

TREĆA ŠEDNICA

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore, otvaram Treću šednicu prolječnjeg zasijedanja u 2014. godini. Kratak je saziv od juče do danas, ali koncenzusom političkih partija smo ga mogli skratiti do minimuma. Na dnevnom redu je Prijedlog zakona koji je bio dugo u procedure. Čak je nedavno dobio apsolutnu većinu, ali nedovoljnu. To je razlog zašto smo tako brzo mogli dogovoriti i sazvati šednicu.

Dan je poseban za sve one koji vjeruju u dobro sunce, u proljeće, a za naše kolege iz SNP-a je poseban jer slave 16 godina od osnivanja. Čestitam im praznik, da dugo traju. Naravno, želim im svakako ličnog uspjeha i lične životne sreće. Radni dan je i za njih kao što vidite. Hvala im što su prihvatili da to bude u ovako kratkom roku, da bismo mogli da radimo na ovom zakonu.

Imamo dva prijedloga za izmjenu i dopunu dnevnog reda i to je direktno njihov doprinos ovom danu - Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o registrima prebivališta i boravišta kolege Gošovića, a kolegunica Jonica je predložila zakon o čemu drugo nego o crnogorskom državljanstvu. Ona najviše puta dozvoli ovđe da govorimo o crnogorskom državljanstvu.

Pravo na obrazloženje. Prvo kolega Gošović. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Uvažena Skupštino, poštovani građani,

Zakon o registrima prebivališta i boravišta jedan je od zakona na kojima je radila Radna grupa formirana shodno zaključcima Skupštine Crne Gore donesenim 31. maja 2013. godine. Dakle, jedan je od zakona čijim izmjenama i dopunama je trebalo stvoriti normativne pretpostavke za izgrađivanje povjerenja u izborni proces. Naime, postojanje prebivališta u Crnoj Gori najmanje dvije godine prije dana održavanja izbora i postojanje prebivališta najmanje šest mjeseci prije dana održavanja lokalnih izbora jedan je od uslova za ostvarivanje biračkog prava. Zbog istog je ustanovljavanje tačnih i ažurnih podataka registra prebivališta građana bitan uslov za sprovođenje zakonitih izbora i sticanja povjerenja u izborni proces.

Predložene izmjene i dopune zakona imaju za cilj da se postojeća evidencija prebivališta i boravišta usklade sa stvarnim nastanjenjem građana. Da bi se isto postiglo, Predlogom zakona na potpuniji način uređuju se prava i obaveze lica koje podnosi prijavu prebivališta, prava i obaveze državnog organa uprave u postupanju po podnesenoj prijavi, kao i prava lica na upravnu sudsku zaštitu u slučaju da nadležni organ donese rješenje o odbijanju evidentiranja njegove prijave prebivališta.

Predlogom zakona se, takođe, na potpun način utvrđuju rokovi i način postupanja organa državne uprave u postupku utvrđivanja tačnosti podataka o prebivalištu nekog lica, a utvrđuje i obaveza nadležnog organa da pokrene postupak za utvrđivanje prebivališta i na zahtjev lica o čijem se pravu radi. Predlogom zakona detaljno je razrađen i postupak prijave i odjave prebivališta za maloljetna lica, posebno sa aspekta zaštite interesa djeteta. Podnesenim predlogom ne dira se u osnovni koncept važećeg Zakona o registrima prebivališta i boravišta, koji je usklađen sa principima Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i potvrđenim međunarodnim konvencijama kojima se garantuje pravo na slobodu kretanja i izbor mjesta stanovanja. Takođe, Predlogom zakona ne uređuju se pitanja koja se odnose na boravak stranaca u Crnoj Gori, jer je prema saopštenju MUP-a u toku postupak izrade novog zakona od strancima, kojim će biti obuhvaćena i ta pitanja.

I na kraju, Predlog zakona bio je predmet razmatranja nadležnih odbora. Odbor za zakonodavstvo ocijenio je da je

predlog zakona u skladu sa Ustavom i našim pravnim sistemom, što stvara osnov za njegovo stavljanje na dnevni red za danas sazvane sjednice Skupštine Crne Gore.

Očekujući podršku o usvajanju Predloga ovog zakona na dnevni red današnje sjednice Skupštine zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Gošoviću.

Proceduralno - kolega Bojanić. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Možda ću malo zloupotrijebiti, ali imam potrebu da kažem par rečenica. Razlog zašto ćemo biti uzdržani prilikom glasanja za dopunu dnevnog reda, uz puno uvažavanje kolega iz SNP-a i njihovih argumenata, potpuno svjesni ogromnih problema koji mnogim građanima Crne Gore ova pitanja predstavljaju rješenja ovih pitanja i po pitanju državljanstva i po pitanju prebivališta, je što smatram da se, s obzirom da ni radna grupa nije imala

jedinstven stav, radi o pitanjima koja traže jednu širu, dublju raspravu. Evo, podržaćemo kolege iz SNP-a da neki rok napravimo, recimo, do kraja godine i da se to iz svih aspekata pogleda i da o tome na miru razgovaramo i donesemo neko sistemsko rješenje. Bojim se da će danas uoči raspisivanja lokalnih izbora napraviti puno problema svima. Volio bih da to zajednički rješavamo do kraja godine. Da odredimo neki rok i da to riješimo jednom za sva vremena.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Možemo li glasati? Izvolite. Čuli ste obrazloženje - Zakon o registrima prebivališta. Hvala vam.

Glasalo je 75 poslanika - 30 za, nije bilo protiv, 45 uzdržanih. Konstatujem da Prijedlog nije dobio potrebnu većinu.

Obrazloženje za izmjene i dopune Zakona o crnogorskom državljanstvu.

Koleginica Jonica. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Hvala.

Uz zahvalnost predsjedniku Parlamenta zbog čestitke za 16 godina postojanja Socijalističke narodne partije, ne zamjerite mi što ću iskoristiti ovu priliku da u ime Kluba poslanika SNP-a i svih nas, jer smo danas ovdje u Skupštini, svim članovima i simpatizerima SNP-a čestitam 16 godina postojanja i 16 časnih i dostojanstvenih godina SNP-a. Moram da naglasim da SNP postoji upravo 16 godina zbog toga što svoj posao radi na način da svakoga možemo pogledati u oči, uprkos onima koji bi u političkom smislu voljeli da nas nema.

Vraćam se na razloge zbog kojih se obraćam. Klub poslanika Socijalističke narodne partije Crne Gore predložio je izmjene Zakona o crnogorskom državljanstvu zbog toga što smatramo da se na taj način jedino može pričati o vraćanju povjerenja u izborni proces. Ne može se vratiti povjerenje u izborni proces dok se ne

vrati pravo svim građanima kojima to pravo pripada - da steknu crnogorsko državljanstvo i sve ono što iz toga proizilazi.

Ovim predlogom zakona tražimo - pravo za one koje im pripada da djeca ne biraju između državljanstva oca i majke; da se ne traži potvrda prilikom podnošenja zahtjeva za prijem u crnogorsko državljanstvo o stalnom izvoru prihoda, koja garantuje materijalnu i socijalnu sigurnost jer je apsurdna; da se skрати na tri godine traženje boravka kao uslov za sticanje državljanstva po osnovu braka; da se olakšice za dobijanje državljanstva bez otpusta iz državljanstva matične države daju svima onima koji su imali prebivalište u Crnoj Gori prije 3. juna 2006. godine i da se prekidom zakonitog boravka u Crnoj Gori ne smatra vađenje lične karte ili pasoša u matičnoj državi, jer je to bila neophodnost funkcionisanja ljudima koji su to uradili.

Uz nadu i očekivanje da ćemo svi imati isti pristup ovoj priči, očekujem da će ovaj zakon dobiti podršku za ulazak u dnevni red.
Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam. Čuli ste obrazloženje.

Otvaram glasanje. Izvolite. Hvala vam. Glasalo je 75 poslanika - 32 za, 2 protiv i 41 uzdržan. Konstatujem da nije dobio potrebnu većinu. Prije izjašnjavanja bih još jednu prigodnu stvar obavio i poželio dobrodošlicu kolegi Raduloviću poslije teške operacije koljena, pa tek onda Demokratskom frontu koji se u punom zdravom stanju vratio.

Stavljam na glasanje dnevni red sa jednom tačkom dnevnog reda koji ste dobili u sazivu. Izvolite. Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam.

Glasao je 71 poslanik - 70 za, jedan protiv, nije bilo uzdržanih. Konstatujem da smo usvojili predloženi dnevni red.

Predlog zakona su podnijeli poslanici: Milutin Simović, Goran Danilović, Almer Kalač i Ljerka Dragičević. Dogovorili smo se da naša radna tijela razmatraju u pojedinosti i načelu zajedno u pauzi između rasprave u načelu i u pojedinostima, jer o ovom zakonu se suštinski već vodila rasprava u načelu. Jedan član je drugačiji od

onoga što smo glasali sa 43 poslanika, tako da molim radna tijela, Zakonodavni odbor i Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu, da u pauzi koja orijentaciono može biti oko 16 časova obave raspravu u oba nivoa. Mi ćemo sačekati, daćemo pauzu do tada, da bismo prešli na raspravu u pojedinostima. Plan je da se radi do tri sata u načelu, a onda pauza za radna tijela i u pojedinostima do potrebnog vremena - zavisno od broja amandmana. Mislim da ih ne može biti mnogo, tako da će taj drugi dio sednice trajati kraće.

Ko želi riječ u ime predlagača?

Predlagač - kolega Danilović. Imate deset minuta, jer imamo tri sata raspravu. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvažene kolegice i kolege,

Naravno da nam nije nezgodno, ali da ne bih otčutao žamor želim da vam pojasnim. Ne koristim pravo predlagača, jer mislim da nije korektno. Ima nas četvoro i iz različitih razloga smo stavili

svoje potpise. Nekome je stalo samo do afirmativne akcije, a nekome do ostatka zakona. U svakom slučaju, ja poštujem taj kompromis. Zbog toga ćemo koristiti pravo koje pripada Klubu poslanika DF-a da ne zloupotrebljavajući pravo koje je ovdje opšte i pripada četvorici ja govorim u ime četvoro, a oni misle drugačije od nas. Ne bojte se. Bilo je ovdje uvodnih riječi i na komplikovanije teme kada se zajedničkim nastupom moglo braniti a nije se branilo i desetine i stotine miliona evra, pa dako i ovo preživimo. Nema potrebe da sumnjicate unaprijed. Čućete, makar kada smo mi u pitanju, odmah kada dobijemo riječ, ako se ide po snazi, nakon DPS-a, zašto je tu naš potpis i zašto smo opredijeljeni da podržimo izborni zakon koji smo, nećete nam vjerovati, mi pisali. Hvala lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Daniloviću, na uštedi vremena.

Kolega Sekulić, a neka se pripremi iz Demokratskog fronta kolega Danilović.

Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala Vam, gospodine predsjedniče.

Uvažene kolege, dozvolite da se pridružim čestitkama kolegama iz Socijalističke narodne partije za njihov dan partije. Žao mi je što ga proslavljaju radno i dozvolite mi da, takođe, apsolutno bez ironije pozdravim povratak naših kolega iz Demokratskog fronta u Parlament. Pokazalo se da njihovo selektivno ili manje selektivno odsustvovanje iz Parlamenta nije politička kriza u Crnoj Gori, nego samo odsustvo 19 poslanika, odnosno sada 20 poslanika iz poslaničkih klupa Parlamenta. Kao što ste imali prilike da vidite, mi smo radili bez vas jednako uspješno i jednako efikasno.

A sad dozvolite nekoliko riječi vezano ne samo za Zakon o izboru odbornika i poslanika, nego ukupno za set izbornih zakona. Možemo govoriti o pravnoj i političkoj ravni. Pravna ravan je mnogo jednostavnija. Demokratska partija socijalista je i kada smo radili ovaj zakon u više navrata saopštila da su mnoga rješenja koja su data ovim zakonima loša rješenja ili lošija od onih

koja smo ranije imali, da će neka od tih rješenja morati da istrpe provjeru i na Ustavnom sudu, a da je dio tih rješenja u koliziji ili u konačnom nije primijenjen. Meni je drago što su predlagači ovog zakona i kolege iz opozicije, što smo čuli da su ga oni pisali i drago mi je što će na taj način, ako ništa drugo, preuzeti onaj dio odgovornosti kada budemo imali problema vezano za primjenu ovog zakona. Nijedno od ovih rješenja koja su sada predložena nije testirano kroz izbore nigdje drugo u Evropi. Ponavljam - imaćemo problem prilikom primjene ovih zakona. Ali, dobro je što imamo zajedničku odgovornost - i vlast i opozicija. Plašim se da je politički dio priče nešto teži. Teži za mene koji moram to da izgovorim, a teži i za vas jer ste učestvovali u tom političkom dijelu priče. Ali, vratimo se korak unazad, kako smo došli do toga da uopšte radimo na izbornim zakonima. Podsjetiću da smo u više navrata mijenjali izborne zakone i da smo uvažavali ono što su bili stavovi opozicije. Izborne zakone smo u najvećem dijelu usvajali konzensusom, čak i kada su to bila dosta čudna rješenja. Sjetimo se da smo na predlog kolege iz opozicije imali prvo providne kutije za glasanje, pa smo ih poslije farbali, pa opet stavljali providne i imali neka drugačija rješenja. Prilikom svakog usvajanja izbornih zakona govorili smo da je to nešto što je najveći stepen demokratije i da nakon toga neće biti moguće sumnjati u izborni proces. I kad su posmatrači sa strane rekli da je demokacija u

Crnoj Gori na zavidnom nivou, da se ne može prigovoriti izbornom procesu, opet smo imali prigovore nakon svakog gubitka izbora. To se desilo i nakon predsjedničkih izbora. Vjerovao sam da je u pitanju verbalni incident u izbornoj noći kada ste saopštili da čekate onih 3% famoznih glasova iz Rožaja. Nažalost, pokazalo se da je to paradigma jednog političkog djelovanja koja seže dosta unazad i pokazalo se da će nam trebati mnogo više političke mudrosti nego što je sada imamo. Ali, tu smo da svi zajedno pokušamo da riješimo ono što su otvorena pitanja, a plašim se da smo najveće pitanje otvorili na lokalnim izborima u Beranama. Ali, doći će i to na red.

Naravno, bili su protesti nakon predsjedničkih izbora. Sjetimo se svih zahtjeva naših kolega iz opozicije i sjetimo se da smo iz vlasti i Demokratske partije socijalista jasno saopštili da nema ničega spornog i da možemo da razgovaramo o svim temama koje se tiču izbornih zakona. Zajedno smo počeli da radimo na tim izbornim zakonima, upozoravali smo kad smo dobijali predloge da bi bilo dobro da koristimo ono što je evropska praksa. Nažalost, dobili smo predloge koji nijesu evropska praksa, koji nijesu išli ka onome što je bilo mišljenje OEBS-a, ODIHR-a i onih drugih koji su kao posmatrači dolazili u Crnu Goru i nijesmo dobili ništa kvalitetno novo. Dobili smo i neka lošija rješenja, ali odgovornost je na svima nama zajedno. Ovoga puta je dobro što tu

odgovornost dijelimo. Jasno je to saopšteno ovdje i sa kolegama iz opozicije.

I onda smo došli do izbora u Beranama. Nažalost, pokazalo se da je u Beranama inaugurisana jedna loša politička praksa, politička praksa nedopustivog nasilja u izbornom danu. Do sada se to nije dešavalo u Crnoj Gori. Tehnički gledano, izborni dan je uvijek bio dan kada smo mogli sa ponosom da kažemo da je to praznik demokratije i na svaki drugi način da budemo ponosni na ono što su zajednička dostignuća, i čak iz nekog mnogo težeg vremena nego što je ovo vrijeme u kojem danas živimo. Ono što me posebno plaši i što je posebno loše za sve nas jeste činjenica da je to nasilje pokazano prema predstavnicima manjinskih naroda. To je ono na što želim da upozorim u ovom Parlamentu. To je ono što ne smije postati politička praksa. Bez obzira kakve zakone imali, bez obzira koliko nam se demokratska volja građana sviđala ili ne sviđala, ne smijemo dozvoliti da nam nasilje bude politička praksa. Čemu demokratija ako pokušavamo da inaugurišemo nasilje kao najveći princip u izbornom danu? To je ono u što ne bih želio da vjerujem, ali čini mi se jeste jedna paradigma onoga iz 1998. godine kada su neki ljudi željeli da idu prema Tuzima zato što u Tuzima stanuju predstavnici manjinskih naroda, paradigma brojanja glasova iz Rožaja. Zato baš iz Rožaja? Zašto nijesmo čekali glasove iz Nikšića? Veća je opština,

tamo su biračka mjesta udaljena i po 40 km. Ne, čekali smo u izbornoj noći 3% da se prebroji iz Rožaja. Nadam ste da ste mogli da prebrojite tih 3% glasova jer nijeste bili u Parlamentu. Moramo da razgovaramo ovdje o nasilju u izbornom danu u Beranama.

Uvažene kolege, dobro je što je pred nama Izborni zakon...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Sekuliću, samo jedna mala pomoć. Imate uvodno obraćanje. Znaete da u uvodnom obraćanju nemamo komentara. Čitavo Vaše izlaganje u prvih šest minuta i nešto je polemično. Nijesam čuo ni jednu riječ o zakonu. Dakle, polemično. Upotrijebiću tu formulaciju. Naravno, to bi moglo biti da možemo dati komentar, ali ne možemo. Ja ne mogu dati komentar kolegama iz DF-a niti bilo kome drugome, a Vaše je izlaganje isključivo polemično. Uzmite u razmatranje to kad koncipirate završetak priče. To stvara polemičnost koja će se teško kontrolisati ako se tako nastavi bez komentara u prvom izlaganju. Poslije imamo tri sata pa otvorite svaku moguću raspravu, ali sad sam mislio da je bitno da čujemo o zakonu. Siguran sam da ćete ako nastave kolege iz Fronta, Vi tražiti riječ i imaćemo situaciju da sve ostale kolege čekaju da ne mogu da izlože svoj stav o zakonu.

Ovo je bila sugestija. Vi ste iskusan poslanik, znate što sam pokušao da kažem.

PREDRAG SEKULIĆ:

Gospodine predsjedniče, zahvaljujem na Vašoj sugestiji. Dozvolićete da sam u onom dijelu u kojem sam govorio o pravnom aspektu ovog zakona i o cjelokupnom setu izbornih zakona saopštio i ono što je pravno viđenje. Sa druge strane, nijesam želio, jer ćemo imati prilike u pojedinostima da govorimo o pojedinačnim rješenjima. Što se tiče političke polemichnosti, nemam nikakvog problema sa polemichnošću. Naprotiv, smatram da je ovo previše važno pitanje da bi ga gurali pod tepih i svakako zasluđuje polemiku. Nemam nikakav problem sa odgovorom kolega iz opozicije i vjerujte mi da neću tražiti riječ za bilo kakvo pojašnjenje. Saopštavam svoj politički stav i stojim iza svog političkog stava. U svakom slučaju, zahvaljujem na Vašoj intervenciji.

Mislim da je ovo vrijeme kada nam treba mnogo više političke mudrosti nego što smo je pokazali na lokalnim izborima u Beranama. Dozvolićete da izrazim žaljenje što je u toj inauguraciji nasilja kao vida političke borbe, odnosno političkog viđenja izbornog dana, učestvovalo i nekoliko mladih kolega pred kojima

tek stoji politička perspektiva. I ne mislim da su se svojim sugrađanima legitimisali onako kako to zaslužuje jedna sredina kakvo je Berane. Dozvolite da nakon ovih oporih riječi kolegama iz opozicije uputim jednu molbu, s obzirom da nas očekuju izbori u 12 opština i dvije gradske opštine. Ukoliko smatrate da treba inaugurisati političko ponašanje kakvo smo imali prilike da vidimo u Beranama, ja bih vas molio, prije svega, zbog manjinskih naroda koji stanuju u Crnoj Gori, da prvo zakucate na moja vrata.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Da čujemo drugog potpisnika istog zakona, kolegu Danilovića.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvaženi građani, gospodine predsjedniče, koleginice i kolege, nije protest, ali primjećujemo da moj kolega koji je stavio potpis na ovaj zakon nije želio da da uvodnu riječ u ime DPS-a. Naravno, uvažavam i gospodina Sekulića, ali nadajmo se da to nije opet nekakva tajnovita poruka koja će se realizovati do kraja ovog radnog dana.

Prije nego što pređem na meritum, gospodine predsjedniče, pretpostavljate da ću vrlo kratko odgovoriti, jer bilo bi zaista nepošteno da otčutim u ime onih ljudi koji su pobijedili konačno nepravdu u Beranama i krenuću od samog kraja. Mislim, kolega Sekuliću, da Vi nikada nećete dozvoliti da se u Vašoj kući u Vašoj partiji ili bilo kojem objektu o kojem Vi budete govorili kupuju glasovi i ljudske duše, a obećavam vam, kad ste nas pozvali, ukoliko to dozvolite, zakucaćemo na Vaša vrata i u Podgorici. Obećavamo Vam. Ali sam siguran da Vama ne pada na pamet da takvu stvar uradite.

U Beranama smo branili svoje dostojanstvo zato što nije bilo tužioca da ga odbrani. Svi u Crnoj Gori treba da se stidimo što stanovi sudija, ljudi koji bi trebali da štite pravo i pravosuđe u Crnoj Gori, važe kao izborni punktovi. U ovoj zemlji niko nema pravo da prizna izbore ako su mimo volje naroda održani i ako nije brojano kako valja. Svaki građanin je dužan da pruži otpor kriminalu, a kriminal je kad neko pokušava da vam otme ono što je vaše. Ovdje stavljam tačku i zbog toga predlažem da usvojimo i ovaj zakon da se s kriminalcima u izbornom procesu ne jure građani, nego Policija i Tužilaštvo. I pozivamo Policiju i Tužilaštvo da u svjetlu onoga što može biti usvojeno ako ovdje ima dovoljne većine u budućnosti neizostavno radi svoj posao. Da nas ne tužite kad kažemo javno - pokradeni smo, nego da dokažete kako nije

bilo krađe. A ne po sistemu: u avionu sa lisicama na rukama, čovjek počne da proziva - ko me ono izdao, a zaboravi se zašto je on sa lisicama na rukama u avionu. Ovdje je postala čast ukrasti da vas niko ne vidi. A kad vas neko vidi i kad vam neko pokaže da ne dozvoljava krađu, onda nikome ništa. Uostalom, vaš predsjednik partije je nebuloze pojedinaca branio tradicionalnim pravom da se zaštiti čast. Čast svakog Beranca je bila dovedena u pitanje onoga trenutka kada smo shvatili da postoje punktovi na kojima se distribuira novac i kupuju glasovi. Zakucaćemo u Podgorici i u drugih 11 opština na svaka vrata u kojima i iza kojih se bude dijelio novac poreskih obveznika mimo zakona sve dok ne profunkcioniše ova država.

Ovaj zakon treba da usvojimo, uvažene dame i gospodo, zbog toga što će ovaj zakon donijeti dobra makar i na odloženo. Nijesmo srećni zbog toga što će on otpočeti da važi u ključnim djelovima njegovog merituma tek od 1. novembra. Nijesmo srećni, ali bolje je i od 1. novembra nego nikad. Ovdje će lokalni izbori biti samo dijelom održani po djelovima ovog izbornog zakonodavstva ako danas ostanemo svi pri svojim potpisima. Nemojte da pokušavate da tumačite drugačije.

Podsjećam cijelu javnost, Zakon koji je u ovom parlamentu prošao sa 43 je ovdje i tu je dodat samo amandman kojim se dodaje afirmativna akcija na lokalnom nivou. DPS je time vazda

zadovoljan. Prošli put je rekao da je to jedini razlog zašto se nije pridružio većini od 43 i sada će za to glasati. Razumijem da će u međuvremenu pojedini koji su nezadovoljni afirmativnom akcijom reći - mi nećemo da glasamo. Moram priznati da je tu najdosljednija bila SDP i ne bi me iznenadilo ako oni danas kažu - zbog tako usvojenog amandmana afirmativne akcije mi nećemo da glasamo. Od ostalih kolega očekujemo pojašnjenja. Neću unaprijed ništa ni sumnjivati ni opravdavati, nego možda neko vidi bolje ono što mi nijesmo, navodno i valjda, uspjeli da vidimo.

Podsjećamo vas da ovim zakonom po prvi put uvodimo elektronsku identifikaciju birača. Ne zato što je bilo poštenja na izborima, nego je bilo nepoštenja i krađe. Zbog toga što jedan vaš vrijedi koliko četiri naša, zbog toga kad vi zaposlite vašega, dobijete četiri glasa, a mi kad zaposlimo našega, eventualno spasimo dušu jednom čovjeku i jednoj porodici. Mi bismo da prestane podjela u Crnoj Gori na vaše i naše, makar kad su u pitanju izbori. Pozivamo vas da ovo glasate voljno. Nemojte da se izgovarate i tražite razloge. Da li je u pravu onaj koji je predložio afirmativnu akciju kao način i model da vratimo povjerenje - ne znam. Ja to ne znam, ali smo bili dužni da bismo ovaj galimatijas razriješili da popustimo do mjere mogućeg. Ni stopu više preko toga.

Uvaženi pripadnici manjinskih naroda, s punim pravom i bez imalo griže savjesti, kao neko ko nije skorije mijenjao ni svoje nacionalno ni političko opredjeljenje, čista srca smo glasali za ovu afirmativnu akciju, vjerujući da ipak vama ostaje, s obzirom da su vaši politički predstavnici predstavnici manjina u ovom parlamentu za svoje partnere izabrali DPS i SDP da riješe pitanja koja su u Ustavu zahvaljujući toj istoj većini neriješena. Mi danas nijesmo mogli popraviti Ustav. Da smo se mi pitali, bilo bi jasno, bez cinizma upisano ko je manjina a ko je većina. Logika, realnost i Ustav bi bio prilagođen Crnoj Gori, a ne da se Crna Gora prilagođava Ustavu. Nijesmo krivi što nijesmo mogli da ispravimo davno iskrivljenu Drinu. U našem slučaju ta Drina je Ustav. Nemojte da se ljutite na nas. Mi se ne plašimo manjinskih naroda, ni njihove afirmativne akcije, niti njihovih političkih predstavnika. Nijesmo im ništa dali, samo smo im omogućili da malo lakše dođu do mandata ako ga zarade po principu koji važi u Srbiji, u Hrvatskoj i u regionu.

Nijesmo željeli da vas nadmudrujemo. Ponudili smo vam vrlo precizno zakon od 43 + afirmativna akcija za manjine i + ono što nas je ohrabrilo da idemo u kompromis, a to je postavljanje donjeg praga. Vrlo časno i uzdignuta čela, neka budem i patetičan, izlazimo iz ove priče.

Što se nas tiče, imate šansu svi do 5 do 12 i da se predomislite. DF ne vodi politiku bez alternative. Onako kako ste nas imali van parlamenta u našem ubjeđenju da to radimo iz pravične stvari zbog toga što ste pokušali da nas nadigrate, predomislite se, uradite nešto mimo onoga što smo juče dogovorili. Dobićete odgovor DF-a. Nikoga ništa ne molimo, previše smo jaki da bismo se s bilo kim cenkali i trgovali.

Uvaženi predstavnici manjinskih naroda, nećete od nas dobiti ponudu javnu ni tajnu ni za kakvu trgovinu. Nećemo vas ucjenjivati da dobijete opštinu u bilo kojem dijelu Crne Gore. Nećete biti manje podobni vi u okolini Podgorice od onih u okolini Berana. Ako ispunjavate uslove, DF će glasati za to i uvijek upozoriti da je u Crnoj Gori mnogo opština i sve više opština a sve manje lijepog života u tim opštinama. Ali ako je nekome stalo da ima opštinu a da nema hljeba, što se nas tiče neka mu je sa srećom ako ispunjava uslov. S naše strane nema „trange frange“ politike. Izvinjavam se zbog ovog davno potrošenog žargona. Ali ovo imajte u vidu - nama ne dugujete ništa, ne očekujemo ni hvala. Mi ovo nijesmo radili da bismo se vama dopali, nego da bismo završili priču o izbornom zakonu. Da bismo dobili zakon koji ima manjkavosti, ali bez kojega Crna Gora ne bi imala skorije nikad poštene izbore. Ovaj zakon nas hrabri da ćemo makar kroz pola godine imati poštenije startne uslove, pozicije. To ne znači da

Vlada i tada ostane li nepromijenjena neće moći da opstruiše sprovođenje zakona ili da zapošljava mimo zakona pred izbore, ali će valjda značiti da ćemo tada imati drugačiju Državnu izbornu komisiju koja će imati malo više „kičme“ i u kojoj neće biti potpuno partijske volje.

Dakle, dopustite mi na kraju, bez potrebe da pričam ono što sam govorio ovdje, u ime 20 poslanika DF, u ime 21 poslanika, govorim i u ime poslanika Miljanića koji nam se pridružio kao nezavisni kandidat prošli put. Dakle, u naše ime, uvaženi građani i građanke, nemamo šta da dopričamo. Objasnili smo vam zašto smo danas prihvatili manjinski amandman. Uzimamo najozbiljnije primjedbe koje je tokom usvajanja toga amandmana davao gospodin Ranko Krivokapić, predsjednik parlamenta. Ali, mi nijesmo ni ustavobranitelji, ni ustavopisci, nego poslanici. Vi ste se znali zaštititi, braniti, čuvati i žaliti i za manje stvari. Ako vjeruje SDP da je DPS nasrnuo na državu, ja vjerujem da će SDP izabrati onu stranu koja ne nasrće na državu, koja državu brani. A da smo mi potpuno u pravu, pokazaće vrijeme. Sve što je neodrživo neka otpadne, ali i tako biće bolje nego kako je bilo do sad.

Da smo u pravu govori činjenica da devet mjeseci nijeste željeli ravnopravne uslove. Sad vas pitam, i time završavam, predsjedniče – zašto? Mogli ste biti velika partija da ste rekli - ravnopravne uslove pa dajte šta god. Ne, vi ste ismijavali i naše

glasanje putem pisma, i elektronsku identifikaciju, i sve što smo predložili, sa virusima i drugim stvarima. Danas vi glasate za onu šalu koju ste nam ranije spočitavali. A mi vam kažemo bez imalo zloradosti - dobro ste uradili. Mi smo popustili u jednom dijelu, vi u jednom dijelu koji je malo veći. Svaka čast svakome. Idemo dalje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Ne mogu Vam dati riječ, jer kad je neko zajedno potpisao zakon, podrazumijeva se da su na istoj strani. To bi bio simulirani sukob.

Kolega Gošoviću, Vi nijeste potpisali zakon.

Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Uvažena Skupštino, poštovani građani,

Svima u ovom parlamentu je jasno da su poslanici SNP-a dali maksimalan doprinos da imamo najbolja moguća rješenja u

izmjenama Zakona o izboru odbornika i poslanika. To su rješenja koja treba da obezbijede slobodu izbora, ali nikada nećemo pristati da nemamo kritički osvrt prema onim rješenjima za koja smatramo da nijesu kvalitetna i da nijesu dobra.

Danas ću govoriti o modelu afirmativne akcije, ali ćemo u raspravama u pojedinostima govoriti i o drugim odredbama ovog zakona. Ustavom Crne Gore, članom 79, stav 1, tačka 9 propisano je da se pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica jemči pravo na autentičnu zastupljenost u Skupštini Crne Gore i skupštinama jedinice lokalne samouprave u kojima čine značajan dio stanovništva, shodno principu afirmativne akcije. Model autentične zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnom parlamentu većinski smo utvrdili izmjenama Izbornog zakona u septembru 2011. godine. Riječ je o modelu za koji je Venecijanska komisija ocijenila da predstavlja originalan sistem, odnosno jednoobrazan model za sve manjinske narode, koji je u skladu sa evropskim nasljeđem.

U pitanju je model kojim se u potrebnoj mjeri ostvaruje cilj afirmativne akcije da se otklone nejednakosti u sticanju zajedničkih prava, a da se time ne povrijedi jednakost u pravima svih građana. Nema garantovanih mandata, ali model obezbjeđuje povoljnosti u vidu potrebnog manjeg broja glasova za

ulazak u Parlament Crne Gore predstavnika manjinskih naroda sa učešćem 15% ukupnog stanovništva Crne Gore. Tada pa sve do sada nijesmo utvrdili model koji bi omogućio autentičnu zastupljenost predstavnika manjinskih nacionalnih zajednica u skupštinama jedinica lokalne samouprave shodno principu afirmativne akcije. Isticano je bezbroj razloga za to: da se konceptom afirmativne akcije na lokalnom nivou ruši koncept građanske države; da se mjerama afirmativne akcije na lokalnom nivou ne doprinosi izgradnji društva veće jednakosti, već da bi se tim mjerama podsticale linije razdvajanja po nacionalnoj, vjerskoj ili nekoj drugoj osnovi, umjesto jačanja međunacionalnog i međuetničkog povjerenja; da lokalne, komunalne i druge probleme u predstavničkom domu treba da rješavamo kao građani a ne kao predstavnici manjina. I na kraju, da ne postoje objektivni kriterijumi za određenje u odnosu na koje manjinske narode i druge manjinske nacionalne zajednice se odnosila primjena modela afirmativne akcije na lokalnom nivou, s obzirom na brojčanu različitost nacionalnog sastava stanovništva od opštine do opštine.

Sada su predstavnici Demokratskog fronta, Demokratske partije socijalista, Bošnjačke stranke i HGI-a predložili model afirmativne akcije na lokalnom nivou. Jasni su nam motivi Demokratske partije socijalista, Bošnjačke stranke i HGI-a.

Približavaju se lokalni izbori u skupštinama 12 jedinica lokalne samouprave, a među njima i u glavnom gradu. Na prethodnim predsjedničkim i parlamentarnim izborima opozicione partije u odnosu na DPS ostvarile su u glavnom gradu prednost od oko pet hiljada glasova. I pored svih neviđenih zloupotreba i pritisaka od strane DPS-a, DPS je doživio poraz na izborima 9. marta ove godine u Beranama. Poraz DPS-a na izborima u Podgorici predstavljao bi normalan slijed dešavanja. I više nego očekivan. I tada se, nakon više od šest godina od donošenja Ustava po prvi put pojavljuje podrška DPS-a afirmativnoj akciji na lokalnom nivou. Više je nego jasno i zbog čega.

Naime, predloženim modelom izbornim listama predstavnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, Albanaca, Bošnjaka, Muslimana, nije nam jasno da li i Roma, jer oni u ukupnom stanovništvu učestvuju sa procentom od 2,14% i predlagač će i u tom dijelu svakako dati obrazloženje, obezbjeđuju se povoljnosti u vidu potrebnog broja glasova za ulazak u parlament Glavnog grada, odnosno pokušavaju se obezbijediti evidentno nedostajući mandati za zadržavanje vlasti u Podgorici, ili, pak, osvajanje vlasti u Pljevljima.

Interes Bošnjačke stranke i drugih partija koje predstavljaju manjinske narode i druge manjinske zajednice da imaju odbornike u skupštini Glavnog grada i pojedinim gradovima pod povoljnijim

uslovima i da, po mogućnosti, opredjeljuju ko će vršiti vlast u tim gradovima više je nego jasan. Ali nam nije, niti nam može biti jasno da Demokratski front sa ovakvom cijenom može podržati model afirmativne akcije, koji je, prije svega, u interesu vladajuće Demokratske partije socijalista.

Da bi građanima koji nas gledaju bilo jasnije, pokušaću da ukažem na primjenu predloženog modela na izbore u Podgorici. Naime, predlaže se za izborne liste za izbor odbornika pripadnika određenog manjinskog naroda ili manjinske nacionalne zajednice u slučaju da ni jedna od njih ne ostvari cenzus od 3% važećih glasova stiču pravo na učešće u raspodjeli mandata sa ukupno dobijenim brojem važećih glasova. Definicija ukupno dobijenog broja važećih glasova jasno asocira na postojanje zbirne liste ovih partija. Nema rasipanja ni jednog glasa, nema ograničenja u broju mandata koji se mogu postići na taj način, kako je to urađeno na državnom nivou. Ovakav princip afirmativne akcije do sada nije zabilježen i to pravo koriste izborne liste pripadnika određenog istog manjinskog naroda, odnosno određene liste manjinske nacionalne zajednice, sa učešćem do 15% od ukupnog stanovništva na državnom nivou i sa učešćem od 1,5% do 15% od ukupnog stanovništva na teritoriji opštine Glavnog grada, odnosno Prijestonice, prema podacima sa posljednjeg popisa stanovništva. Ustavom je precizirano da pravo na afirmativnu

akciju, odnosno autentičnu zastupljenost pripadnici manjinskih naroda, odnosno manjinskih nacionalnih zajednica mogu ostvariti samo u skupštinama jedinica lokalne samouprave u kojima čine značajan dio stanovništva.

Da bi to pravo pripadnici manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica mogli ostvariti na lokalnom nivou u Bosni i Hercegovini, neophodno je da u ukupnom stanovništvu jedne opštine ili grada učestvuju najmanje 3%. U Republici Hrvatskoj to pravo može ostvariti predstavnik manjinske zajednice koja u sastavu jedinice lokalne samouprave učestvuje sa više od 5%, a manje od 15%. A u Srbiji pravo na zastupljenost u skupštini opštine mogu ostvariti predstavnici manjinskih zajednica čiji pripadnici čine više od 5% u ukupnom broju stanovnika, ili pripadnici svih manjinskih naroda čine više od 10% ukupnog broja stanovnika.

Mimo svih principa i standarda, podnosioci predloga ovog zakona predlažu da taj značajni udio manjinskih naroda ili drugih nacionalnih manjinskih zajednica u ukupnom stanovništvu neke opštine, odnosno Glavnog grada Crne Gore iznosi svega 1,5%. Više je nego jasno zbog čega je to urađeno. Model je projektovan u cilju obezbjeđenja što većeg broja mandata predstavnika manjinskih nacionalnih zajednica u parlamentu Glavnog grada i pojedinim gradovima, a ne u cilju poštovanja standarda u ovoj

oblasti. Jer, da je ispoštovan najmanji procenat učešća u stanovništvu od 3%, kakav je slučaj u Bosni i Hercegovini, pravo na podnošenje izbornih lista na izbore u Podgorici ne bi pripadalo partijama koje predstavljaju Bošnjake, jer oni prema posljednjem popisu stanovništva ukupnog stanovništva u Podgorici učestvuju sa 1,98%, kao ni izborne liste koje predstavljaju Muslimane, jer oni u ukupnom stanovništvu Podgorice učestvuju sa 2,22%, takođe ni u odnosu na Rome. Zato je izigran ustavni princip i kriterijum značajnog dijela stanovništva kao uslova za ostvarivanje prava na autentičnu zastupljenost u skupštinama opština i sveden na procenat od svega 1,5%. Tako da bi primjenom ovog kriterijuma izborne liste za predstavljanje manjinskih naroda ili drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Podgorici mogle podnijeti političke partije, odnosno grupe birača koje predstavljaju Albance, koji u ukupnom stanovništvu Podgorice, prema posljednjem popisu stanovništva, učestvuju sa 5,13%, Bošnjake koji u ukupnom stanovništvu Podgorice učestvuju sa 1,98%, Muslimane sa učešćem u stanovništvu od 2,2%. Čućemo odgovor u odnosu na prava Roma po tom osnovu. Na taj način izborne liste koje predstavljaju Albance, odnosno Bošnjake i Muslimane, pod povoljnijim uslovima sa značajno manjim brojem glasova ostvarile bi najmanje tri odbornička mandata. A moguće i veći broj mandata, jer izborne liste određenog manjinskog naroda u

raspodjeli mandata učestvuju onako kako je definisano podnesenim amandmanom sa ukupno osvojenim brojem glasova, bez ijednog prosutog glasa. Tri i više osvojenih mandata izbornih lista koje predstavljaju manjinske narode u Podgorici može i te kako opredijeliti ko će vršiti vlast. Zna se u čiju korist i na čiju štetu.

Primjenom ovog modela, recimo, Albanci će pored svog osnovnog prava da odluče o izboru odbornika u Gradskoj opštini Tuzi, odlučivati ko će vršiti vlast u Skupštini Glavnog grada i to principom afirmativne akcije. Vršiće svoje osnovno pravo o izboru odbornika u Skupštini gradske opštine Tuzi, jer su po ko zna koji put izigrana obećanja njima data od strane vladajuće partije, da će to pravo ostvarivati u samostalnoj opštini, odnosno u posebno modifikovanoj opštini, kako je bila priča u posljednje vrijeme. Jasno je da će glasati za izbor odbornika u Skupštini gradske opštine, jer se od dana raspisivanja izbora do dana održavanja izbora ne može mijenjati izborna zakonodavstvo.

Zbog svega navedenog, predloženi model afirmativne akcije na lokalnom nivou, kada je u pitanju, prije svega, Podgorica, nije model koji u skladu sa ustavnim principima treba da obezbijedi autentičnu zastupljenost pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Skupštini Glavnog grada, kako je to naznačeno Ustavom, već model koji će DPS po mogućnosti

nadomjestiti nedostajuće mandate kako bi zadržao vlast u Podgorici. Nije prirodno da opozicija podrži takva rješenja koja, po našem mišljenju, ne proističu iz Ustava. Vjerujem da niko iz Demokratskog fronta ne bi želio ovakav scenario, ali on je realno moguć ukoliko se podrži ovakav model afirmativne akcije na lokalnom nivou. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama.

U ime Socijaldemokratske partije kolega Rifat Rastoder.

RIFAT RASTODER:

Dame i gospodo, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

S obzirom na predugu raspravu o izbornom zakonodavstvu, vjerujem je da je svima, i u ovom uvaženom domu, i u cjelokupnoj javnosti poznato da su predstavnici Socijaldemokratske partije, rekao bih, čak, i presudno doprinijeli da se politička, a time i parlamentarna kriza, nastala povodom posljednjih predsjedničkih izbora uvede u sistemski i demokratski okvir rješavanja u Skupštini Crne Gore. Ne vjerujem, takođe, da iko dobronamjeran može sporiti krajnje konstruktivno konkretno učešće i doprinos predstavnika Socijaldemokratske partije u svim fazama

uobličavanja izmjena i dopuna i ovog, kao i ostalih zakona iz seta tzv. izbornog zakonodavstva na kojima se radilo sa prevashodnim ciljem da se vrati i dalje ojača kako međusobno, tako i povjerenje u ukupni izborni proces. Držim da je i u tom smislu i učinjen određeni iskorak, posebno u dijelu elektronske identifikacije birača prije glasanja, sprječavanju zloupotreba prilikom glasanja putem pisma, kao i u ukupnom kršenju zakona, odnosno izbornih procedura. Najznačajnija je svakako, kao što rekoh, činjenica, odnosno rezultat to što je nastala politička kriza uvedena u demokratski i sistemski okvir rješavanja.

Nažalost, usuđujem se ustvrditi, šansa nije ni izbliza iskorištena iz više razloga. Kao prvo, rad na unapređenju ove regulative, kao što je poznato, iznuđen je političkom krizom. Nije, naime, rezultat analitičkih saznanja da nešto treba mijenjati, već odgovor na političke zahtjeve, tako da se praktično nemoguće bilo osloboditi i naglašenijeg političkog naboja pri radu na izmjenama i dopunama ovih zakona. Trebalo je, čini se, organizovanija i snažnija logistička i naročito ekspertska podrška tokom tog rada, a ni dvojna koordinacija se, po mom mišljenju, nije baš potvrdila kao nasretnije rješenje. Zbog svega, i rezultat je, rekao bih, polovičan. I dalje, recimo, ostaju otvorena pitanja koncepta izbornog sistema da li i dalje insistirati na potvrđenom proporcionalnom sistemu partijskih lista ili na većoj afirmaciji

pojedinaca, odnosno većem uvažavanju stvarne volje građana. Tu je i pitanje mogućnosti pojedinačnih kandidatura građana, birača, kao i ostvarivanje prava glasa birača na privremenom radu u inostranstvu. Po našem mišljenju, postoje i sretnija rješenja sastava i imenovanja izbornih organa.

Konačno, ono što je uprkos ganutljivoj odbrani ili tačnije pokušaju odbrane predloženih rješenja, sa našeg stanovišta, najdiskutabilnije jeste predloženo rješenje tzv. političke afirmativne akcije na lokalnom nivou. Nije, naravno, pogotovu za mene kao koautora seta ustavnih odredbi iz ove oblasti, kao i postojećeg rješenja političke afirmativne akcije na državnom nivou sporna ustavna obaveza da pitanje afirmativne akcije treba riješiti na adekvatan način i na lokalnom nivou. Naprotiv, lično sam u prethodnoj proceduri podržao jednu od tada ponuđenih rješenja ovog pitanja i uvijek se zalagao da se to pitanje adekvatno riješi.

Predloženo rješenje, međutim, suprotno je duhu i samog Ustava i postojećeg rješenja na državnom nivou. Naime, Ustav Crne Gore i pomenuto rješenje na državnom nivou, siguran sam, mogu služiti za primjer ne samo u regionu. Preambulom, kao i članovima 1 i 2 Ustava nastalog kao iskaz volje stvarne državotvorne većine koja se izborila za obnovu njene pune državnosti i nezavisnosti Crna Gora je definisana kao država svih građana, državljana, a imajući u vidu stav 3 preambule Ustava u

kojima se apostrofiraju Crnogorci, Srbi, Bošnjaci, Albanci, Muslimani i Hrvati, može se reći i svih naroda koji čine njeno realno društveno i državotvorno biće.

Otuda su u našem Ustavu i tzv. posebna manjinska prava kao segment univerzalnih ljudskih prava, takođe, univerzalnog karaktera, otvorena za sve građane pripadnike svih naroda, naravno u određenim situacijama ukoliko to oni žele i iskazuju organizovani interes da koriste ta prava. Istina, naknadno je iznuđenim političkim kompromisom ovo pravo na državnom nivou ograničeno samo za pripadnike naroda sa učešćem u ukupnom stanovništvu do 15%. Odredba je, međutim, koncipirana tako da ostavlja mogućnost korišćenja ovog prava na lokalnom nivou pripadnicima svih naroda, recimo, Srbima i Crnogorcima u Rožajama, Petnjici, Ulcinju itd, Crnogorcima i Albancima u Plavu, Bošnjacima u Beranama, Podgorici, Baru itd. Novopredloženim rješenjem, međutim, Srbi i Crnogorci se izuzimaju od ovog prava i na lokalnom nivou, čime se, u suštini, Crna Gora redefiniše iz države građana, što će reći i svih naroda koji čine njeno realno društveno i državotvorno biće, u nacionalnu ili, bolje reći, jednovjersku državu sa koje kakvim nacionalnim manjinama kojima se, eto, čine određeni ustupci.

Na sreću, Ustav je stariji od svakog zakonskog rješenja, tako da ostaje, zaista, mogućnost ustavne provjere i predmetnog

rješenja. Treba se bojati, međutim, da ubrzo ne uslijedi i novi korak političkih ucjena i za ustavne promjene u istom pravcu. Mi, zbog toga, uprkos nesebičnom kontinuiranom zalaganju za donošenje i ovog zakona i adekvatnog rješenja tzv. afirmativne akcije, ne možemo i nećemo učestvovati u bilo kakvom stvaranju preduslova za redefiniciju države na bilo čiju štetu. Pogotovu ne na štetu naroda kojima pripadamo i Crne Gore. Oni koji to čine neka razmisle o odgovornosti za eventualne posljedice. Svi bi, inače, morali znati da je država Crna Gora moguća samo kao država svih građana. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Rastoder. Sljedeći u ime Kluba Pozitivna Crna Gora je kolega Mladen Bojanić. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Poštovani predsjedniče, uvaženi građani,

Prvo da iskoristim priliku, jer sam se prošli put javljao proceduralno pa nijesam imao vremena, da čestitam kolegama iz SNP-a jubilej, rođendan. Ja sam kratko u politici i sad mi je tek jasno šta znači 16 godina, kao i koliki je napor baviti se politikom.

Takođe bih iskoristio priliku prije nego što počnem da govorim o ovom zakonu da, s obzirom da se desio jedan težak incident u Ulcinjskoj solani jutros vezan za štrajk radnika nezadovoljnih neisplaćenim zaradama, potezali su se pištolji od strane obezbjeđenja, zamolim institucije da reaguju i da obezbijede da taj skup prođe mirno. Naravno, svako ima pravo da

traži svoja prava, ali takođe bih zamolio sve učesnike i aktere da se uzdrže od nasilja i da se svi problemi rješavaju mirnim putem. Zahvaljujem.

Što se tiče izbornog zakona koji imam pred sobom, ponoviću ono što sam više puta govorio u ime kluba. Doduše, neki očigledno nijesu čuli pa su se pitali koji je naš stav. Ja ću ga još jednom ponoviti - mi ne možemo da podržimo ovaj zakon. Kažem, namjerno - ne možemo, zato što smatramo da se ovim amandmanom o kojem se već uveliko govori o afirmativnoj akciji na lokalnom nivou ugrožava građanski koncept Crne Gore.

Pozitivna Crna Gora je partija koja se osnovala iz razloga - da demokratski smijeni vlast i da formira građansku državu sa punom vladavinom prava. Od toga nijesmo odmakli ni pedalj i svi koji sumnjaju neka se ne sjekiraju, jer Pozitivna Crna Gora ostaje na tom pravcu. Smatramo da građanska Crna Gora može da obezbijedi pravo svim ljudima, bez obzira na različitosti, pa i nacionalnim manjinama. Smatramo da je to jedini način da uživamo svi prava. Kažem uživamo, jer smatram da nacionalne manjine najmanje treba da zavise, čekaju, hoće li neko da im da njihova prava, da im ponudi njihova prava. Želimo da vjerujemo da Crna Gora ima budućnost u kojoj će svako uživati svoja prava, bez toga da li im to neko nudio ili ne nudio. Imaće ih zagarantovano i zakonima, praksom, bez obzira bilo jedan, pet ili 50% njegove manjine, većine, kako god u ukupnom broju stanovnika.

Smatramo da ovaj amandman vodi korak unazad. Ne samo korak, nego više koraka. Vraćamo se ponovo na prebrojavanje. Mislili smo da je to vrijeme prošlo i da ćemo svi zajedno krenuti da gradimo ovu Crnu Goru u pravcu građanske države sa punom vladavinom prava. Mislim da je sve jasno. Matematikom se neću

baviti. Neki su se bavili matematikom više nego osnovnim konceptom načina viđenja države, odnosno budućnosti države. Smatram da na političkoj ravni postoje određene kalkulacije, politička kombinatorika ili, još grublje - trgovina. Vidjećemo šta će vrijeme pokazati i kako će se ovo sve završiti. Što se tiče lokalnih izbora, ja sam punudio i na Kolegijumu i ponoviću još jednom kao što sam danas. Nadam se da su kolege iz SNP-a razumjeli zašto nijesmo spremni u ovom momentu da raspravljamo o Zakonu o državljanstvu i Zakonu o prebivalištu. A isto tako i pripadnici manjinskih naroda, da nije vrijeme da bukvalno zadnjega dana uoči raspisivanja izbora pravimo nešto što će da liči na političku kalkulaciju, nešto što će da se više rješava tako što će da se broji da li ima odbornika manje ili više, nego da riješimo jedan sistemski problem koji imamo i po pitanju ostvarivanja punih prava manjinskih naroda i po pitanju svih građana koji nemaju riješeno pitanje državljanstvo ili prebivališta i da to sve zajedno u nekom paketu u dogledno vrijeme do kraja godine sagledamo iz svih aspekata i izađemo konačno sa jednim rješenjem kojim su svi zadovoljni. Ovako, smatram da se radi o partikularnim i partijskim interesima i da se zbog njih ušlo danas u ovakav predlog zakona više nego o stvarnoj brizi za prava bilo koga, pa i manjina. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Bojaniću.

U ime kluba poslanika četiri partije kolega Genci Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala, predsjedniče Krivokapiću.

Poštovane kolege poslanice i kolege poslanici,

Mislim da je potrebno još jednom uputiti poruku građanima Crne Gore, a i podsjetiti sve poslanike u Skupštini da se na izradi ovog zakona krenulo kao mjera kod glasanja u Skupštini Crne Gore u maju 2013. godine i zajedničkog stava o vraćanju ili izgradnji povjerenja u izborni proces. Svima je jasno da je izbornom procesu u Crnoj Gori potrebno poboljšanje, da je potrebno da igra za glasove bude jednaka za sve aktere i u vezi toga je i sama izrada izbornog zakona išla u duhu da se vrše tehničke ili možda i suštinske ispravke u izbornom zakonu 2011. godine. Ali, sigurno da svi vi ovdje poslanici morate imati na umu da manjinske partije, a ja ću govoriti ispred jedne takve albanske partije, osim toga imaju druge i otvorene političke zahtjeve.

Poslovice kaže, gospodine Krivokapiću, da kuća nije tijesna ako djeca nijesu bijesna. Zašto mi tražimo ovo? 1991. godine u Crnoj Gori je živjelo 6,7% Albanaca, preko 40.000. 2011. godine popis je pokazao da živi ispod 5%. U intervalu od 20 godina mi smo, poštovani građani, ostali bez 10.000 najaktivnijih, najvrijednijih, najsposobnijih, onih koji rizikuju. Iz raznih političkih razloga, pritisaka i bilo čega napustili su ovaj dom i zato je za nas potrebna afirmativna akcija. U istim momentima 1991. godine broj stanovnika u Crnoj Gori je 615.000, a 2011. godine broj stanovnika je 620.000. Ukupan broj se nije smanjio. Naš se broj smanjio, to je bio duh afirmativne akcije i afirmaciju za manjinske narode treba gledati u tom smjeru. Naša prava su specifičnija, naši su zahtjevi specifičniji i naše su potrebe specifičnije. Jasno je da je Ustav Crne Gore propustio priliku i u drugim zakonima da definiše ko su manjine u Crnoj Gori. I to je, po mom mišljenju, jedna nekorektna i nezrela politička odluka, koja, čak, ima pozadinu i potencijalne pokušaje asimilacije manjinskih naroda i Albanaca. Mi ovakvim traženjima, ovakvim afirmativnim akcijama to želimo spriječiti. Ne želimo se zatvarati u nacionalne torove, u opštinske torove i ne želimo ugroziti Crnu Goru, jer vraćajući se

na onu poslovicu, ono što je bilo zadnjih 20 godina, sigurno je jasno da bar manjinski narodi nijesu bili bijesni u Crnoj Gori. Ako su drugi bili bijesni, mi nijesmo bili. Želim još jednom poručiti svim političkim partijama da dobro razmisle i da je ova afirmativna akcija poštovanje Ustava, član 79, tačka 9; da je ova afirmativna akcija poštovanje Zakona o manjinskim pravima i slobodama, koji je usvojen 10 dana prije referendumu. Tu se govori o afirmativnoj akciji na lokalnom nivou. Ja nijesam potpisnik ovog zakona, nažalost, jer je ova afirmativna akcija i za nas. Želim podsjetiti šta se dešava u Podgorici. Zbog ranijih politika Albanci, nacionalne partije su u Podgorici uvijek imale dovoljno glasova za mandat. Nikad ga nijesu dobile. Nijesu stupale u koalicije, samostalno su išle ili nijesu nastupale. Što smeta da i albanske političke partije odlučuju ko će biti u Podgorici gradonačelnik? Treba da učestvuju i da odlučuju, jer srž i suština demokratije jeste da i manjinski narodi učestvuju u svemu tome.

Želio bih pojasniti građanima zašto nijesmo potpisnici ovog zakona. Iz onog što sam rekao u uvodnom dijelu, Albanci su 2011. godine ostali bez stečenog prava. Ova afirmativna akcija koja se danas nudi je blaga afirmativna akcija. Ovdje se ne radi o poklonjenim glasovima, ovdje se samo radi o dobijanju prava toliko glasova koliko nosi mandat. Za Podgoricu bi to značilo da bi jedna manjinska lista sa 1500, ako bi izlaznost bila oko 60%, 65, do 1700, sa izlaznošću 72% mogla dobiti mandat. Taj mandat je zaslužen i on je po broju glasova. I zbog toga ta akcija sigurno nije opterećujuća ni za naše društvo ni za one partije koje se žele, po

mom mišljenju, kriti iza građanskih floskula. Nama je afirmativna akcija potrebna i sve partije bi trebalo zdušno da nam je daju.

Vratiću se još jednom na to da je fokus albanskih partija u ovom domu kod izglasavanja ovog zakona početkom februara bio na tome da smo željeli da se afirmativna akcija unaprijedi i na državnom nivou. Mislim da su dovoljne brojke koje ću navesti. Naš mandat sada košta prosječno 6000 glasova. Skuplji je od prosječnog mandata koji imaju druge partije. I zbog toga smo opet dali amandmane u proceduru i žao mi je što je gospodin Danilović rekao da ti amandmani su prihvatljivi, ali tražimo da se zadrži ono što je bilo ranije. Da se unaprijedi, da bi broj glasova koji bi Albanci dobili kao specifičnija nacionalna zajednica u Crnoj Gori i zbog jezika i zbog vjere bilo četiri mandata u ovom domu.

Greška je svrstavati manjinske partije uz ovu ili onu stranu. Mi ćemo uvijek gledati i biti uz partije koje će raditi na demokratskim principima.

Više pitanja je otvoreno u Crnoj Gori, a najotvorenije je pitanje statusa albanske nacionalne zajednice. Albanci u Crnoj Gori su, moram potvrditi, nezadovoljni svojim statusom. To je pitanje koje i ovaj dom i politička scena u Crnoj Gori moraju rješavati. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Nimanbegu.

Kolega Suljo Mustafić. Ovaj put u svojstvu predstavnika Bošnjačke stranke.

SULJO MUSTAFIĆ:

Poštovani predsjedniče, uvažene kolegkinice i kolege, poštovani građani,

Vraćanje povjerenja u izborni proces kroz višemjesečni rad radne grupe i dodatno usaglašavanje na kolegijumu u prethodnom pokušaju glasanja u plenumu nije dalo rezultata. Mi iz Bošnjačke stranke smo svo vrijeme rada vjerovali u uspjeh ovog posla i smatram da je on bitan za dalji demokratski razvitak Crne Gore. Zalažemo se za pošten i otvoren izborni proces, za smanjenje sumnji u regularnost izbora, za suzbijanje izbornih manipulacija, u krajnjem, za poštovanje izborne volje građana.

Važne promjene u izbornom sistemu tiču se glasanja putem pisma, gdje su postojale otvorene sumnje u regularnost dosadašnjeg procesa, a nova rješenja, čini nam se, doprinose

otklanjanju takvih sumnji, a posebna i u čitavom procesu zaista značajna novina jeste sistem elektronske identifikacije glasača na biračkom mjestu. Sistem predviđa posebna softverska rješenja direktno u vezi sa podacima iz baze MUP-a, te mogućnost da se čitanjem podataka sa lične karte ili pasoša tačno utvrdi identitet glasača. Otklanja se mogućnost da neko glasa u nečije ime. To je značajna inovacija za čiju primjenu je potrebno očigledno i vremena i sredstava. Iako smo na početku rada radne grupe imali drugačija uvjeravanja od strane MUP-a, ali očigledno da su neke nedoumice koje su tada bile sada postale jasnije. Mnogo više vremena i sredstava je potrebno nego što se to u početku činilo predstavnicima institucija koje su zadužene da primjenjuju ova rješenja. Međutim, naš stav je bio od početka jasan. Smatramo da od svake opreme i rokova mnogo više košta politička nestabilnost, ili sumnje u regularnost izbornog procesa.

Isto tako, smatrali smo i sada tvrdimo da je veoma važno da se vodi računa o održivosti sistema koji želimo primijeniti, da se zbog bilo kog nedostatka u softveru ili rukovanja opremom ne zaustavi izborni proces. Uz sve ovo, kao što nam i programski ciljevi nalažu, zalažemo se i za to da brojčano manjinski narodi i njihovi politički subjekti, partije i izborne liste imaju mogućnost korišćenja afirmativne akcije, kako je to predviđeno Ustavom na državnom i lokalnom nivou.

Kroz izmjene i dopune zakona koje su se desile septembra 2011. godine urađeno je to samo na državnom nivou. Kada je riječ o korišćenju ovog prava na lokalnom nivou, odnosno u skupštinama jedinica lokalne samouprave to tada nije bilo regulisano ovim zakonom, iako je još 2007. godine propisano Ustavom. Podsjećam da su predstavnici Bošnjačke stranke, ali i drugih manjinskih partija više puta tokom rada tada u radnoj grupi u dva njena saziva i kroz pismene inicijative, kroz amandmanske intervencije i prijedloge tražili da se riješi pitanje obezbjeđivanja autentične predstavljenosti na lokalnom nivou. Međutim, tada zbog ispunjavanja sedam kriterijuma Evropske komisije privremeno smo odustali od toga i tražili formiranje posebne radne grupe koja bi se zasebno bavila ovim pitanjima. To je tada dogovoreno i na kolegijumu predsjednika Skupštine, ali, nažalost, očigledno nije bilo političke volje da se ovo pitanje rješava.

Imajući navedeno u vidu, kao i činjenicu da je djelokrug aktivnosti sadašnje radne grupe bio veoma širok i obuhvatao rad na izmjenama i dopunama više zakona, smatrali smo da se trebamo baviti i ovim pitanjem, rješavanjem afirmativne akcije za brojčano manjinske narode i druge manjinske nacionalne zajednice u skupštinama jedinica lokalne uprave. U tom cilju, predložili smo i amandmane kojima se razrađuje izborni model autentične predstavljenosti, kao i amandman koji se tiče učešća

manjinskih partija u opštinskim izbornim komisijama. Time bi se ispunila i ustavna obaveza kojom se propisuje afirmacija. Nažalost, prošlog puta ovdje u plenumu ti amandmani nijesu dobili potrebnu podršku i predstavnici albanskih partija i Bošnjačke stranke su napustili zasijedanje ne želeći dalje doprinositi kršenju Ustava Crne Gore.

Partije koje su autentični predstavnici brojčano manjinskih naroda u ovom parlamentu uvijek su bile dio naprednih i demokratskih procesa u ovom društvu. Ne samo da nikada nijesmo bili prepreka, već smo uvijek davali zamajac i evropskim i NATO integracijama Crne Gore, jer smo i kao pojedinci i kao nacionalne zajednice, ali i kao politički predstavnici legitimisani na izborima učestvovali u obnovi njene državnosti. Zbog toga smo i ukupnoj javnosti, političkim subjektima i predstavnicima Evropske komisije u Crnoj Gori jasno poručili - pitanje afirmativne akcije na državnom i lokalnom nivou je poštovanje Ustava Crne Gore i nećemo od toga odustati. Spremni smo za kompromise i dogovore oko modela, ali ne želimo prolongirati korišćenje ustavnih prava. Hoćemo korišćenje ovih mjera neodložno, sada, odmah po donošenju zakona.

Imamo naše principijelne zahtjeve. Možda ih neko drugi vidi u svojim kalkulacijama oko lokalnih izbora u Podgorici ili negdje drugdje. Mi ih vidimo samo kao cjeloviti model po kojem manjinski

narodi u opštinama u kojima su manje od 15% u stanovništvu ostvaruju pravo na svoje autentične predstavnike. Partije manjinskih naroda ne traže da im se poklanja, ne traže nezarađeno. Model je jasan i čist. Njihov odbornički mandat vrijedi koliko i svaki drugi prosječan mandat, ali se uklanja cenzus od 3% koji je često nedostižan za manjinske partije zbog malog procenta stanovništva kojeg ima ta nacionalna zajednica u određenoj opštini.

Primjera radi, u glavnom gradu razlika između odborničkog mandata i cenzusa je oko 1000 glasova, dok je u manjim opštinama ta razlika između 30 i 80 glasova, zavisno od broja glasača.

Ovih dana su, uz punu uključenost predstavnika Evropske komisije, vođeni intenzivni razgovori sa drugim političkim subjektima. Mi smo u tim razgovorima bili jasni oko rokova. Primjena modela je neodložna, ali smo kao mjeru dogovora i kompromisa sa onima koji žele podržati ovo rješenje prihvatili uvođenje takozvanog donjeg praga korišćenja ove afirmacije od 1,5%. Dakle, u cilju pojašnjenja dogovorenog, nacionalne zajednice koje na državnom nivou koriste izborni model afirmacije su one koje u stanovništvu čine do 15%. Iste te zajednice koriste ovaj model i na lokalnom nivou, u opštinama, ukoliko ih ima od 1,5 do 15% u toj opštini. Dakle, izbjegli smo da se brojčano manjinski

narodi afirmišu u onim opštinama gdje ih je preko 15%, jer mislimo da tamo zbog njihove brojnosti ove mjere nijesu potrebne, a isto tako i tamo gdje ih ima manje od 1,5% zbog njihove malobrojnosti, da ne bi došlo do karikiranja ili zloupotrebe ovog modela. Znači, isti model koji postoji na državnom nivou primjenjuje se i na lokalnom što se tiče ograničenja i zato me čudi da oni koji su podržali ovaj model na državnom nivou sa ovakvim ograničenjem isti model dovode u pitanje na lokalnom nivou.

Često se čulo pitanje da li treba manjinskim narodima i na opštinskom nivou ova vrsta ili bilo koja vrsta olakšica u izbornom procesu. Ustav i međunarodni standardi kažu da treba, jer se u lokalnoj vlasti ostvaruju pretpostavke za zaštitu identiteta. Opštine u okviru svojih izbornih i prenesenih nadležnosti vrše većinu poslova u oblasti kulture, imaju određeni upliv u segment obrazovanja, zaštite baštine, pa je potrebno obezbijediti autentično zastupanje brojčano manjinskog naroda u opštinskoj skupštini, kako bi se obezbijedila aktivnija pozicija manjinskih predstavnika na proces donošenja odluka, naročito onih u pitanjima koja ih se tiču.

Model podrazumijeva da je nacionalna zajednica koja čini značajan dio stanovništva, koja po Ustavu ima pravo na autentičnu zastupljenost u opštini, shodno principu afirmativne akcije, ona zajednica koja ima glasova da sama izabere makar

jednog odbornika. Ne postoji rizik da se značajno dodatno fragmentira struktura opštinskih skupština, što se može vidjeti kada se izvrši uvid u nacionalnu strukturu stanovništva po opštinama, te u postojeću i moguću političku strukturu lokalnih skupština, osim ako se neki ne povode svojim kalkulacijama, a istovremeno se ovim donekle otvara mogućnost za bolju predstavljenost manjinskih zajednica na opštinskom nivou vlasti.

Dakle, ovo nije nikakvo dovođenje u pitanje građanskog koncepta Crne Gore, već, naprotiv, njegova nadgradnja ako imamo u vidu višenacionalnu strukturu Crne Gore, ali i priličnu zapostavljenost manjinskih naroda na državnom nivou i u opštinskim strukturama. Svima se, dakle, daje šansa na učešće u izbornom procesu, a brojčano manjinske zajednice se afirmišu da lakše ostvare svoja prava kroz jedan vid beneficiranog cenzusa.

Takođe, za one koji ovo nazivaju ruganjem sa državom i sa Ustavom, ili još težim kvalifikacijama, da dodatno pojasnimo. Ovo je poštovanje države i Ustava, kao i onih građana koji su nas ovdje delegirali da se zalažemo za unapređenje njihovih prava. Oni koji ovo nazivaju ruganjem samo iskazuju svoj odnos i prema politici i prema građanima koji su im do sada davali povjerenje, a oni brinuli samo o svojim interesima.

Na kraju, uz očekivanje da će ovaj izborni zakon dobiti podršku ovog doma i sa više od 2/3 poslanika, ističem zalaganje svih onih političkih subjekata koji su doprinijeli da dođe do dogovora i uvažavaju se na Ustavu utemeljeni zahtjevi manjinskih partija. Posebno ovdje sa zahvalnošću ističem posredovanje delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, na širokom razumijevanju složenosti dogovora oko izbornog zakona, ali i na podršci postizanju konačnog i cjelovitog rješenja.

Nadamo se da će ova rješenja u svojoj primjeni smanjiti naše ukupno nepovjerenje u izborni proces i doprinijeti jačanju demokratske tranzicije društva i bržim evroatlantskim integracijama.

I samo da odgovorim na jednu konstataciju koja se čula od strane jednog od potpisnika. Niko od nas iz manjinskih partija ne duguje nikome ništa u Crnoj Gori, jer smo svoji na svome. Ali, mislim da smo svi dužni da svoje glasače koji su nas birali autentično zastupamo. I, naravno, svi smo dužni jednako Crnoj Gori koji smo zajednički gradili bar od referenduma na ovamo, a neki prije toga. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Mustafiću.

Naredno pitanje je za treći osnovne - ako je značajno 1,5, da li je značajno 17?

Idemo dalje. Ulazimo u raspravu po pet minuta.

Možete, predlagači mogu kad hoće.

Izvolite u ime predlagača. Što važi za Vladu, važi i za vas.

GORAN DANILOVIĆ:

Pošto smo rekli, uvaženi građani, da se nećemo igrati skrivalice, i to sa velikim uvažavanjem, cijeneći zajednički rad gospodina Nevena Gošovića, mene i mojih kolega u radnoj grupi skoro devet mjeseci, želim da odagnam sumnje kod njega, a rekao bih da su bile i vrlo tvrde optužbe i ja se nadam da nakon ovoga ćemo se vratiti u nekakav kalup međusobnog uvažavanja.

Kolega Gošoviću, konstatovati da smo mi našim modelom zajedničkim omogućili zbrajanje izbornih lista na lokalnom nivou nije ni tačno, ni korektno. Pročitaću, zbog javnosti, ali ću Vas i podsjetiti. Ovdje Ustavni sud može donijeti odluku da nije predsjednik pravi predsjednik nego onaj koji je osvojio manje glasova i nikakva mi nije utjeha to što je u zakonu i u ovom amandmanu stvar jasna. Na državnom nivou, onaj ko ne ispuni jedan pa drugi uslov jasno kaže: "Stiču pravo na učešće u

raspodjeli mandata kao jedna - zbirna izborna lista sa ukupno dobijenim brojem važećih glasova...", i tu ja Vama kao iskusnom pravniku ne moram ništa više da pojašnjavam. Dakle, govori se o zbirnoj jednoj listi.

Na lokalnom nivou ako tu formulaciju nađete da smo je dopustili, ja ću se javno izviniti javnosti i snositi političke konsekvence. Pročitaću je. Možda neko od vas misli da nas nadigra, ali je teško nadigrati papir. "Izborne liste za izbor odbornika, pripadnika određenog manjinskog naroda ili manjinske nacionalne zajednice naznačenog u izbornoj prijavi ili nazivu izborne liste u slučaju da ni jedna od njih ne ispuni uslov iz stava 1 ovog člana stiču pravo na učešće u raspodjeli mandata". Nema, kolega Nevene Gošoviću, ovdje ono kao - zbirna izborna lista sa ukupno dobijenim brojem važećih glasova. Ovo smo im dopustili, uvaženi kolega Kaluđeroviću, da bismo... Dozvolite, ne mogu Vam reći dok Vi ne postavite pitanje. Nemojte misliti da ste vi pametniji nego mi koji smo malo više rizikovali ukupno dobijenim važećim brojem glasova - da bi se znalo kolega na osnovu čega se računa prirodni prag. Ponavljam, prirodni prag. A sad ćete čuti do kraja ovu definiciju. Ja ću se Vama izviniti za razliku od toga što Vi meni upadate u riječ ako ja ne budem u pravu. Izviniću se.

Dakle, gospodo, prirodni prag se računa ili od ukupnog broja važećih, a može se računati i na drugi način. Ljudi koji su ovdje

predložili prirodni prag to znaju. Ja se pozivam na javni dogovor kojemu je prisustvovao vaš šef kluba poslanika gospodin Damjanović. Mogao vas je o tome obavijestiti, gdje je i na direktno pitanje gospodin Suljo Mustafić rekao da nema zbrajanja, jer to ne piše. A ja bih, uvaženi kolega Kaluđeroviću, pocijepao svoju diplomu profesora filozofije i matematičke logike kad ne bih pravio razliku između ukupno važećih i zbirne liste koja je vrlo precizna. Samo vam kažem da nije korektno prema nama i zajedničkom radu da upućujete nekoga da krivo tumači ono što smo dobili kao pojašnjenje od gospodina Sulja Mustafića. Ali da ne bi bilo da ja vjerujem gospodinu Sulju Mustafiću, ja vjerujem papiru i vjerujem onome šta na njemu piše. U istom članu tražio sam da se to pojasni. Ne može se zbirati, uvažena gospodo, ako ne piše kako, jer moramo znati kako se zbira, na čiji konto se zbira, ko nosi taj mandat. Po ovom vašem, ovo je samo jedna provokacija. Tako je doživljavam i očekujem da će mi kolega s kojim sam polemisao, čini mi se vrlo korektno, Gošović staviti do znanja gdje sam pogriješio, ili dati za pravo da ovdje to ne piše. Da li je to neko želio - ja to ne znam, ali to ovdje ne piše. Ja sam, uostalom kao i svaki šef kluba poslanika, ubijeđen da to ovdje ne piše, dobio i na Kolegijumu, a vi možete tumačiti kako god želite.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Prije nego dam riječ kolegi Mustafiću, da pojasnim u čemu je spor, pa ću dati riječ i kolegi Gošoviću i kolegi Damjanoviću. Ušli smo u raspravu, da to pojasnimo. Jedino što kolegi Daniloviću upućujem - ako je značajan manji broj, onda je pobjeda na predsjedničkim izborima onaj koji dobije manje glasova, značajni pobjednik s manjim brojem. Jer, ne može biti veći broj značajan, manji može. Znači, pobjednik može biti i sa manjim brojem.

Kolega Mustafiću, izvolite.

Pokušavam da spustim tenzije.

SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, predsjedniče.

Nije mi namjera uopšte da podižem tenzije, niti da polemišem sa uvažanim kolegom Gošovićem, kojega zaista uvažavam, niti sa njegovim tezama o građanskoj Crnoj Gori, nacionalnim torovima i svim sintagmama koje je upotrijebio. Naša stranka i ove druge manjinske stranke su iskazale jasno kroz svoj begraund i prošlost, kao i to kako i na koji način doživljavaju državu Crnu Goru. Nijesam siguran da su svi na takav način doživljavali u nekoj ne tako davnoj prošlosti. Ali, u cilju pojašnjenja, bili smo na Kolegijumu, ja vjerujem papiru, a vjerujem

i ljudima. Niko nije tražio sabiranje ni unutar iste liste, niti unutar različitih lista. Dakle, manjinska zajednica, odnosno njen politički predstavnik koji ima glasova za jedan prosječan mandat ima taj mandat, a ukoliko bi bile dvije iz iste manjinske nacionalne zajednice i imale glasova makar i za jedan i po mandat obje ostaju bez mandata. Dakle, riječ je o poštenom, čistom i jasnom izbornom modelu utemeljenom u potpunosti i na Ustavu i na održivim rješenjima, a i na matematici. Naravno da moramo uvažavati rezultate sa posljednjeg popisa. Ja bih volio da je drugačija slika, ali, nažalost, neke politike su učinile da i Bošnjaka i drugih manjina bude manje u Crnoj Gori i 90-tih, a i 2000-tih kroz razne popisne manipulacije i kroz razna razvrstavanja u različite kolone, kao i kroz pozivanje na metodologiju Eurostata i kroz nepopisivanje iseljeničtva. Ali, sada ne bih o tome, ne želim dizati tenzije.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Ovo je bilo u ime predlagača.

Kolega Gošović želi da komentariše izlaganje kolege Danilovića. Dobićete riječ u proceduri, ali da čujemo kolegu Gošovića.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Da, izlaganje kolege Danilovića, ali i kolege Mustafića, jer i on je imao osvrt na moje izlaganje, začuđujuće nekorektan. Ali, obrazložit ću sve.

Prvo, u svom izlaganju nijesam iznio bilo kakav nekorektan stav prema onome što je napisano. Govorio sam o onome što piše. Ono što ste imali namjeru je očigledno nešto drugo. Ali, ovdje stoji - izborne liste, u množini, za izbor odbornika pripadnika određenog manjinskog naroda ili manjinske nacionalne zajednice naznačenog u izbornoj prijavi ili nazivu izborne liste u slučaju da nijedna od njih ne ispuni uslov iz stava 1 ovog člana stižu pravo na učešće u raspodjeli mandata sa ukupno dobijenim brojem važećih glasova. Taj ukupno dobijeni broj važećih glasova je, takođe, naznačen i kod zbirne izborne liste za izbor poslanika u stavu 1 ovog člana. I to izaziva nedoumicu o kojoj sam govorio – množina, izborne liste stižu pravo ukupno dobijenim brojem važećih glasova. Jedna lista ima jedan broj. Ukupno važeći broj za izborne liste kao množina može da asocira i asocira na zbirnu izbornu listu. I to je nešto što treba otkloniti. A, sa druge strane, nije to jedini razlog zbog čega smatramo da je ovaj model kao takav neprihvatljiv, posebno sa aspekta drugog pitanja, definicije

koja proističe iz Ustava i koja pokušava da se ovdje prenebjegne ovo pravo na autentičnu zastupljenost u jedinicama lokalne samouprave u kojima čine značajan dio stanovništva, shodno principu afirmativne akcije, među pripadnicima manjinskih naroda. Značajan dio stanovništva definisali ste na procenat od 1,5% mimo svih standarda. Jasno je zbog čega. Zbog čega, gospodine Mustafiću, ovaj procenat od 1,5%? Je li vam to većinski udio manjinskih nacionalnih zajednica u ukupnom stanovništvu, recimo, Podgorice? Zašto niste prihvatili bar najmanji taj standard koji je u Bosni i Hercegovini 3%? Mislite da nije jasno iz čega to proizilazi. Govorite da je isti princip afirmativne akcije na nacionalnom i na lokalnom nivou. Apsolutno nije tačno. Preciziraću vam. Na državnom nivou, izborne liste za izbor poslanika pripadnika određenog manjinskog naroda ili manjinske nacionalne zajednice naznačenog u izbornoj prijavi ili nazivu izborne liste u slučaju da nijedan od njih ne ispuni uslov iz stava 1 ovog člana cenzusa od 3%, a pojedinačno dobijaju manje od 0,7 važećih glasova, ovdje nema tog ograničenja na lokalnom nivou, stiču pravo na učešće u raspodjeli mandata kao jedna izborna lista sa ukupno dobijenim brojem važećih glasova, s tim što će se kao obračun mandata priznati zbrajanje koje obezbjeđuje osvajanje do tri mandata. Na lokalnom nivou nema ni ograničenja broja mandata koji se može dobiti na ovaj način. Takođe za

Hrvate, što se tiče ostvarivanja njihovog prava, najuspješnija od njih ostvaruje pravo na afirmativnu akciju. Znači, drugačiji je model. Ako bismo željeli da idemo do samog kraja, hoćete li mi reći zbog čega u Ulcinju ili nekom drugom gradu gdje Srbi i Crnogorci imaju ovaj procenat učešća u ukupnom stanovništvu kao što, recimo, imaju Bošnjaci ili Muslimani u Podgorici, nemaju afirmativnu akciju na lokalnom nivou? Ako je to vama princip i razlog zbog kojega zahtijevate uvođenje afirmativne akcije. Čemu bi to vodilo? Ja sam jasno naznačio i nijesam govorio o torovima. Nemojte te izraze da upotrebljavate kad ja govorim. To možete nekome drugome spočitavati. Nemojte spočitavati kad ja govorim o odnosu prema Crnoj Gori bilo koga ovdje. Naznačio sam što je uvijek bio izgovor u ovom Parlamentu zbog čega afirmativna akcija nije zaživjela na lokalnom nivou - jer se ruši koncept građanske države, jer se mještanima te afirmativne akcije ne doprinosi izgradnji društva veće jednakosti, već se tim mjerama podstiču linije razdvajanja po nacionalnoj, vjerskoj ili nekoj drugoj osnovi, umjesto jačanja međunacionalnog i međuetničkog povjerenja. Jer, građani na lokalnom nivou treba da rješavaju probleme u svom predstavničkom domu kao građani koje prati određena problematika njihovog svakodnevnog života i rada, a ne kao predstavnici manjina. E to je bitna razlika. Nama je jasan projekat Demokratske partije socijalista u svemu ovome. Zbog

građana Podgorice koji žele da smijene ovu vlast nećemo podržati takav jedan projekat.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kao predlagač, pravo na odgovor - kolega Mustafić.

SULJO MUSTAFIĆ:

Zaista, kolega Gošoviću, zbog ...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo trenutak. Praksa je da Vlada ima dva predstavnika, a imamo sad četiri predstavnika predlagača. Imamo vremenski limit tako da nije problem.

Izvolite, kolega Mustafiću.

SULJO MUSTAFIĆ:

Zaista, kolega Gošoviću, zbog uvažavanja koje imam prema Vama kloniću se bilo kakvih kvalifikacija, ali samo da Vam kažem.

Dakle, prvo, govorio sam da je model isti u smislu ograničenja, kako na državnom tako i na lokalnom nivou, znači do 15% zato što Crnu Goru posmatramo kao cjelinu i što znamo da su manjinske zajednice koje koriste ta prava na nivou države jednako u podređenom i lošem položaju u opštinama za koje ovo tražimo. Podatke koje je Ministarstvo za manjinska prava objavilo imate na sajtu. Pogledajte ih i vidjećete koliko ima u institucijama sistema opštinskim u Podgorici, u Baru, u Beranama, u Pljevljima. Biće vam vjerovatno jasnija ova moja priča.

Dalje, prag korišćenja, donju granicu uveli smo da ne bi došlo do karikiranja ovog modela i da neko ne bi zloupotrijebio, a bilo je bojazni od strane kolega koji su prihvatili da podrže ovaj model da neko može zloupotrijebiti ovu vrstu modela. Upravo zbog toga smo uveli donju granicu. Zašto 1,5%? Zato što je otprilike to cijena jednog prosječnog mandata u glavnom gradu. U svim drugim opštinama je to drugačije. I samo u glavnom gradu su nešto veće olakšice, a u svim drugim sredinama to se kreće između 30 i 60 glasova. Najviše, čini mi se, u Pljevljima. Neki narodi to ne koriste, odnosno ne mogu koristiti, isključeni su iz ove afirmativne akcije na lokalnom nivou, pa smo poštovali princip državnog nivoa. U zajednicama koje su do 15% smatramo da su

problemi tih istih zajednica nacionalnih u tim opštinama. U prilog ovoj priči govore rezultati o zastupljenosti u opštinama i institucijama. Pročitaću ih kasnije. Dakle, vrlo smo jasno razmišljali o realnosti Crne Gore i nikakve linije razdvajanja nikada stranka kojoj pripadam ni lično ni kolektivno nijesmo postavljali. Možda neko drugi jeste. Mi zaista nijesmo nikad ni po etničkoj, niti po bilo kojoj drugoj međi. Ali, tražimo afirmaciju. Tražimo afirmaciju i tražimo poštovanje Ustava prije svega. Ustav je za nas temelj na koji se oslanjamo i ono što je zapisano u Ustavu tražimo da se implementira u zakonskoj praksi. Ništa više od toga. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Idemo redom. Ne možete. Ima komentar na izlaganje kolege Mustafića kolega Rastoder. Jeste li završili dijalog?

Izvolite.

RIFAT RASTODER:

Htio sam da odgovorim na jedno pitanje kolege Mustafića.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Odgovorite kolegi.

RIFAT RASTODER:

Kolega Mustafiću, Vi ste rekli da se čudite zašto oni koji su podržali rješenje na državnom nivou glasaju protiv ovog sličnog rješenja na lokalnom nivou. Prvo, nijesam od onih koji je podržao, nego smo pristali na iznuđeni politički kompromis i tada na ograničenje, ali brojčane manjine ne određujući kojim narodima, nego na nivou izborne jedinice. Ne kaže se ni države, ni opštine, ni države, nego izborne jedinice, što će reći na državnom nivou do 15% i na lokalnom nivou eventualno do 15% za sve koji se nađu u tom okviru. Na državnom nivou jasno je da se u tom brojčanom okviru nalaze određeni pripadnici naroda, ali na lokalnom nivou pripadnici svih naroda. To je ta razlika. Rješenjem koje ste vi predložili, ja znam da vi to znate, i nemate razloga da se čudite, razumijem politički interes, stranački interes da ostvarite trenutno, ali morate imati na umu širi kontekst problema, jer u istinu ovim se indirektno redefiniše Crna Gora, odnosno odričete i moje državotvorno pravo koje smo stekli svi zajedno. Zbog toga, naravno, ne mogu glasati za ovakvo rješenje. Nećemo glasati, naravno, jer ne bismo pristali prvo na odricanje sopstvenog prava

ne samo ustavnog, nego mnogo značajnijeg prava od ma kolikog broja odbornika. Vjerujem da se razumijemo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Dao sam riječ tada kada nijesam mogao, prema tome nema odgovora. Nijeste predlagač, a dao sam Vam riječ. Nije na uvodno izlaganje, nego sad je govorio. Kolega Mustafiću, mimo reda sam mu dao jer nije predlagač. A dobio je riječ predlagača iz vašeg neprava. Ne možemo u još jedno nepravo. Napisaćemo sve u ustavnoj žalbi i biće prilika da dobijete to napismeno. Nije teško objasniti kako se indirektno ukida građanska država, a pogotovo nije na nivou brojeva teško objasniti da je 1,5 značajan broj, a da 16 nije značajan broj.

Idemo redom u objašnjavanje svega ostaloga.

Vi možete kao predlagač, a imamo i drugog predlagača. Zato sam htio da dam kolegi Simoviću prvo riječ. Računam da predlagači predlažu isti zakon.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Prije svega da se složim sa Vašom ocjenom, sugestijom da je pomalo i nezgodno kad ima više predlagača i da bi kao predlagači trebali da trošimo racionalno svoje pravo koje nam pripada da bismo ostavili više prostora da čujemo određene sugestije i razmišljanja ostalih koleginica i kolega. Tražio sam i na početku kao predlagač. Shvaćeno je da sam tražio repliku, ali evo konačno dobio bih kao predlagač koji je juče stavio svoj potpis u jednoj dobroj namjeri, u ambiciji, u želji da se usvoji ovaj zakon danas na plenumu Crne Gore. Da se usvoji, u očekivanju da bude postignut najširi mogući koncenzus, što je bila uvijek dobra praksa u crnogorskom parlamentu kad je ovaj zakon na dnevnom redu. Ali, u ovom trenutku moram biti do kraja otvoren, zabrinut sam za ukupni današnji epilog, zbog izrečenih sumnji, zbog atmosfere koja se danas ovdje manifestuje i zbog poruka koje smo čuli na početku današnje rasprave. Čak se sumnja i u predlagača koji je stavio svoj potpis da se nije desilo nešto u međuvremenu, neki novi zaokret. Dakle, iz istog onog naslova kada se stalno sumnja na DPS, kada se DPS označava kao neko ko opstruira, ko želi da uspori ovaj ukupni proces. Atmosfera u danu povodom Zakona koji treba da obezbijedi maksimalni stepen povjerenja, čuju se neke interesantne riječi, poruke, ne na relaciji opozicija - vlast, nego čuju se mimoilaženja, određene konstatacije, tonovi unutar opozicionih klupa. Najviše se javljam zbog ove treće primjedbe,

zbog poruke koju smo čuli na početku današnje rasprave, najkraće sam i ja razumio - a nakon iskustva u Beranama, kucaćemo mi ponovo na vaša vrata. Pitam se samo s kojom namjerom? Da li s namjerom da se pokuca kao prijatelj, kao komšija, kao kolega, kao dobronamjernik - da ste dobrodošli. Da li su možda neke druge namjere one koje su se manifestovale u Beranama, da se upadne u privatnu kuću, da se otuđi privatna imovina, da se falsifikuju određeni dokumenti? Šta je realno očekivati, koji odgovor od domaćina na čija se vrata kuca? Odgovor svakako treba da daju nadležne državne institucije, vjerujući da su tu u sistemu državnom da onemoguće takve namjere - takvo kucanje zbog takvih namjera. A ako se to već desi, da pokrenemo potrebne postupke u odnosu na one koji su to radili, u odnosu na one političke partije u ime kojih su dolazili. Da zakucaju na vrata tih koji su kucali sa takvim namjerama, da pokucaju na vrata tih partija koje su regrutovale te koje kucaju. Svakako, da pokucaju i na vrata svih onih u Crnoj Gori koji ne poštuju zakone ove države, pa i onima koji funkcionišu sa željom da naruše slobodno izražavanje izborne volje građana kao jednog od osnovnih fundamentalnih prava u Crnoj Gori, kao i u ostalim razvijenim demokratskim državama. Vjerujem da ćemo u nastavku ove priče povodom ovog zakona sve ono što je krenulo, rekao bih, ne u nekom obećavajućem pravcu vratiti u kolosjek koji

treba sve skupa da nas danas dovede do čina usvajanja ovog zakona o izboru odbornika i poslanika. Demokratska partija socijalista će tome dati adekvatan doprinos. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i Vama.

Pojašnjenje. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Dame i gospodo, maloprije sam imao konsultaciju sa gospodinom Suljom Mustafićem. Da bi se izbjegla cirkusijada bilo koje vrste na ovu temu, nas dvojica smo se usaglasili. Pozivam javno na saglasnost i kolegu Simovića i gospođu Ljerku, da ovaj sporni dio koji navodno treba da pojašnjavamo, jer je neko nekome nešto htio da uradi, glasi izborne liste za izbor odbornika, pripadnika određenog manjinskog naroda ili manjinske nacionalne zajednice naznačenog u izbornoj prijavi ili nazivu izborne liste, u slučaju da ni na jednoj od njih ne ispuni uslove iz stava 1 ovog člana, stiču pravo na učešće u raspodjeli mandata pojedinačno, briše se ukupno i glasi - pojedinačno sa dobijenim brojem važećih glasova. Da li ste zadovoljni i da li ćete nakon ovoga glasati za ovaj zakon? Dakle, gospodo, da se izjasnimo. Želim javno da

znam da li dvoje drugih predlagača ovo prihvata, pošto bi bila prevara javnosti da smo nešto drugačije uradili.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Izvolite, kolega Simoviću.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Evo, da dam doprinos i sam onom pozivu koji sam učinio prilikom mog prvog javljanja. Prihvatam ovu korekciju kao predlagač. Napominjem da smo tokom rada na Kolegijumu u zadnjim danima kada smo išli ka toj konačnoj definiciji imali to rješenje koje je možda tehničkom greškom izostavljeno. To je na tragu onoga o čemu smo razgovarali i na tragu ukupne logike ove afirmacije koju smo definisali. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala. Kolege, da vas pozdravim i da vam zahvalim na podršci što sam imao u jednom specifičnom životnom momentu. Molim vas da priču upriličimo nama u Crnoj Gori. Neki put pomislim da je možda ljepša i šok soba nego neke konstatacije

koje sam proživio od 90-ih do danas. Znači, zbog te Crne Gore, hajmo dalje.

Izvolite, kolegice.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Da vam poželim najprije dobrodošlicu, a Socijalističkoj narodnoj partiji da čestitam obljetnicu. Da kažem da sam potpuno saglasna sa izmjenom koja ide i sa svim onim što ide u cilju poboljšanja izbornog zakonodavstva i vraćanja povjerenja u Izborni zakon. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, javio sam se proceduralno, i to iz dva razloga. Prvi razlog je da apelujem da racionalizujemo vrijeme za diskusiju, s obzirom da smo već sat i po potrošili i dalje smo u prvom krugu. Molio bih predlagača zakona, uz potrebu da se javi svakako, da objasni neke stvari, da to radimo kao i kod drugih predloga zakona. Da to ne zloupotrebljavamo jer nećemo ostaviti prostora, ne lično meni,

moje kolege i ja ćemo imati taj prostor, ali drugim kolegama da učestvuju.

U odnosu na proceduralnu reakciju, samo ću da kažem i da odgovorim kolegi Daniloviću da upravo jesam prenio sa kolegijuma intenciju norme koju ste vi zajedno sa DPS-om predložili. Na bazi toga što sam prenio mojim kolegama mi smo zauzeli stav i upravo vam je kolega Gošović objasnio o čemu se radi. Da budemo ovdje potpuno precizni i potpuno jasni, da ne zamagljujemo ovdje priču o zbirnim listama i kao nekom amandmanu koji će sada naknadno da dođe, pa će da se ispravi greška. Ne, o tome nije riječ. To je magla. Suština je ovdje. Neka me sada dobro čuju građani, a imaću i svoje vrijeme da to kažem, a i kolega Kaluđerović.

Poštovani građani, sa afirmativnom akcijom gdje se ide na prirodni prag u Podgorici, znači da će taj prag i cenzus biti za manjinske partije 1,6%, a ne 3%. Ako 100.000 ljudi izađe, kao što će izaći na izbore, neće njima trebati 3.000 do mandata već 1.600. Pod pretpostavkom da te manjinske partije ostaju u koaliciji sa DPS-om, to znači da će DPS dobiti za 6.400 glasova četiri mandata umjesto da mu za to treba 12.000 glasova. Šest hiljada gratis poklanjate DPS-u u Podgorici. Nikakav problem nije. O tome ćemo još ovdje da pričamo. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hoćete li isto komentirati ili proceduralno?

GENCI NIMANBEGU:

Proceduralno, možemo tumačiti i Poslovnik. Gospodin Damjanović je predsjednik Odbora za ekonomiju i on zna dobro matematiku. Tu nema zloupotrebe. To je zarađen mandat. Ona lista koja zaradi 3.200 glasova u Podgorici, isto će mandat koštati 1.600, kolega. Govorim o prosjeku, nema poklanjanja i ne želimo govoriti da tu bude manipulacije za građane.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Nimanbegu.

Kao neko ko se bavio cijeli život matematikom i tehnikom, prisustvujući na dva kolegijuma sam tako razumio. Možda ima nešto drugo. Zamolio bih pojedine kolege, ako ima i 1% nedoumice, da raščistimo to sa nekim amandmanom koji ćemo prihvatiti da bi bilo do kraja sve čisto. Možemo li, kolega Damjanoviću, da krenemo u drugi krug, pa ćete Vi doprinijeti tome kroz svoj pojedinačni nastup?

Kolege, prelazimo na drugi krug današnjeg razmatranja. U ime DPS-a kolega Vuković, a u ime Demokratskog fronta neka se pripremi kolega Radunović. Izvolite.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, imate li vi utisak da ođe pričamo stvarno o Crnoj Gori, građanskoj Crnoj Gori, ili pričamo ko će koliko mandata dobiti u Podgorici? Hoćemo li sada mi sa ove strane iz DPS-a, đe nam prebrojavate crvena krvna zrnca, da kažemo da li je ovo napor ove političke matematike da se ponovi scenario ispred Parlamenta Podgorice, jer mi kalkulišemo s ovim amandmanom, da se ponovi scenario iz Berana? Pa jeste bilo crnogorske zastave, ali je niko nije vidio. Skandiralo se tamo Crnoj Gori, ali slab je ton bio na našim aparatima. Ako preselimo onu pobjedu iz Berana sa onom ikonografijom, onda nam ne treba nikakva formalna podgorička skupština koja će ponovo poništiti ono za šta se svi kunemo, a to je u državu Crnu Goru, građanski koncept Crne Gore, njen Ustav, njenu ustavnu organizaciju.

Vidite li koliko je rizično pronalaziti zavjere u jednom članu, pa to čak otvoreno saopštiti ođe, da se radi o kalkulaciji DPS-a da dobije tri ili četiri mandata na osnovu ne znam koliko glasova. Sebi sam dao slobodu da napravim i ovu aluziju, iako mi nije ni milo što sam to saopštio javno. Reći ću nešto što se tiče ove naše priče. Je li nas uhvatila amnezija pa smo zaboravili kako smo zakone iz seta tzv. izbornih zakona usvajali u ovom parlamentu

koliko juče? Izginusmo danas da dokažemo da postoji prevara od strane četiri poslanička kluba i srušiće se država, građanska, srušiće se Crna Gora. Koliko juče smo usvojili neustavne zakone i to oni koji danas napadaju ovaj amandman na kome je DPS insistirao, jer se radi o ustavnoj obavezi. Da li je on dobar? Nema savršenih rješenja, uvijek se daju unaprijediti. To je drugo pitanje.

Šta su oni koji kritikuju nas uradili koliko juče oko Zakona o finansiranju političkih stranaka? Nemojte, molim vas, pred Ustavnim sudom je taj zakon. Hoćete li da vam kažem, da i ja budem ispod nivoa diskusije, da su mi kolege iz klubova koji su usvojili taj zakon, glasali za taj zakon, poslije javno među nama rekli - mi smo više nego sigurni da smo glasali za zakon katastrofu koji se kosi, i na drugim mjestima su to govorili, ali ođe partijski, glasa se i protiv nečega što udara u temelje funkcionisanja ove države, što zaustavlja život.

Kolege, nosimo se sa uskopolitičkim interesima. Koje smo zakone usvojili? Zakon koji je napao zbog neustavnosti Upravni sud pred Ustavnim sudom. Donijeli smo zakon koji su napale tri poslaničke grupe iz ovog parlamenta pred Ustavnim sudom. Da ne govorimo o zakonima koje napadaju predsjednik Vrhovnog suda i Vlada Crne Gore. Šta mi prouzrokuje ođe kao fabrika zakona? Koliko smo mi stvarno licemjeri? Stalno se branimo napadajući neko rješenje - e to je protiv Ustava, to je protiv

građanskog koncepta Crne Gore. Možda je, pa neka ide na Ustavni sud da vidimo. Ali, to treba da izgovori onaj ko ima politički, bez uvrede, moral, kredibilitet, koji nije juče svjesno glasao za ono za šta je znao u trenutku kada je glasao da je protivustavno.

Šta smo mi, sa druge strane, uradili za ovih devet mjeseci. Krenuli smo da izgrađujemo, ne da vraćamo. Neki su nam govorili, ubjeđivali, nikad nije bilo povjerenja kada su norme između političkih stranaka, da izgrađujemo. Do čega smo došli? Do potpune podjele u ovom parlamentu. Ne više na vlast i opoziciju, nego na političke klubove koje čini vlast i opozicija iz dosta providnih političkih interesa i šema koje se prave prije nego što se konstituiše zakon. Napadate DPS. Da li smo mi glasali prošli put za ovaj zakon koji nije imao normu o afirmativnoj akciji? Ne, nijesmo mi autori tog zakona, ali smo glasali kada je bar nešto što nas Ustav obavezuje u toj formi kakva jeste, kako je prihvaćeno i unijeto u ovaj zakon.

Mi smo sigurni, kolege, da smo napravili čitav galimatijas sa ovim izbornim zakonodavstvom, ali, ne zaboravite, i sa onim zakonima što smo usvojili prije. U ovom zakonu možete da nađete, pošto ćemo sigurno, potpisnici smo, glasati za ovaj zakon. Nijesmo sigurni da u onim normama će nas nijeste slušali nema kolizije, konfliktnih poruka koje će sutra u praksi izazvati

probleme. Pogledajte samo dio koji se odnosi na način konstituisanja nove Državne izborne komisije i kako će raditi do tada sadašnja Izborna komisija, imajući u vidu i njihove različite mandate, njihov sastav, nadležnosti itd. Bojim se da smo, kako smo krenuli od običnih zakona, pa smo ih usvojili i Zakona o finansiranju stranaka, krenuli od ovog. Ovo nije krovni, ovo je temeljni zakon. On je u temeljima, ne na krovu. Kažu da je ovo krovni zakon u izbornim procedurama. Ovo je temeljni zakon. Ako njega pogrešno donesemo, onda - što se krivo rodi, vrijeme ne ispravi. Nadamo se da ćemo, snoseći zajedno odgovornost, biti u situaciji da se malo bavimo prigovorima na procedure koje smo unaprijedili setom promijenjenih izbornih zakona.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega.

Da konstatujemo neke stvari. Dvadeset prijavljenih, sada 19. Još imamo sat i petnaest minuta. Ako ovako nastavimo, neće ni pet, šest stići. Molim vas da se pridržavamo vremena. Hoćete li pet minuta striktno ili pet plus jedan? Pet striktno, dobro. Da bih doprinio vašoj efikasnosti, garantujem vam, i u sve se kladim, da se državni status Crne Gore neće promijeniti. Batalite tu priču.

Izvolite, kolega Radunoviću.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Hvala.

Pokušaću da doprinesem ovome kao prvi govornik koji će da govori striktno pet minuta. Želim da počnem sa čestitkom kolegama iz Socijalističke narodne partije na godišnjici. Nadam se, makar u Podgorici, a onda vrlo brzo i u Crnoj Gori neće biti opozicije nego će da postanu vlast zajedno sa nama. Baš zbog toga, nije mi milo da čujem bilo kakve sumnje sa njihove strane kada su u pitanju namjere Demokratskog fronta i rad na ovom zakonu, jer je i njima jasno i svim građanima da će Demokratski front da da dominantni doprinos pobjedi u Podgorici. Da će, naravno, kolege iz SNP-a da budu prvo pozvani da nam se pridruže u novoj vlasti, uz druge opozicione odbornike. Mislim, gospodine Kaluđeroviću, da kao i ja znate da je ovako kako ja kažem, ali u redu je.

U svakom slučaju, građanima Crne Gore manje je bitno ko će da ima najveći broj odborničkih mjesta. Bitno je da se u Podgorici pobijedi. Baš zbog toga je strašno važno što smo razjasnili i oko ovog amandmana Bošnjačke stranke koji je prihvaćen na kraju od svih predlagača, da svaki mandat i u Podgorici i u bilo kojoj drugoj opštini mora da bude zarađen. Što znači, onoliki broj glasova koji bude potreban odborniku Socijalističke narodne partije ili Demokratskog fronta, biće

potreban i odborniku Bošnjačke stranke ili neke albanske stranke. Jedino što im se čini i u čemu je ta afirmativna akcija prisutna je što njih ima u opštem broju mnogo manje nego nas, da za njih ne važi cenzus.

Gospodo, drage kolege iz Socijalističke narodne partije, ukoliko taj mandat ne bi mogli da dobiju na ovaj način, oni bi, kao što vi dobro znate, išli u koaliciju sa Demokratskom partijom socijalista i opet ga tamo dobili. Prema tome, nemojte da zamajavamo građane Crne Gore i da pričamo o ovome na ovaj način, jer iza ovog zakona, pored ovog amandmana, postoji mnogo dobrih rješenja o kojima mi danas ne pričamo. Pokušaću u ovih dva i po minuta da podvučem samo neke.

Prvo, dobili smo elektronsku identifikaciju birača. Onemogućavamo zloupotrebe koje su najprisutnije u Crnoj Gori bile do sada, a to je da se na biračkim mjestima pojavljuju ljudi kojih ili nema u biračkom spisku nego dolaze pod tuđim imenom ili donose tuđe lične karte. Zloupotrebljava se nekad i situacija da na nekim biračkim mjestima predstavnici opozicije nijesu dobro upoznati sa ljudima koji glasaju na tom biračkom mjestu. Na ovaj način to će da bude eliminisano.

Zatim, vrlo često, svjedoci smo svi toga, u vrijeme izbora pojavljivale su se neke, reći ću, minorne opozicione stranke, vanparlamentarne. Nekad bi se pojavile baš zbog tih izbora, a

nekad su se poslije višegodišnjeg ćutanja pojavljivale samo da bi u tom izbornom ciklusu rasule određeni broj glasova i Demokratskoj partiji socijalista koja je, u principu, dosad pojedinačno dobijala najviše glasova, preivali se ti glasovi. Posebno je kada je u pitanju srpski nacionalni korpus to bilo izraženo. Sada ovim zakonskim rješenjem partije moraju da sakupljaju potpise podrške pred izbornim komisijama, što znači neće se više dešavati da neka partija koja je predala 200 ili 300 glasova podrške dobije na izborima 20 glasova ili 40 glasova, ili preda 500 potpisa podrške, a dobije 150 glasova, jer su ti potpisi podrške bili falsifikovani. To je jasno, a bilo je teško to utvrditi. Sad moraju da pođu pred biračku komisiju i potpišu se. Tako ćemo da dobijemo jasnu podršku za svaku izbornu listu. Da zakonodavac, u ovom slučaju predlagač, nije imao lošu nego dobru namjeru kad je ovo u pitanju vidi se kroz to što se više ne traži 1% potpisa podrške u odnosu na broj upisanih birača, nego 0,8. Znači, smanjena je, traži se manje za 0,2, ali pravih birača koji će da podrže tu listu.

Nažalost, nemam više vremena jer hoću da ispunim ono što sam obećao potpredsjedniku Raduloviću.

Pozivam sve još jednom da podržite ovaj zakon. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega, na korektnosti prema drugim kolegama.

Izvolite, kolega, a neka se pripremi kolega Damjanović. Do pet minuta.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Pokušaću da svojih pet minuta iskoristim na pravi način ne ponavljajući se a da kažem ono što sam htio, mada ovdje je vrlo teško govoriti o nečemu već kad svi znamo kako će ko glasati i zbog čega će ko glasati. Samo nam treba malo poštenja pa da to priznamo. Ne mari, politika je izgleda i zbog toga izmišljena.

Ja sam onaj kojeg zbog izjava često napadaju kako navodno, ruši politiku koalicione Vlade o građanskoj državi Crnoj Gori. Danas me DPS preteče i više nikad nemaju pravo da mi kažu ono što izgleda rade mnogo bolje od mene. Zašto ovo kažem? Prije dvije godine kolega Purišić Kemal je predložio isti amandman i tada DPS ne glasa i niko od ovih ćubaša iz Bošnjačke stranke ne ode napolje. Svi ostaše tu. Šta bi?

U Crnoj Gori nema većina. Zna se ko je većina. Većina su samo prvi i drugi. Većina su samo pravoslavci. Danas ako glasamo zakon, mi pišemo to u Ustavu. Onaj koji glasa danas zakon napisao je da je ova država takva i takva, a ovi drugi koji glasaju za to, zamalo da kažem - glasaju protiv sebe. Neki mudriji i staloženiji političar od mene bi kazao - vidi političkog sljepila. A ja to neću da kažem jer vidim da to nije sljepilo. To je nešto drugo. To je rekao kolega Radulović i čini mi se i Saša kad je brojao koliko kome treba glasova. I to nije strašno.

Što se ovdje dešava - afirmativna akcija Bošnjaka na nivou države. Kako da ne. Nema države u Evropi i svijetu koja se za to ne zalaže. Hoću jezik, hoću kulturu, hoću istoriju, hoću tradiciju, hoću fes, hoću post, hoću ramazan. Šta mi sad to treba? Će? Manjinski narodi to imaju. Šta ćemo sa onim da zasnuju većinski da li u Gusinju, Petnjici i Rožaju? Oni koji su većinski imaju isto pravo kao ja u Podgorici. Da li može i David ili Džavid da osvoji u Rožajama, Petnjici sa 100 glasova mandat? Devedesete godine zna se ko je bio dželat a ko žrtva. Zna se ko to zaboravlja i ko pokušava da zaboravlja. I danas neki koji su svih tih 20 godina to govorili, ukazivali, bili u manjini, ne kolega Rifat Rastoder koji je po rođenju morao, no Ranko, Žarko, Slavko, bilo ih je malo ali ih je bilo, su rizikovali kod svog naroda da budu izdajnici - da brane Davida i Džavida. E sad je došlo vrijeme za penzije, za medalje,

za ordene. Sad treba da ih kače neki drugi, a dobro se zna juče još kako se glasa u ovom parlamentu. Vic koji se priča po hodnicima – pa, gospodo, više slušate Meca i Tarzana nego što ja slušam Ranka kad glasamo. Bar to mi opovrgnite ako možete.

Gospodo, znam šta je cilj, imali ste načina da uđete, iz odbora, nije tu, pozivam ga, oni su mogli da uđu u parlament samo da su ušli u koaliciju sa DPS-om. Ne, treba da se napravi DPS - Narodna stranka i evo u Evropu. Nemam samo dobrih Bošnjaka, Albanaca, Hrvata. Ja imam i dobrih Srba, ali ovo će biti pravoslavna koalicija, a vi koji dođete na mala vrata ćete da onaj 29. E sad neko to zna i neko je protiv toga, on je protiv svog naroda, on je izdajnik, on je ovo, on je ono. Neću to dozvoliti. Ne samo da neću /Prekid/ neću ni da dopustim da se polemíše o tome.

Evo manje od pet minuta.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Nijeste pet minuta i kusur, ali ste izazvali i kod mene neku mučninu.

U ime predlagača kolega Mustafić.

SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Šaboviću, o tome gdje je ko je gdje bio 90-tih znaju odlično i Plavljani i Barani. Jako dobro.

Ja neću koristiti terminologiju "ćubaši" i ostalo. To nije moj vokabular. Poznajem dobro svoj jezik za razliku od Vas i ne koristim pogrdne riječi.

Dalje, 2011. godine smo odustali od ovoga zbog Evropske komisije, gospodine Šaboviću, jer je to bio njihov uslov da Crna Gora ispuni sedam kriterijuma. Vodimo više računa o državi nego o partikularnim interesima. Kada budete bili na izborima autentični i legitimisani kao zastupnik Bošnjaka, onda možete govoriti u ime njihove politike ili u ime njihovih interesa. Onda kada se budete legitimisali i dobili podršku. To je jedno.

Drugo, o tome kako partija kojoj pripadate vrši vlast i kako zastupa Bošnjake govore, recimo, Opština Bar u kojoj je 0% Bošnjaka među 298 zaposlenih, a u Opštini Podgorica 0,76 Bošnjaka među zaposlenima. Dakle, ovo su samo dva podatka koja ilustrativno govore. Imam ih ovdje, pripremio sam ih na stotine. To nije problem. Neću da polemishem sa Vama, neću da koristim ružne riječi ni kvalifikacije. Ne pada mi na pamet.

I samo da odgovorim, iako nije tu kolega Rastoder, uvažavajući njegovu odsutnost. Jednako smo se borili za

vrijednosti ove Crne Gore koju danas izgrađujemo i jednako ga uvažavam u smislu kreiranja ovog izbornog modela koji je podržan na državnom nivou. A moja zamjerka je bila svima koji su glasali tada na državnom nivou za ovaj model zbog čega ga sada ne podržavaju na lokalnom nivou.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Mustafiću.

Izvolite.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

... pa i njih zovem ćubaši. To nije negativno. Ćubaš znači nešto kao Dritan, ovako mlad, lijep, fin, na nivou. Elvis Prisli je bio najpoznatiji ćubaš. To je jedno.

Drugo, kad staviš ispred imena partije nacionalni prefiks, to je autentično. Ako misliš da je 15 hiljada glasova autentično, ja sam vas doživljavao i kad ste imali 4000, pa to ne znači da vam broj određuje poziciju. Nažalost, sto puta sam rekao - najbošnjačkija partija je DPS, što me boli. Najviše Bošnjaka glasa DPS. Evo Rožaje, rekoše inicijativa, zvaće se Đukanovac. Pa

posle mene, ... neka im je čast, ali bogomi je i Plavu i Gusinjanima.

A to će sam 90-te bio, pusti. To se baš dobro zna.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Idemo dalje sa komentaram.

Koleginica Dragičević, pa kolega Škrelja.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Ja mislim da nije ni vrijeme ni mjesto za prebrojavanja, ali za pametnoga će biti dosta ono što ću da kažem. Dobro sam razmislila. Najprije nijesam htjela da reagiram, a sad moram.

U Štrpcima je stradalo 19 ljudi. Svi mediji su prenijeli da je poneseno 18 ruža. 19. je bio Hrvat. Samo toliko.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hoćete li ovu konstataciju da potvrdite ili nećete?

Izvolite, kolega Škrelja.

LUID ŠKRELJA:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Milo mi je što ste opet sa nama. Smeta mi, zbog toga sam i ustao, kad neko ovdje pokušava da kaže da ko glasa za afirmativnu akciju, glasa protiv sebe, aludirajući na manjine. Pošto ja po nacionalnosti pripadam manjinskom narodu a po političkom opredjeljenju građanskom konceptu, ne smatram da podržavanjem afirmativne akcije dajem prednost nekoj većini o kojoj ne želim na takav način da razgovaram i da je ocijenim kao vjersku većinu. Jer, izvod iz matične knjige rođenih ne treba da bude ono što treba jednu građansku državu da vodi naprijed. To nema veze i ne bi trebalo da se shvati u javnosti da dajemo prednost nekoj većini koja je opredjeljena na vjerskoj konotaciji.

Druga stvar, mnogo puta čujemo ovu priču i zbog toga kažemo kako je neko nekoga spasio. Kao Albanca, niko me nikad nije spasio i ne treba da me spasava u svojoj državi, u Crnoj Gori đe živim. Jer, dodje vrijeme a ja da očekujem da me neko spasi a ne zove se kao ja, ne moli se kao ja i ne priča kao ja, onda se

postavlja logično pitanje - šta sam ja u toj državi i odakle sam došao u tu državu. Albance ne treba niko da spasi, ne treba niko da ih brani. Uvijek su znali da se ponašaju korektno prema onome ko se korektno ponaša prema njima. A istorijski su znali i da se odbrane kad je to bilo potrebno, na ljudski, kvalitetan, građanski, multietnički ...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Škrelja.

Slažem s Vama o toj ljudskoj priči i albanskom doprinosu izgradnje multietničke i multinacionalne Crne Gore.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Možda nijesam tako polako pričao. Posebno brine sljepilo predstavnika nacionalnih partija koje zagovaraju princip koji će najviše štete donijeti onamo čije interese navodno zastupaju. DPS nije nacionalna. Uopšte nijesam na tebe mislio kad sam ovo pričao. Mislio sam da će neko od albanskih nacionalnih partija ili

Bošnjačke, jer sam ovo uputio predstavnicima nacionalnih partija koje se za ovo zalažu.

Ti si glasao u ponedjeljak jedno, u utorak ćeš ovako, u srijedu onako. To je već viđeno, ništa strašno. Hvala bogu što nijesi imao prijetnje da se braniš. Ja jesam. Ne, 100 godina se ja branim. Milo mi je što nijesi.

Nije to moj problem. Nijesi ti jači od mene pa da se ne braniš. Što se plašiš? Znači tebi se nije prijetilo kao što se meni prijetilo. Ni danas ti ne prijeti i nikad ti neće prijetiti u istoriji. Ja to znam i ti to znaš, samo što ja to kažem za razliku od tebe.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Počinjemo da se vraćamo ne 10-20, nego 200-300 godina.

Sa ovim je iscrpljena replika tako da ulazimo u posljednji sat.

Kolega Damjanović, a neka se pripremi kolega Nuhodžić.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče.

Prije svega da još jednom kolege iz DPS-a pitam čemu ovolika nervoza. Zašto kolega Simović kao predlagač zakona utroši pola svoga vremena da govori o Beranama i takozvanim upadima u nečije kuće. Ni ja nijesam srećan što građani moraju da uzmu zakon u svoje ruke i da, kad institucije neće da primijene zakon, to rade. Nadamo se da će institucije u ostalim opštinama to da urade kako treba, da onemoguće podmićivanje i kupovinu glasova i neće biti potrebe da ja, predsjednik Milić, gospodin Šćekić, koji će biti gradonačelnik Berana, to radimo, ili da to rade, kako neko reče, naručeni aktivisti.

S druge strane, danas DPS i Demokratski front sa kolegama iz manjina predlažu zakon koji bi trebao da spriječi takozvanu krađu, jer je ovo nešto što je revolucionarno pa će to da spriječi. Imaćemo elektronsku identifikaciju i to zaustavlja sve. Ne. Upravo reakcija kao što je bila u Beranama od strane naših drugara, naših aktivista je spriječila zloupotrebe i to ćemo raditi tamo gdje bude sumnji na zloupotrebe. To je prva stvar.

Druga stvar, ovi koji danas nijesu stali iza uslova SNP-a da i ova dva predloga zakona budu set sprječavanja zloupotreba uradili su lošu stvar. Zakon o državljanstvu, da i oni koji ovdje žive 20, 30 godina dobiju pravo glasa, dobiju državljanstvo na način na koji to dobijaju i građani širom Evrope. Zakon o registrima i prebivalištima koji je predložio SNP da MUP ne utvrđuje

takozvano famozno utvrđivanje „na licu mjesta“ ko je u prebivalištu, ko nije, pa da oni koji žive 30, 40 godina u inostranstvu i dalje imaju pravo glasa u Crnoj Gori iako žive tamo jer MUP po sadašnjem zakonu kaže da su oni u Crnoj Gori. Za ova dva predloga zakona mi nijesmo dobili podršku. Traži se od nas da podržimo nešto što je loše i što se, čini mi se, sa ovih 10 amandmana koje smo predložili, koji će biti uslov za naše glasanje, ne možemo da popravimo. Dakle, ovdje još dvije stvari treba da uradimo. Niko ne pominje Andrijevicu. Nijesmo zaboravili Andrijevicu, nijesmo zaboravili one hotelske sjednice takozvane većine koja je nelegalno i nelegitimno konstituisana. Tražićemo prijevremene izbore u Andrijevici. Neko tamo nema ni partiju, a mi tamo imamo jaku partiju i vratićemo se na vlast u Andrijevici.

Druga stvar, što se ovdje dešava sa pričom koja je zamrla a izlazi malo iz konteksta ove priče. 'Ajde da zajednički donesemo zakon o otvaranju tajnih dosijea, pa da ne idemo mnogo u prošlost, makar otkad je uvedeno višestranačje u Crnoj Gori, da malo vidimo da li ovdje i ko sarađuje s kim. Ne bi li trebalo da vidimo i koje su konsekvence?

Da se vratim na norme ovoga zakona. Kolega Kaluđerović će to objasniti, kolega Neven Gošović je počeo, DPS i DF imaju više interesa kad predlažu zajedno ovaj zakon. Neću ulaziti u interese većine, potpuno je jasno. Moraju se legitimisati pred Briselom i

uhfatiti se za nešto, ali me čudi da opozicija u Podgorici dopušta da se smanjivanjem prirodnog praga kao cenzusa omogući da najmanje četiri liste potencijalno Bošnjačka, Muslimanska, Lista Roma i Albanska osvoje četiri mandata, kako je to rekao gospodin Mustafić, uz olakšicu, i da ta četiri mandata, shodno predizbornom ili postizbornom koalicionom sporazumu, budu na konto DPS-a. Ja bih volio da glasaju po svojoj savjesti i za svoj račun, ali se bojim da je ovo poklon onima kojima neće više trebati 30 mandata u Podgorici, već svega 26 i četiri, 30. No, živi bili pa vidjeli. Neka se ovaj zakon kakav jeste usvoji, a ja se nadam da neće. Vidjeće građani konsekvence i posljedice usvajanja ovakvoga zakona.

No, džaba. Objasnićemo, i ovdje to danas objašnjavamo, i po terenu, radićemo. Nemamo problema kao što svi ostali imaju ni sa nosiocem liste, niti sa modelom izlaska na izbore. Nemamo problem sa programom. Idemo sa čistom listom pa da vidimo ko je to pomislio da umjesto da se mijenjaju stvari u Podgorici i širom Crne Gore, pokuša da se uništi SNP. Da pogledamo, brzo dolazi i taj momenat. 25. maj nije daleko. Imamo još dva mjeseca. Dovoljno da se objasnimo pred građanima. Znamo kakav je scenario. Znamo i razloge. Neko će poći u Brisel, kupio je već kartu, ali od te karte neće imati koristi ni građani Crne Gore, niti bilo ko u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Damjanoviću.

Sad ima riječ kolega Nuhodžić, a neka se pripremi kolega Pavlović.

U ime predlagača, ne pozitivno, nego moram normalno tumačiti Poslovnik.

Izvinite, kolega. U 16,00h je sjednica Zakonodavnog odbora.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Kako god tumačili Poslovnik, bio je red da mi date riječ ili kao predlagaču, ili kao nekom ko je tražio pravo na repliku nakon pominjanja mog imena od gospodina Damjanovića, a povodom nekih utisaka i viđenja beranske atmosfere sa posljednjeg izbornog dana. Kako god, dozvolite da iskoristim to pravo.

Kao predlagač, još jednom poziv za atmosferu koja odgovara osnovnoj temi našeg današnjeg rada, temi koju bi mogli da opišemo jednom riječju, a to je povjerenje.

Ono što je demonstrirano, a imao sam priliku da posmatram putem TV ekrana, u prethodnim diskusijama, i sadržajno, i tonom,

i gestikulacijama ne odgovara toj temi. Temi - potrebi dalje izgradnje međusobnog povjerenja, pa onda svega ostalog što je lako dosegnuti kada dostignemo taj stepen poboljšanog međusobnog povjerenja. Mislim na diskusije koje ste čuli od gospodina Džavida Šabovića.

Drugo, gospodine Damjanoviću, mislim da nakon Vašeg uvodnog izlaganja treba samo konstatovati da ste Vi danas javno priznali da je bilo upada, kako sam ja uspio da to propratim, da pročitam, da čujem. Ja sam to doživio kao prvo javno priznanje, u Beranama u izbornom danu u privatnim kućama, da je bilo otimanja...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Simoviću, nijeste u etru.

Prošla su dva minuta, ali ćemo se dogovoriti.

Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Kazali ste da je razlog zbog čega je to urađeno u vašoj ocjeni i razmišljanju, da je to urađeno zato što ne funkcionišu državne

institucije. A ja pitam ovdje sada sve nas zajedno - Da li je to put dalje izgradnje pravne države Crne Gore? Da li to znači da treba praviti alternativu državnim institucijama? Da mi treba da izigravamo policiju, nadležne državne organe. Ja mislim da to nije put. Ja mislim da u svakoj prilici, pa i ovoj treba da pozovemo nadležne državne institucije da reaguju preventivno operativno i koristim ovu priliku da iskažem svoje čuđenje zašto toga dana nadležne državne institucije nijesu spriječile upad u privatne kuće.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega.

Znači, kolege, ukoliko hoćemo u istinu da doprinesemo normativno i pravno ovome, 'ajmo da produžimo na četiri sata. Ali, ukoliko hoćemo ne očeve, nego đedove i prađedove da prizivamo, bolje odmah da završimo.

Izvolite, kolega Damjanoviću, za ovo da bi mogli četiri sata.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala Vam, potpredsjedniče.

Ja sam počeo diskusiju time što sam rekao da je predlagač zakona, koji je predložio zajedno sa kolegama iz Demokratskog fronta, gospodin Simović, pola svoje diskusije posvetio Beranama. I morao sam da reagujem na optužbe da je neko silom upadao u nečije kuće kako bi obezbijedio poštovanje zakona. Dakle, nije se upadalo ni u čije privatne kuće. Ako je neko došao da posjeti, posjetio je takozvani štab gdje se dijelio novac kao vid, ucjena, odnosno pritisak da se da glas. I rekao sam da ako institucije ne funkcionišu i ne rade svoj posao, građani uzimaju zakon u svoje ruke. Nije dobro. I dobro je što ste sad ovdje vi konačno rekli i pozvali institucije da preventivno djeluju u ostalim opštinama da ne bi opet građani, što je legitimno, uzimali zakon u svoje ruke. Pozovite i vi vaše članove da ne rade neke stvari koje su možda radili bez vašega znanja, koje su protivzakonite i nikakvog problema nema. Od momenta kada se desilo to što Vi kvalifikujete kao upad, prvo, prestale su isplate na terenu i, drugo, nije više bilo pritisaka na pripadnike manjinskih naroda, a bio sam u Beranama tih dana mnogo prisutan za razliku od nekih koji su večerali negdje oko Mojkovca i čekali kakav će biti rezultat, pa da dođu u Podgoricu ili u Berane, i dobro znam kakvi su bili pritisci.

I na kraju, potpredsjedniče, uz zahvalnost što ste omogućili, uslovno rečeno, dobar tajming za ovu raspravu, da zaključim sa

time. Ne daj Bože da je ovaj predlog zakona bio usvojen prije izbora u Beranama. Pitanje je da li bi opozicija dobila vlast i da li bi gospodin Šćekić bio gradonačelnik. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega.

Nemojte ništa skratiti, nego se javite proceduralno, pa se okrenite meni i kažite što griješim.

Kažite sad.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Evo ja želim sad da uvažim Vaše ne tako dugo odsustvo. Želim da to bude razlog zbog čega Vama proceduralno reagujem, ali ste u pravu. Proceduralna reakcija u cilju određenih ispravki i pojašnjenja.

Gospodine Damjanoviću, dali ste još jedno priznanje. Nesmotreno, ali ste saopštili definitivno punu istinu. Prvo ste priznali da je bilo upada u privatne kuće, a sada ste kazali jednu

polurečenicu na ovakav način - a nakon tih upada prestali su pritisci na predstavnike manjinskih naroda.

Dakle, priznanje onoga što smo mi saopštavali ovih dana da u tom izbornom danu ponovo se pokazalo ono što smo vidjeli prije nekoliko godina u Crnoj Gori, a to je bio upravo pritisak na predstavnike manjinskih naroda u specifičnim sredinama kako bi se iskrivila njihova izborna volja. Samo ta konstatacija.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega.

Ne znam da li se vi sjećate, vi ste kroz mene pokušali nešto dalje, ali dobro.

Hoćete li Vi proceduralno?

Izvolite.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Bio sam odsutan i čuo sam da ste pomenuli moje ime, zaista ne znam u kojem kontekstu, pa bih htio da... Hoćete li mi dozvoliti,

gospodine potpredsjedniče, da iskoristim svoje pravo? Pa samo da mi se ponovi šta je. Možda neću imati potrebe da reagujem ako bude kao što vi to kažete u pozitivnom. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Znači, zamolićemo službu da vam donese stenogram što prije pa onda ćete reagovati.

Izvolite, kolega Nuhodžiću. Neka se pripremi kolega Pavlović.

MEVLUDIN NUHODŽIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, uvažene kolegice i kolege,

Posljednje izmjene izbornog zakonodavstva 2011. godine po kojima su održani posljednji izbori donesene su uz najširi konsenzus. Glasao je 71 poslanik. U izradi zakonodavstva učestvovala su međunarodne institucije, a u zakonska rješenja su ugrađeni međunarodni standardi, naravno, uvažavajući specifičnosti Crne Gore i činjenicu da nigdje ne postoje uniformna rješenja kada je u pitanju bilo koje zakonodavstvo, pa i izborna, ali postoji obaveza poštovanja osnovnih standarda.

Ovo svakako znači da su posljednje izmjene Zakona iz 2011. godine na kvalitetan način artikulisale i međunarodne standarde i specifičnosti Crne Gore. Naravno, doći do dobrih zakonskih rješenja ne znači da se na izborima neće dešavati minimalne nepravilnosti koje ne utiču na regularnost izbornog procesa. Ne treba zaboraviti da i u zemljama sa mnogo dužom demokratskom tradicijom nego što je Crna Gora takve nepravilnosti prate izborni proces. No, na ovim prostorima, nakon svih izbora, registrovane greške se pokušavaju predstaviti velikim i odlučujućim za izbore, što za posljedicu ima uvijek stvaranje nepovjerenja u izborni rezultat. U tom cilju, predložene su izmjene Zakona o izboru odbornika i poslanika, koje trebaju da doprinesu povjerenju u izborni proces.

Radna grupa koja je radila u konstruktivnoj, korektnoj i tolerantnoj atmosferi usaglasila je 43 izmjene, što je iskazano i danas u Prijedlogu zakona. Postignuta je značajna saglasnost kada je u pitanju Državna izborna komisija, prikupljanje potpisa, glasanje putem pisma. Svi u radnoj grupi smo prihvatili i elektronsku identifikaciju, ali smo mi iz DPS-a ostali s dilemom da li je realno primijeniti u praksi sa aspekta tehničkih mogućnosti i vremena potrebnog za informatičku obuku. Da li je to realno primjenjivo u praksi za tako kratko vrijeme, da li možemo obezbijediti kredibilitet izborima, a podrazumijeva mogućnost svih

građana da glasaju. Kada je u pitanju elektronska identifikacija, svi imamo obavezu da o njoj izuzetno odgovorno promišljamo, posebno mi iz vlasti, jer ako projekat uspije, mi ćemo biti kao i obično dežurni krivci ili jedini odgovorni. Zakonom je predloženo da se uvede elektronska identifikacija, odnosno da se na biračkim mjestima koriste elektronski uređaji za identifikaciju birača. Ovo rješenje se odlaže i vjerujem da će se za to vrijeme obezbijediti svi potrebni uslovi i da će identifikacija birača proći bez problema. Posebnu pažnju i politizaciju poslije svih izbora izaziva glasanje putem pisma za birače koji nijesu u mogućnosti da glasaju iz razloga preciziranim zakonom. Vjerujem da će izmjene i dopune člana koji precizira način na koji birač treba da obavijesti birački odbor da želi da glasa putem pisma uz dostavljene zahtjeve na propisanom obrascu, kao i vremenski okvir do kada zahtjev treba da bude dostavljen, poboljšati i učiniti transparentnim glasanje i putem pisma. Vjerujem da će ove izmjene koje sam samo naglasio, jer je kratko vrijeme, doprinijeti jačanju povjerenja u izborni proces, doprinijeti jačanju transparentnosti i kredibilitetu izbornog procesa, što je u skladu i sa preporukama OEBS-a.

A sada dozvolite da kratko kažem nešto i o afirmativnoj akciji. Suština svake afirmativne akcije obavezuje da se mjere, tj. modeli pažljivo i smišljeno odaberu, sadržinski oblikuju, sa ciljem

da grade ili ne remete povjerenje među nacionalnim i etničkim grupama, da ne ugroze međuetnički, međunacionalni i međukulturni sklad i da ne naruše opštu jednakost svih građana. I ovaj model zadovoljava navedene uslove. Model koji smo utvrdili na državnom nivou je potvrdio na posljednjim izborima da nije narušio obavezujuće uslove afirmativne akcije i da je prilog integracijama manjina u Crnoj Gori, jer podrazumijeva respektabilan broj glasova za nacionalnu stranku i ne dezavuiše autentičnost sa niskim cenzusom, a i ne usitnjava političku scenu Crne Gore.

Predložena rješenja na lokalnom nivou su u analogiji sa državnim rješenjima, s tim što se uvodi i donji prag za učešće na izborima, a za ulazak u lokalnim parlament se mora postići cijena mandata koja odgovara prirodnom pragu. Na taj način se na lokalnom nivou neće dezavuisati pojam autentičnosti i neće doći do usitnjavanja političke scene na lokalnom nivou. U odnosu na državni nivo, ovo rješenje je i restriktivnije jer nema zbrajanja

glasova manjinskih partija ukoliko samostalno ne osvoje prirodni prag. To smo pojasnili izmjenama amandmana.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hoćete li još jednu rečenicu, kolega? Izvolite.

MEVLUDIN NUHODŽIĆ:

U ovom modelu na državnom nivou Venecijanska komisija i ODIHR u zaključku 55 su rekli: da je model originalan, uravnotežen, u skladu sa Ustavom i sa primjenjivim međunarodnim standardima, pa samim tim zaslužuje i zaslužio je pozitivnu ocjenu Venecijanske komisije i ODIHR-a. Ovaj model na lokalnom nivou je model analogije sa državnim rješenjima.

Crna Gora ima privilegiju da manjinska prava rješava u duhu međunacionalne, međuvjerske, međukulturne tolerancije za razliku od zemalja u okruženju koje manjinsko pitanje rješavaju u

poslijeratnom periodu, sa poslijeratnim traumama i poslijeratnim iskustvima. I zato pouke i rješenja iz regiona nijesu rješenja na kojima treba Crna Gora da istrajava i da ih uzima u svom fokusu rješavanja položaja manjinskih zajednica. Nacionalne stranke su demokratska tekovina, ali nacionalne stranke koje baštine građanske vrijednosti. Tako da ne vidim bojazni da će se ugroziti građanski identitet Crne Gore.

Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega.

Još jednom pozivam one koji su članovi Zakonodavnog odbora da prisustvuju. Zbog toga je došlo do izvjesnih promjena.

Izvolite, kolega Kaluđeroviću. Izvinite što Vas nijesam najavio, ali zbog sjednice Odbora pa je Pavlović morao tamo.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala Vam.

Potpredsjedniče, poštovana Skupštino, poštovani građani,

Na početku izvinjenje kolegama zbog toga što nijesam mogao da izdržim a da i sa mjesta ne reagujem, što nije u redu sa procedurom i nije do kraja korektno, ali neka i oni shvate da me je na određeni način "muka natjerala" da tako reagujem. U pitanju je izuzetno osjetljiva materija, poštovane kolege, i posebno vama, kolege iz Demokratskog fronta, da kažem - ne izvinjava vas činjenica što među vas 20 nema, koliko znam, nijednog diplomiranog pravnika da vam promaknu neke stvari koje su veoma loše, opasne i narušavaju princip jedan građanin, jedan glas i ostvaruju se neke namjere. Vjerujem da vam nije takva namjera, znači povoljnosti koje će direktno ići u korist Demokratske partije socijalista. Na konkretnim primjerima ću neke stvari navesti. U predlogu izmjena i dopuna izbornog

zakonodavstva dobro rješenje je elektronska identifikacija birača, ali odmah iza toga loše je što će ona da se primjenjuje tek od novembra. Dakle, imaćemo izbor i u glavnom gradu i u još 11 opština bez te novine. Dobro je što je unaprijeđen institut glasanja putem pisma i dobro je što će se primijeniti i od sljedećih lokalnih izbora. Loše je i poziv, mi smo amandmansi djelovali, diskriminatorna je norma da parlamentarne stranke nemaju obavezu prikupljanja potpisa podrške za predaju izbornoj listi, a sve nove stranke koje se formiraju i one koje su vanparlamentarne imaju obavezu i to po otežanim uslovima pred opštinskim izbornim komisijama. To je, najblaže rečeno, diskriminatorna norma. Prelazim na ono što je najosjetljivije i najznačajnije i o čemu je s razlogom bilo najviše riječi. Dakle, nijesam se mogao načuditi čudu kada su kolege iz Demokratskog fronta, nakon devet mjeseci rada, a priznaćete, kolege, niti Front, niti DPS, ni mi naravno, ni SDP, gotovo punih devet mjeseci rada ove radne grupe za igradnju povjerenja u izborni proces nijesu ni pomenule princip afirmativne akcije i odjednom to se stavlja u prvi

plan, kazale - hoćemo da razgovaramo o usklađivanju normi, ali samo o afirmativnoj akciji. I sada imamo model koji je ponuđen i ja ću građanima da bih pomogao da što je moguće kvalitetnije prate naš rad i rizike koje nosi ovaj model da kažem - ponuđeno je rješenje i evo poziv vama, da bi bilo precizno i da se ne bi omogućile bilo kakve zloupotrebe, ovo što ste usmeno usaglasili, molim vas stavite na papir i neka bude kao amandmansko djelovanje. Nije se, kolega Daniloviću, moglo drugačije tumačiti ovo sa ukupno osvojenim brojem glasova, nego da se radi o zbrajanju, jer jedna izborna lista ima osvojeni broj glasova toliko koliki je, i ako se govori o ukupnom broju, onda neminovno to asocira na zbrajanje, iako to tako nije napisano.

Dakle, afirmativna akcija u suštini kaže - izborne liste koje se predstavljaju kao liste nacionalnih manjina i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, i to one kojih u konkretnoj opštini ima od 1,5% do 15% imaju pravo da učestvuju u raspodjeli mandata bez cenzusa. Kako to funkcioniše u Podgorici? Nemojte mi reći da

kada se ova norma pisala nije se vodilo računa upravo o faktičkom stanju kada je u pitanju državni popis stanovništva u Podgorici. U Podgorici ima, neka mi se ne zamjeri, ne volim o tome da pričam, ali da bi se shvatilo zbog čega 1,5%, gotovo 2% Bošnjaka, 2% Muslimana, 5% i nešto više Albanaca, oko 2% Roma i zbog toga je značajan dio stanovništva u toj opštini uzeto da ih ima najmanje 1,5%. I za te liste ne važi izborni cenzus 3% koji moraju ispuniti sve ostale izborne liste. Ako u Podgorici na ovim izborima, a biće upisano 150 hiljada birača, izađe 70%, to je oko 105 hiljada birača, 3% ako su to važeći glasovi, oko 3.150 glasova. Imam zapisnik izborne komisije glavnog grada sa zadnjih lokalnih izbora. Ponavljam, izborni cenzus je preko tri hiljade glasova. Zadnjih šest odborničkih mandata, odnosno zadnjih šest količnika na osnovu kojih su osvojeni odbornički mandati u glavnom gradu u Podgorici su svi ispod 1.700 glasova. To je ogromna razlika između izbornog cenzusa od preko tri hiljade glasova i ovog što je 1.700 glasova. To je u predvečerje izbora u glavnom gradu u drugih 11 opština. Ovo je, nažalost, usaglašeno.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega.

U ime predlagača za komentar se javio kolega Danilović.

Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Kolega Kaluđeroviću, ako je ono izvinjenje bilo upućeno nama, ja ga prihvatam. Čestitam praznik današnji pošto to prvi put nijesam uradio. Da se razumijemo. Barem 60% onoga što ste nam prigovorili zaboravili ste da ste Vi glasali prošli put zajedno sa nama, voljno ili nevoljno u posljednjem trenutku, koopredsjedavajući je bio i gospodin Milić, ali ovdje u posljednji čas ste rekli “za”. Zato se osvrćem samo na afirmativnu akciju. Ovo što ste vi sad rekli na kraju ja uzimam kao argument i hvala Vam što ste to rekli. Posljednjih šest mandata su bili po cijeni po kojoj mi dozvoljavamo jedino da se može dobiti mandat, a ne niže od toga.

Dakle, gospodine Kaluđeroviću, Demokratski front vam javno daje garanciju. Ako Vi mislite da radimo protiv sebe, grdno se varate. Nema poklonjenih mandata. Ovo nije slučaj kao sa Hrvatskom građanskom inicijativom, gdje se mandat dobija jeftinije od cijene mandata na državnom nivou. Ovdje se mandat

dobija po vrijednosti jednog mandata, a samo nacionalne liste ne moraju da pređu cenzus da bi ga ostvarile. Mislite li da bi neko u Srbiji ili u Hrvatskoj dao taj prirodni prag kad bi to tako moglo? I da usput odgovorim na ono što je maloprije kolega Damjanović saopštio - ne daj bože da je ovo važno u Beranama. Možda kod nas nema pravnika, ali evo matematičara ima i kod nas i kod vas, nemojte to da radite. Da je važio, prirodni prag u Beranama je preko 505 glasova, Bošnjačka stranka je osvojila 350, ništa se ne bi desilo.

Mi javno priznajemo zbog čega smo pristali na 1,5 - zbog toga da ne bismo diskriminirali autohtone, autonomne, manjinske zajednice...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega, gledajte mene i "semafor".

GORAN DANILOVIĆ:

Mi dajemo afirmativnu akciju tamo gdje je ona moguća, a da ne poskupi ostatak mandata. Vjerujte da smo ovo simulirali, uvaženi građani, bar desetak puta za vrijeme trajanja ove rasprave. Relaksiram kolege iz SNP-a. Najiskrenije, lako ćemo u Podgorici doći do izborne većine ako se vi s tim slažete. Ne brinite zbog ove matematike, samo da radimo vi vaš, a mi naš posao i da

današnja opozicija preuzme vlast sutra u Podgorici. Nema poklonjenih mandata u Podgorici, budite sigurni.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Jesmo li se ubijedili? Nijesmo.

Izvolite, kolega Kaluđeroviću.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Kolega Daniloviću, ostali ste dužni javnosti Crne Gore odgovor na pitanje. Ko Vas je pritiskao, ko Vas je tjerao da govorite o afirmativnoj akciji uoči lokalnih izbora u glavnom gradu i u ostalim opštinama? Da nije neko iz evropskih struktura? Nijeste opovrgli činjenicu da ni DPS ni Demokratski front nijesu osam mjeseci jednu riječ progovorili tokom rada Radne grupe za izgradnju povjerenja u izborni proces o afirmativnoj akciji. Je li ovo istina, gospodine Daniloviću? Jeste. Tek u zadnjem trenutku kada je DPS pokušao da iskoristi to za argumentaciju zbog koje neće da glasa za izborni zakon oni su to učinili i mene to od njih ne čudi. Ali, čudi me zbog čega ste vi nastavili poslije toga priču - jedino ćemo da razgovaramo o afirmativnoj akciji. Nećete da razgovarate ni o državljanstvu, ni o prebivalištu, a svi smo svjesni, danas ste glasali, veoma se dobro razumijemo. Ali ste mnogo

puta javnosti poslali poruku - jedino oko čega ćemo da razgovaramo da bi se vratili u Parlament je afirmativna akcija. Zbog čega? Mislite da je to ustavna obaveza. Nije, gospodine Daniloviću, u to sam ubijeđen. A posebno nije značajan dio stanovništva 1,5%. Što nijeste konsultovali uporedna iskustva iz Srbije, iz Bosne, iz Hrvatske nego ste podišli onome što jeste fakticitet u glavnom gradu. Kome to odgovara, gospodine Daniloviću?

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam, kolega.

Proceduralno? Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine Raduloviću, ne zloupotrebljavam, ali u ime predlagača imam pravo pojasniti. Ako Vama smeta da pojasnim stvari, ja ću odustati. Ja hoću da kažem kolegi Kaluđeroviću, jer zaista vjerujem da je ovo normalna diskusija. Oni nijesu za ovaj zakon, mi jesmo. Vi nijeste samo zbog afirmativne akcije, mi smo i prošli put rekli - ako je afirmativna akcija, razgovaraćemo. A bili smo zajedno za sve do afirmativne akcije. Nama afirmativna akcija ne donosi ništa. Ne donosi ni drugima. Donosi samo onima

koji traže afirmativnu akciju. Da nam to poskupljuje mandate, ne bismo pristali na to. Niko nas nije pritiskao da ovo uradimo. Kolega Miloševiću, Vi ste jedan od najpažljivijih ljudi i molim Vas da tu naviku i prema meni koristite ne bih li završio što prije.

Što se tiče ovog amandmana, uvaženi građani, nama se zahvalio javno Suljo Mustafić, gospodinu Đukanoviću i meni, što smo mu pomagali da ga uobličimo. Mi nijesmo željeli da glasamo za ovaj amandman prošli put, jer smo imali ubjeđenje da može i bez njega da prođe. Mislite da ćete ubijediti nekoga, kolega Kaluđeroviću, da DF u Podgorici, sa snagom koju ima radi protiv sebe? Ja vas još jedanput pozivam kao dokazanog opozicionara, pustite neka ovo prođe, slobodno glasajte za ovo jer ovdje, kolega Kaluđeroviću, nema smetnje za našu pobjedu ako hoćete sa nama da pobijedite. Ovdje nema smetnje, mi sebi ne siječemo nogu. Ima afirmacije za manjinske partije koje su na granici. Neka im je srećno, nijesu poklonjeni mandati. Razriješili smo i ono sabiranje. Odgovorno vam tvrdim da nema te komisije koja bi mogla tumačiti kad nema pominjanja zbirne liste da se zbira, ali u znaku dobre volje i da olakšamo nekima da glasaju, rekli smo – evo, mi predlagači brišemo svaku nejasnoću, potpuno otvoren da jednoglasno podržimo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Dobro.

Javni servis je javio da će prenositi do 18 sati. Odbori neka rade, mi ćemo raditi paralelno da iskoristimo vrijeme.

Kolega Nikčeviću, doprinesite tome, a neka se pripremi kolega Perić. Sa ovim je završena predaja amandmana, jer ako sad to uradimo, onda nikad kraja.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Poštovani potpredsjednici, kolege poslanici, izborni sistem i njegova primjena je mjerilo demokratije u svakoj zemlji, pa vjerujem i u našoj. Nema istinske demokratske države, bez izborne demokratije. Biračko pravo je najvažnije političko pravo sa kojim se može uticati na uspostavljanje stabilnog političkog poretka. Samouspostavljanje regulatornih pravila, procedura u izborima je najvažniji indikator izbornog sistema. Uspostavljanjem jasnih i preciznih normi koje se usaglašavaju sa prihvaćenom međunarodnom praksom u izborni sistem, stvaraju se uslovi za izborni ambijent u kome će izborna volja građana doći do izražaja i u kojoj će biti izabrana vlast istinskom voljom njenih građana. Ovo je ideja vodilja Demokratske partije socijalista čitav period višestranačkih izbora u Crnoj Gori. Bez dileme naša partija je nakon svakog izbornog ciklusa, analizirajući svoje učešće na njima, kao i sam izborni proces i izbornu zakonodavstvo na čijim

osnovama se sprovodi davala doprinos njegovom unapređenju. Smatrajući da ništa nije toliko dobro da ne može biti bolje i uvijek smo na tom planu prihvatili zahtjeve opozicije i nevladinog sektora da zajedno uz pomoć međunarodnih institucija, prije svega OEBS-a, ODIHR-a, Savjeta Evrope, eksperata Evropske komisije i Venecijanske komisije radimo na unapređenju izbornog zakonodavstva. To se radi u kontinutetu posebno nakon referendumu. A i sama činjenica da je Zakon o izboru odbornika i poslanika više od deset puta mijenjan, dograđivan, za posljednjih 15 godina, računajući od 1998. godine dovoljno govori o tome. Vjerujem da dijelim i vaše mišljenje da iz izbora u izbore idemo sa kvalitetnijom zakonskom infrastrukturom koja doprinosi povećanju demokratičnosti i transparentnosti izbornog procesa. Te ocjene sa nama dijele i referentne međunarodne institucije, koje u kontinuitetu prate na poseban neposredan način naše izbore. Takve ocjene se čuju nakon svakog izbornog ciklusa koji se održava kod nas. To su pokazali posljednji lokalni izbori: Cetinje, Mojkovac, Petnjica, Ulcinj, pa i Berane, na kojima su učestvovali, nijeste dali primjedbe, koje bi ugrozile te pozitivne ocjene, uz činjenicu da su na nekima evo pobijedile vaše stranke, kao što je u Beranama. I sa iskrenom željom da dalje radimo na unapređivanju izbornog zakonodavstva, prihvatili smo zaključke u ovoj Skupštini koji su po vama inicijatorima trebali biti u funkciji

jačanja međusobnog povjerenja, smatrajući da je to u interesu naše države da pravi dalje iskorake u oblasti vladavine prava, jačanje institucija, kao i potrebe da se neki elementi izbornog procesa u kontinuitetu unapređuju.

Imajući u vidu tu činjenicu, naši predstavnici u radnoj grupi su predano radili i dali svoj puni doprinos u cilju unapređenja ove oblasti.

Takođe, demokratski kapacitet da se ostvari što veća saglasnost, potvrđujući i neka rješenja koja odudaraju od dobre međunarodne prakse, a odustajući iz istog razloga i od nekih rješenja koja bi istinski poboljšala taj izborni proces.

Prateći čitav tok rada radne grupe sve do danas stiče se utisak da je težnja dijela opozicije u radnoj grupi, a to se može i danas vidjeti, bila manje želja da se usvajaju neki međunarodni standardi i dobra uporedna praksa, a više da se dokaže da su i dosadašnji izbori bili nedemokratski i da su oni proizvod navodnih zloupotreba izbora i da se na taj način vlast koja je konstituisana istinskom voljom građana Crne Gore za dodajući i činjenicu da i sami dajemo legitimitet i ovoj Skupštini i ostalim skupštinama. To

se nedvosmisleno moglo vidjeti iz rješenja koja jednim dijelom zakona koji su usvojeni u ovom Parlamentu 18. februara i bez naše podrške, posebno Zakona o finansiranju političkih partija, gdje mnoga rješenja nijesu u skladu sa pravnim sistemom, u koliziji su sa drugim zakonima, usvojena su nedovoljno proučena rješenja i praksi, neodrživa rješenja, mnoga nijesu usklađena i sa međunarodnom praksom i preporukama GREKO-a, nijesu ispoštovane neke preporuke eksperata Evropske komisije.

Postavlja se pitanje - Da li se nakon ovog nedovršenog posla potvrđuje ona poruka Demokratske partije socijalista koju je iznio naš predsjednik kluba gospodin Simović? Nerado citiramo jedan drugog, ali interesantno je prilikom usvajanja zaključaka o jačanju izbornog zakona. Svima je jasno da je namjera predlagača potpuno suprotno novim demokratskim iskoracima Crne Gore - Ovo je novi pokušaj kontinuirane politike stvaranja povjerenja u državu Crnu Goru i njene institucije; pokušaj u rješavanju temelja pravne države; pokušaj usmjeravanja Crne Gore na putu ka Evropskoj uniji; pokušaj ključnih autora ovog scenarija za

zaustavljanje Crne Gore na putu ka NATO-u; pokušaj poraženih da nađu alibi za svoje poraze i tako dalje. Ali, bez obzira na te činjenice, ta se poruka i danas na neki način potvrdila, kao i minulih dana i minulih mjeseci.

Međutim, naša partija bila je spremna da i 18. februara kada smo razmatrali ovaj zakon u sklopu svih ostalih zakona koji čine izbornu zakonodavstvo podržimo. Međutim, tada nije bilo razumijevanja u cilju zaštite afirmacije manjinskih prava i dosljedne primjene Ustava na tom planu da uvede ovaj zakon afirmativne akcije za manjinske narode i na lokalnom nivou.

U međuvremenu naša partija je učinila napor zajedno sa ostalima da danas dođemo do rješenja, da usvojimo taj krovni zakon i da definitivno izbornu zakonodavstvo do kraja usvojimo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Nikčeviću. Riječ ima kolega Perić.

Meni se okrenite. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Okrenuo sam se Vama, u oči Vas gledam. Pozivam se na član 100, vezano sa članom 99 gdje je definisano da se radi tri plus tri sata, tako i na kolegijumu. S obzirom da očigledno ni pola poslanika prijavljenih nije stiglo za diskusiju, zbog raznoraznih replika i komentara, ja Vas molim da produžimo radno vrijeme.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Da ste me slušali, ne biste se javili. Ja sam sljedeće rekao - idemo, pričamo paralelno, održavamo i sjednicu odbora i plenum, što znači minimum do 18 sati. Ako ste previđeni, skoncentrišite se i pripremite se za Vaših pet minuta. Hvala.

Izvolite, kolega Periću, a neka se pripremi kolega Milošević.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Prije svega, potpredsjedniče, da Vam poželim dobro zdravlje u jeku onog što se dešavalo. Svako reaguje na čestitku kako smatra da treba, ali to je prosto jedan princip koji vlada u ovoj Skupštini. Žao mi je što je tako.

Mi ćemo u vezi sa ovim predlogom biti uzdržani iz dva razloga. Zapravo, nećemo ga podržati. Prvi, zato što su same diskusije pokazale da ovdje zadiremo u koncept građanske države i to ću obrazložiti u drugom dijelu svoje diskusije, a drugi razlog zbog kojeg nećemo podržati jeste što se radi o klasičnoj političkoj trgovini Demokratskog fronta i DPS-a. I to je u redu da se kaže. I u tom smislu je, da bi se to skrenulo sa fokusa, šef Poslaničkog kluba DF-a, žao mi je što nije ovdje, i započeo svoju diskusiju, disciplinovanjem i čikanjem poslanika, prije svega, Pozitivne kako će se izjasniti u odnosu na ovaj predlog. U tom cijelom svom performansu on se, naravno, što se kaže, pohvalio mandatom koji je opet Pozitivnoj i koji nije ostvaren sa liste Demokratskog fronta. To je jako bitno u cijeloj priči istaći.

Druga stvar koja je ovdje bitna jeste da uvijek kada dođemo do nečega što bi trebalo da bude neko rješenje, nama je potrebno da se snagom argumentata koje DPS primjenjuje godinama, decenijama, da su oni u pravu jer su najjači, da isti princip treba da važi u opoziciji. Da se onaj ko je uzeo najviše mandata, čak prisvajajući i one koji nije osvojio na izborima, proglašava za konačnu i vrhovnu istinu. To nije dobar princip i taj princip koristi samo našim kolegama sa lijeve strane - DPS-u. Žao mi je što moram ovako da počnem raspravu, ali drugačije nije moglo.

Zašto Pozitivna neće podržati ovaj predlog? Mi bismo voljeli da nam neko, takođe, objasni šta je to toliko radikalno drugačije u odnosu na onaj prvi predlog koji su kolege predložile prije petnaestak dana, što je uzrokovalo situaciju da imamo bojkot koji se kasnije uspostavi kao politički marketing u kojem će se, takođe, napadati Pozitivna Crna Gora. Moramo neke stvari razjasniti. Da li je uvijek rješenje iz svake situacije ovakvo ponašanje? To je prosto za nauk generalno opoziciji. Ono što smo tražili i tada što tražimo i sada jeste sistemsko rješenje iz najmanje tri razloga.

Prvo rješenje da bismo u jednom paketu mogli prosto usvojiti i Zakon o crnogorskom državljanstvu, regulisati i registre birača i takođe razriješiti i ovu situaciju oko afirmativne akcije. Ono što je važno objasniti građanima Crne Gore jeste da se pozivamo na afirmativnu akciju, a u ovom trenutku nemamo odgovor da li romska populacija ulazi u ovaj paket afirmativne akcije. Niko nije odgovorio na to.

Druga stvar, postavlja se logičko pitanje - u Podgorici 4,87% je ljudi koji se nijesu nacionalno izjasnili. Ko njih može da predstavlja? Da li može neka politička partija da se napravi, partija apartrida ako hoćete? Znači, vi ste ponudili rješenje koje je šuplje kao švajcarski sir, koje nema odgovore na ključna pitanja, a koje se svodi na to da mi ovdje, prije svega, zadiremo u nešto što je koncept građanske države, uz puno uvažavanje i Bošnjaka i svih manjina. Ali, ovdje govorim o klasičnoj političkoj trgovini na drugoj strani. Mi ovdje treba da govorimo o tome da moramo to rješenje prihvatiti pošto-poto, iako u odnosu na prije 15 dana nijesmo

promijenili stav, ostali smo na istom. Mi treba da se sada pravdamo i prikazujemo nekome svoj status.

I ovim ću završiti. U ovakvim situacijama smatrali smo da je DPS bio primoran da prihvati ova rješenja. I smatramo da je ovo centaršut koji je DPS zaista vrlo vješto iskoristio. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam, kolega Periću.

U ime predlagača kolega Mustafić ima komentar.

SULJO MUSTAFIĆ:

Neću, naravno, ni o trgovinama, niti o kalkulacijama. Valjda je svima jasno da oni koji osporavaju ovo pravo razmišljaju o svojim kalkulacijama, o tome kako i koliko mandata će imati.

Kolega Periću, samo ću Vas podsjetiti na 15. novembar kada ste uvaženu koleginicu Jasavić mijenjali u Radnoj grupi. Prihvatili ste ad literam rješenje koje je danas danas dato mimo donje granice. Mijenjali ste koleginicu Jasavić, koja je vrijedno radila sa

nama u radnoj grupi. Zaista me čudi da ste zaboravili tako brzo. Jer, dva i po, tri mjeseca nije veliko vrijeme da se zaboravi kada ste dali tu podršku, kao i još neki poslanici koji danas negiraju ustavni osnov ovog rješenja. Ako ste Vi zaboravili, ja nijesam zaboravio jer sam zapisao. Ali, sjećam se negdje 15, 16. novembar u jeku izborne kampanje za Berane, ako se ne varam, došli ste na radnu grupu i uvaženu koleginicu Jasavić, koja je opravdano bila odsutna, zamijenili i rekli da prihvatate ovaj predloženi model afirmativne akcije. Naravno, nije imao samo donji prag 1,5%. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Mustafiću. Gospodine Periću, izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Gospodine Mustafiću, na radnoj grupi, apsolutno ste u pravu, obavljene su konsultacije. Ja sam obavio tada konsultacije, crnogorske javnosti radi, sjećanje me vrlo dobro služi, a bilo bi

dobro da i Vas služi duže sjećanje, jer bi možda bilo bolje da ste na ovoj strani. Ali, druga stvar je jako bitna. Tačno je da smo tada, ne u ovoj formi, prihvatili taj amandman i zaista u našem klubu, mi jesmo demokratska partija, uvažavamo stavove ljudi koji su u radnim grupama. Takođe, Vi ste bili putem kolegijuma upoznati sa našim stavom i apsolutno oštrica ovog napada ni na koji način nije usmjerena ka Bošnjačkoj stranci, niti ka bošnjačkom narodu.

Vi znate da mi govorimo o mnogo širem kontekstu i meni je žao što je u jednoj situaciji moglo da izgleda, ne kažem da jeste, da se DPS-u daje alibi za nešto. DPS a-u je alibi dao danas neko drugi i možda je dobro što je tako. Ono što je nama bitno jeste da razumije javnost da manjinski narodi nemaju većeg prijatelja od Pozitivne Crne Gore. Neću ni u kakvu dalju polemiku ulaziti sa tim u vezi. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega. Ima riječ kolega Milošević, a neka se pripremi kolega Bulatović.

U ime predlagača hoćete li Vi? Proceduralno.

GORAN DANILOVIĆ:

Neću odgovarati na one stvari koje me u ovom trenutku ne zanimaju i mislim da nijesu dostojne da o tome na takav način raspravljamo, ali ću Vam reći, kolega Periću, ovaj model nije nepoznat. Na našoj radnoj grupi je bio cijelo vrijeme. I ovaj model rješava ono što ste vi tražili, afirmativnu akciju za Rome, jer je njih u Podgorici više nego Bošnjaka, ali bilo bi korektno prije nego što krenete nas optužujete da pročitate ono o čemu se radi. Bilo bi lijepo i korektno. Roma ima više nego Bošnjaka i ne može biti da važi za Bošnjaka a da ne važi za Roma. Oni imaju po prvi put, i ja im to javno kažem, mogućnost da prijave svoju listu, kao i da dobiju mandat po cijeni prosječnog mandata da im ga /Prekid/
Ovdje je problem, što smo mi predložili varijantu po kojoj...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega, ne mogu da interвениšem. Izvinite, jer sam rekao da se ukida ova moja tastatura. U preambuli piše - i drugi, debelo smo o tome razmišljali. Znači i Romi. Hoćete li i Vi? Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Hoćete da se odreknem svojeg prava?

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ne, ne, ja ovdje komandujem.

Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Da, želim odgovor na ovu situaciju.

Znači, ono što, gospodine Daniloviću, mene zaista razoračava jeste što dobijamo taj stav u kome se nešto stalno podučavamo, nijesmo pročitali i nijesmo vidjeli. Tačno je, Roma je u Podgorici 2,14%. Nijeste me slušali, gospodine Daniloviću. Pitao sam da li ostaje nejasno, zato što i Vi znate da je u cijeloj toj

diskusiji pominjano da li manjine predstavljaju autentične predstavnike, odnosno autohtone narode koji se tu nalaze. Znate i Vi za diskusije i nedoumice koje su se tu javljale. To je bio razlog zašto sam postavio to pitanje.

Gospodine Daniloviću, očigledno nijeste slušali. Nijesam tvrdio već sam pitao, ali očigledno imamo problem u principu. Ovdje imamo princip komunikacije u kojoj neko stalno treba biti začikavan i stalno se od nekoga mora tražiti da objašnjava i dokazuje. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Periću. Rekao sam proceduralno, kolege, zato što sam već nekoliko puta od nekih klubova koji su u opoziciji komentarisano kao da imam privilegiju prema DF-u. Nijeste imali pravo, dao sam Vam pravo i posebno bio u saglasnosti sa Vama s nekim teškim konstatacijama poput švajcarskog sira i svih ostalih rabota. Prećutao sam to, zato Vas molim da doprinesete jednoj kolegijalnoj stručnoj atmosferi. Ja ću glasati ovaj zakon zbog

nečega što znači promjenu ovoga režima, a ne zbog švajcarskog sira.

Hoćete li Vi, Daniloviću?

Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Objasniću Vam. Ne možete Vi mene prvo opomenuti i Vaša biti zadnja, jer bi to bila nagrada. Ja se nadam da Vi prihvatate argumentaciju zdravog razuma. Dakle, ne možete Vi mene opomenuti i javno me prozvati i biti Vaša zadnja.

Logično je, ne morate čitati Poslovník, da ja imam pravo kao napadnuti da se odbranim posljednji, a vrlo ću kratko. Iako ste me pitali, nemojte da se ljutite, nijeste pročitali, gospodine Periću. Govorite krupne riječi, a ispostavi se da nijeste informisani. Nijesmo dopustili da se pominju autohtone manjine i ostalo u tekstu upravo zbog Roma. Da bi i oni ako hoće mogli da koriste afirmativnu akciju, a ja očekujem da hoće, jer ih ima više nego

Bošnjaka. To sam kazao. Da smo pomenuli u amandmanu da na to ima pravo samo direktno pomenuti narod iz preambule Ustava, time bi oni bili spriječeni. Ali, pošto preambula Ustava govori, nabroji šest naroda, odnosno sedam i drugi, a mi ih nijesmo diskvalifikovali kroz ovaj naš amandman nego idemo samo na procenite, onda i oni imaju to pravo. Budite sigurni da je ovako. Mogli ste me ovo pitati prije i mogao sam vam reći. Ovo je ovako.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Daniloviću, na korektnom tumačenju.

Izvolite, kolega Miloševiću. Izvinite. Svi se javljaju za proceduru.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Poštovane kolege, čestitke Socijalističkoj narodnoj partiji za 16. rođendan. Nepravедno su propustili da čestitaju gospodinu Bulatoviću, Kneževiću i Bojoviću, jer oni su sigurno doprinijeli da SNP ima 16. rođendan. Stvorena je slika u javnosti da samo treba

usvojiti zakon o finansiranju političkih partija i zakon o izboru odbornika i poslanika i da će to opredijeliti pobjedu na sljedećim izborima. Dobro je raditi na unapređenju svakog zakona, a naročito zakona u oblasti izbora i zakonodavstva. Prihvatili smo izradu novih zakona, da unaprijedimo zakone, pojednostavimo procedure, povećamo povjerenje. Mislim da smo dobili komplikovanije zakone, teže primjenjive norme koje ne postoje nigdje u svijetu, čvrsto vjerujući da ni jedan zakon ne može promijeniti volju i opredjeljenje građana. Oni se mijenjaju na osnovu političke ponude. Na osnovu otvaranja perspektive ljudima za kvalitetniji život na lokalnom i državnom nivou siguran sam da ćemo i dalje imati najbolju ponudu i najveću podršku biračkog tijela Crne Gore.

Sve nelogičnosti i promjene svele su se na nivo povezan isključivo sa jednom stvari - potpuno nepovjerenje u članove biračkih odbora i njihov rad. Uvodimo elektronsku identifikaciju u uvjerenju da 10 članova biračkog odbora može da propusti da neko glasa dva puta ili da glasa bez odgovarajuće dokumentacije.

Elektronska identifikacija, što se mene tiče, prihvatljiv je, ali suvišan model koji svojim funkcionisanjem ili nefunkcionisanjem može da iskomplikuje u značajnoj mjeri sam izborni proces i rezultat dovede u pitanje. Detalje ne bih analizirao, jer čvrsto vjerujem da će primjena ovog sistema kroz edukaciju i pripremu pokazati sve prednosti i mane.

Ostavljanjem privilegije za potpise listi legitimiše se stečeno pravo, što nije u skladu sa Ustavom. Ako želite da poštuju startnu poziciju, valjda svi imaju isti cilj, ulazak u Parlament, ili veći broj odbornika ili poslanika, što svi ne potpisuju liste pred komisijom, ili što se ne potpisuju dvije ili tri liste? Možda je to veći stepen demokratije. Afirmativna akcija - ne postoji nijedna kvalifikacija ili opravdana teza da ovo ide u prilog Demokratskoj partiji socijalista, Demokratskom frontu ili našoj kalkulaciji da kroz ovo želimo više odbornika u nekoj opštini kao koalicionog partnera.

Dvije stvari. I kada nijesu bile potrebne kao koalicioni partneri, partije manjinskih naroda bile su naš koalicioni partner.

Normalno, osvajanjem određenog broja mandata na lokalnom i državnom nivou podjela vlasti podijelila se u njihovu korist, što je, takođe, sasvim logično. Mislim da se kroz afirmativnu akciju nikome ništa ne poklanja. To je cijena jednog odbornika ili prosječan broj glasova po jednom odborniku. Ako kalkulišemo u interesu bilo koje partije, mnogo je bilo jednostavnije sa manjinskim partijama napraviti predizbornu koaliciju. Sada je logički teže. Jedno je razgovarati o savezu sa nekim ko je sa vama na listi, ili sa nekim ko je dobio posebno mandat. Ruši li se koncept države, ili smo opterećeni brojem mandata koje će koja partija uzeti ili brojem glasova koje će partija izgubiti? Niko neće da kaže šta je suština. Naš zajednički cilj je bio da se u Parlamentu donese zakon i unaprijedi povjerenje u izbornu zakonodavstvo.

Čini mi se da ta želja danas ne postoji, jer opozicija koja je bila najviše zainteresovana danas je potpuno podijeljena. DPS bi mogao ponovo da kalkuliše, da usvojimo jedan amandman Socijalističke narodne partije. Ali, nije nam jasno, ako su već rekli

da neće glasati zog afirmativne akcije, šta znači usvajanje amandmana. Da li je to poboljšanje zakona ili nešto drugo? Zato mislim da bi prije rasprave u pojedinostima bilo vrlo korisno da predlagači usaglase sve stvari i porazgovaraju sa svima koji su rekli da će biti protiv ovoga zakona, da se ne bi ponovio scenario sa prošlog glasanja. Jer, u susret lokalnim izborima sve kalkulacije su u opciji samo da se drugom nanese šteta. Mislim da ćemo uvijek biti za ravnopravne uslove i za voljno glasanje. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Miloševiću. Za komentar se javio kolega Milić zato što ste ga pomenuli. Ja sam razumio u pozitivnom.

SRĐAN MILIĆ:

Gospodine Miloševiću, nemojte se brinuti za opoziciju. Pobrinite se malo za ovo kako branite ovaj zakon. Ja sam pažljivo

slušao i meni se čini da vi nevoljno glasate za ovaj zakon, da vi imate neke primjedbe u odnosu na ovaj zakon, da je, kako je rekao jedan vaš kolega, ovaj zakon nezavršeni posao. Dakle, u Podgorici konkretno na prošlim izborima su tri liste samo ušle u Parlament: Bolja Crna Gora, DPS i SDP. Bilo je 57 mandata, zadnjih 6,7,8 dijelili su među sobom Bolja Podgorica i Koalicija za Evropsku Podgoricu na ovom nivou od 1.600 glasova. Sada je 59 mandata u lokalnom parlamentu. Sa ovim vašim predlogom moguće je da četiri liste autentičnih predstavnika manjinskih naroda uđu u lokalni parlament. Dijeli se 55 mandata i ja vašu logiku potpuno razumijem. Ali, ne razumijem da vi mislite da građani Crne Gore ne razumiju tu neiskrenost koju pokušavate, sa jedne strane, da pokažete - eto, vi ćete glasati za ovo, a, sa druge strane, govorite da mi nećemo glasati zbog afirmativne akcije. Nije tačno. Ne, mi ćemo da budemo protiv ovoga i zbog toga što oni koji dolaze iz DPS-a i mene mole na jedan način kako da završe crnogorsko državljanstvo, a zbog vas ne mogu da završe crnogorsko državljanstvo. I zbog vašeg glasa protiv. Oni su glasali

„za“ i podržali, ali vi ste bili „protiv“. I u ovoj čitavoj priči vi ste problem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega.

Kolega Bulatoviću, izvolite. Znači, biću gluv ukoliko pomenete bočno jedan drugog. Ja nijesam čuo, pa tražite stenogram, pa ćete na sljedećoj sjednici odgovoriti.

Izvolite, kolega Miloševiću.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Jasno je bilo od našeg predsjednika kluba da smo što se tiče zakona iskazali sve rezerve i kroz diskusije koje smo imali u odnosu na ovaj zakon. Ja sam čestitao na pobjedi u Beranama. Sve što ste radili ostalo - ne možete se sa tim hvaliti. Ostalo ne treba da vam služi na čast i ne vjerujem da se sa tim može ponositi Socijalistička narodna partija. I ne bi trebala sa tim da se

ponosi, ali možda ste nanijeli mnogo više štete SDP-u ili Pozitivnoj nego nama. To je za neku drugu priču.

Što se tiče afirmativne akcije, govorili ste o broju odbornika koji će se usvojiti u Parlamentu. Svi znaju da će DPS imati najviše glasova u Podgorici. Najjeftiniji odbornik opet pripada u krajnjem slučaju toj partiji. Znači, neko ko bude uzimao odbornika, neka to bude jedan iz naše partije, uzeće ga od strane DPS-a. Govorim uslovno, ako je to 58, 57 ili 56 odbornika.

Što se tiče iskrenosti, iskreni smo do kraja. Mnogo nam je lakše bilo ići u koaliciju sa tim partijama pošto smo najbliži jedni drugima, nego na ovaj način, gdje ćemo najviše glasova ponovo izgubiti ako te partije odu same na izbore. Jer, nas najviše glasaju manjine, što se potvrdilo i danas prilikom izlaganja poslanika.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Miloševiću.

Kolega Miloševiću, po kazni možda ste malo jači od nas, ali mnogo ste daleko od vlasti.

Izvolite, kolega Bulatoviću.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo, na samom početku da kažem da danas Demokratska partija socijalista, nažalost, ima predah. Ne predah zato što će biti usvojen zakon. Usvajajući zakon njoj je tijesno. Ona je protiv zakona i ko god čita, pa čak i ovi kontradiktorni poslanici, koji su upali u emociju su vidjeli da je DPS protiv ovoga zakona.

DPS ima danas predah zbog toga što je počeo jedan za mene neobjašnjiv rat između onih političkih partija koje se zovu opozicione. I danas je počela kampanja. Očigledno - svi protiv svih. Ja apelujem na poštovane građane Crne Gore ako žele stvarnu promjenu u Crnoj Gori, a promjene nema ako se ne promijeni DPS, da spuste loptu i da ustvari shvate da danas DPS dobija poraz usvajanjem ovoga izbornog zakona. Tom porazu je doprinio njihov predsjednik koji je u Bijelom Polju pokušao gafom

da kaže da nijesu glasali zbog afirmativne akcije, što je DF iskoristio veoma mudro. Doveo je za pregovarački proces DPS, koji neće dobiti štrik, nego će dobiti zakon koji će njih da kontroliše. Ne mogu da shvatim da se ovdje saopštavaju brutalne neistine koje siju strah među opozicionim biračima. Niko nema pravo, nijedan pojedinac, nijedna partija da nešto što je veliki optimizam, a to je briljantna pobjeda opozicije uprkos nepostojanja zakona u Beranama, da sijanjem straha, a posebno neistinama, daje krila Demokratskoj partiji socijalista. Krila Demokratskoj partiji socijalista se daju defektizmom ili međusobnim ratom. Taj rat je danas započeo, a ja još jednom pozivam da se taj rat obustavi.

Postoji bezbroj načina da se taj rat obustavi. A sada da konstatujem sljedeću stvar. Zašto ovaj zakon danas? Zato što su prije godinu Miodrag Lekić i Crna Gora brutalno pokradeni na predsjedničkim izborima. Da bi se vratilo povjerenje u izborni proces pod pritiskom Evropske unije, mi smo radili više od 10 mjeseci. Ako neko misli da građani i neki političari imaju kratko

pamćenje, u grdnoj su zabludi. Demokratski front je pokušao totalnim bojkotom da odbrani izbornu pobjedu i da dođe do izbornog zakona. Samo da primijetim da neki političari koji su danas tako žestoki protiv DF-a nijesu žestoko branili izbornu pobjedu Miodraga Lekića i nijesu učestvovali u potrebnom totalnom bojkotu, uključujući i radikalizaciju.

Demokratski front je imao samo jednu dilemu - da li da ide u radikalizaciju svog totalnog bojkota, uključujući i druge mjere uoči ovih izbora. Dok smo mi razmišljali o tome, drugi nijesu razmišljali tako. Zato smo ovdje. Zato što je pokradena Crna Gora, ugrožen član 2 Ustava, vlast je konstituisana suprotno volji građana i pokraden je predsjednik Demokratskog fronta. Ne on lično, nego svi koji su glasali za njega.

Šta je, po mom mišljenju, važno u ovom zakonu? Najvažnija stvar jeste elektronska identifikacija birača koja, nažalost, startuje tek 1. novembra. Nijesam vidio nikoga mimo Demokratskog fronta da mu je smetalo da će to startovati 1. marta 2015. godine. Mi smo se ovdje mukotrpno borili da spustimo taj rok na 1.

novembar. Ja lično nijesam zadovoljan tim rokom, ali u mjeri političkog kompromisa čovjek mora da pristane i na to. I kažem Demokratskoj partiji socijalista ako namjerava da ide u prijevremene izbore, prije 1. novembra dok ne stupi elektronska identifikacija, to zaslužuje najbrutalniji politički odgovor, uključujući sva raspoloživa sredstva. I poenta svega toga jeste, demokratska naravno, Crna Gora zna, gospodo, da se ja nikada nijesam služio drugim osim demokratskim sredstvima. I to je najvažnija stvar. Sve ostalo su pričine priče, priča o građanskoj državi, priča o ovome, priča o onome. Crna Gora je danas partijska država DPS-a i privatna država Mila Đukanovića. To je jedna zarobljena država i kada priča neko o tome ko podržava one koji su učestvovali u tome, to zvuči licemjerno.

O građanskom konceptu države trebalo je razmišljati kada se pravio jedan neosmišljeni član 79 Ustava. Crna Gora ne definiše ko su manjine. Ali, ja znam neke koji su skriveni crnogorski nacionalisti. Oni bi da Crna Gora bude država Crnogoraca, i samo država Crnogoraca. Ne može. Crna Gora je država svih nas. I

toliko je priča o tom tzv. građanskom konceptu iza čega se krije goli partijski interes i privilegija nekih, koji očigledno, u činjenici da će možda Bošnjačka stranka da uđe u Parlament u Podgorici vide ugrožavanje svog koalicionog kapaciteta. To sigurno nije Demokratski front.

Moram da kažem, gospodine potpredsjedniče, za neke brutalne neistine koje su ovdje saopštene. Važno je za opoziciju da se pobijedi u Podgorici na talasu Berana i na ovome što se zove ovaj izborni zakon. To je važno.

Što se izbora u Podgorici tiče, gospodine Mustafiću, ako osvojite broj mandata koji ste osvojili oktobra 2012. godine, na parlamentarnim izborima, ako osvojite taj broj glasova sada na lokalnim izborima, vi ćete dobiti nula mandata. Ne možete dobiti sa 1213 glasova koliko ste imali u oktobru 2012. godine, nego ćete biti van Parlamenta. Niti bi ušli Albanci, niti bi ušli Romi, niti bi ušli Muslimani. Neistina je i sisanje defektizma i straha da će s ovom afirmativnom akcijom na osnovu rezultata izbora iz 2012. godine doći do toga. Nije tačno. Potencijalno postoji mogućnost

da uđe Bošnjačka stranka i to je fakat. Jedino Bošnjačka stranka, jer nema zbrajanja, nema drugih stvari. Mi glasamo za ovo iz nekoliko razloga.

Prvo, jer je to ustavna obaveza i mi smo partija i koalicija koja, neko je glasao za Ustav neko nije, poštuje Ustav.

Drugo, bitan nam je rok za elektronsku identifikaciju. Najveću zaslugu za elektronsku identifikaciju ima naš poslanik Milutin Đukanović, prije svega, zatim Goran Danilović i Branka Bošnjak, koji su osmislili to što znači krađa na izborima putem fantom birača. To je centralno pitanje. I da nijesmo ništa ostvarili nego samo to nama je dovoljno, a ovo je izuvanje Demokratske partije socijalista sa tzv. afirmativnom akcijom. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

U ime predlagača kolega Simović.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Kao predlagač, veoma pažljivo slušam današnju raspravu, sa željom da čujem neke korisne sugestije koje bi možda mogli tokom rasprave da ugradimo u tekst zakona. Ali, imam utisak da se tokom rasprave često promaši tema, kao što je to urađeno prilikom zadnje diskusije. Dakle, na dnevnom redu je postavljena tema kakva je Crna Gora država. I saopštene su nekolike teze koje uopšte ne stoje. Saopštena je konstatacija da je Crna Gora partijska država, da je Crna Gora privatna država Mila Đukanovića.

Crna Gora je građanska država, upravo onako kako je zapisano u Ustavu Crne Gore. Crna Gora je država koja je kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, država koja je uveliko počela pregovore sa Evropskom unijom. Crna Gora je država koja je na vratima NATO-a, Crna Gora je država koja uveliko prevazilazi probleme globalne ekonomske finansijske krize i iz godine u godinu poboljšava svoje finansijske performanse, stvara uslove i otvara perspektive za poboljšanje kvaliteta života svih njenih građana. To je definicija Crne Gore. Prema tome, jedno

malo upozorenje u odnosu na temu koju ste, gospodine Bulatoviću, Vi sada otvorili. To saopštavam kao predlagač, da se vratite temi naše današnje rasprave. U završnoj Vašoj riječi ste me podsjetili na voditelja neke parade tamo, najavljujući zvijezde kolega Milutin Đukanović, pa Goran Danilović... Vrijeme će pokazati opravdanost tih kreativnih rješenja. Vi pričate o njihovim zaslugama za određena rješenja koja su ugrađena u Zakon o izboru odbornika i poslanika, a ja dodajem - i odgovornosti za implementaciju tih rješenja, koja nijesu primijenjena bilo đe na zemaljskoj kugli.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega. I Vi i ja smo dio te parade sa kolegijuma, tako da se i mi priključujemo.

Izvolite, kolega Bulatoviću, da završimo.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Gospodine Simoviću, mogu da ličim na bilo šta, ali ste ipak ustali da polemišete, što znači da ste morali da učinite taj napor - i fizički, i politički, i psihički. Ja pominjem gospodina Đukanovića, gospodina Danilovića i gospođu Bošnjak kao aktere priče u borbi protiv arhitekture snimka, a Vi možete samo da pomenete kolege oko sebe kao aktere akcije „Snimak“, uključujući i Vas. To je velika razlika. Mi smo ovdje danas zbog toga što vi kradete izbore, zato što ste pokrali referendum, uradili ste sve što je Crnu Goru dovelo do toga da nije demokratska i da nije pravna država. Ode gospodin Tarzan. Htio sam da mu zahvalim na čestitkama koje je indirektno i meni uputio. Imao je razloga da to uradi, ali to nije tema.

Gospodine Simoviću, drago mi je što ste potpisali ovaj zakon. Ja Vas pozivam da ne slušate gospodina Tarzana da se razvodnjavaju stvari, nego da izglasamo ovaj zakon i ako je moguće sa ostalima akterima da postignemo što veći stepen saglasnosti da vidimo šta je to sporno.

Koristim priliku da pozovem sve opozicione aktere koji žele promjene, kojih nema bez promjene vlasti, koji čine DPS i SDP, ali dominantno DPS, da povećamo na izborima izlaznost, da mobilišemo naše ljude da glasaju i da ne vodimo ni javnu ni tajnu kampanju jedni protiv drugih. A onda povećanjem stepena izlaznosti ova afirmativna akcija postaje sve teže dostižna. Zašto ne idemo na 80% stepena izlaznosti u Podgorici i u nekim drugim gradovima? Tako će i Suljo Mustafić morati da se dobro pobrine da osvoji ono što mu pripada, što je zaradio. Nije on dobio ništa što mu ne pripada. Pripada mu po Ustavu i ako ga budu glasali, dobiće.

Međutim, gospodine Simoviću, gospodina Mustafića ne glasaju u Podgorici u potrebnom broju i on će danas da glasa za amandman koji njemu, u suštini, u Podgorici ne daje ništa. Ali, sa programskog stanovišta njegove partije razumijem da ga to interesuje i za ubuduće. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Bulatoviću.

Pošto je pet puta pomenut kolega Mustafić, izvolite minut.

SULJO MUSTAFIĆ:

Dakle, kolega Luidž, prvo da Vas razočaram, Suljo Mustafić glasa u Baru i glasaju ga u Baru - ili ga podržavaju, ili ga ne podržavaju. To je prvo.

Drugo, u pravu ste. Crna Gora je država svih naroda i svih koji u njoj žive, ali su neki brojučano većinski, a neki su brojučano manjinski. Manjinski narodi imaju u članu 79, a vi ste učestvovali i tada u tome iako nijeste glasali za Ustav, pravo na afirmaciju na državnom i lokalnom nivou. Vi ste to odlično razumjeli i razumijem zbog čega podržavate naš amandman. Dakle, apsolutno u Podgorici će Bošnjačka stranka ako želi da koristi ovaj vid afirmacije morati da osvoji glasova koliko je potrebno za prosječan odbornički mandat. To je, ako računamo rezultate sa prošlih izbora, najmanje 1650 glasova kako na državnom nivou, tako i na lokalnim nivoima. Bošnjačka stranka i druge partije koje predstavljaju brojučano manjinske narode u Crnoj Gori žele da priskrbe sebi legitimitet autentičnih predstavnika svoga naroda. Ne želimo da se zaklanjamo iza koalicija, niti iza nekih predizbornih saveza ili nekih drugih. Jednostavno želimo da imamo taj legitimitet koji smo dobili takav kakav smo dobili na

prošlim izborima prije godinu i nešto dana kada je ovaj zakon primijenjen, a znate koji je rezultat bio. Siguran sam da će sada mnogo veći i mnogo bolji rezultat imati Bošnjačka stranka i u Podgorici i u svim drugim opštinama, što pokazuju i nedavno završeni izbori. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Mustafiću.

Kolega Bulatoviću, nemojte pominjati, ali konstatujte.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Poštovani građani Crne Gore, za riječi koje sam maloprije izgovorio dobio sam potvrdu sada u izlaganju gospodina Mustafića. Ako bi se zadržali na nivou glasova iz oktobra 2012. godine, afirmativna akcija za Bošnjačku stranku ne funkcioniše u Podgorici.

Dakle, činjenica je da ni druge partije, manjinske, u Podgorici veoma teško mogu da uđu. Potencijalno teorijski mogu, ali moraju da to da zasluže i da zarade. Ono što je stanje stvari i što želim da vam kažem, prema istraživanju koje Demokratski front ima, a koje

je bilo nedavno, Demokratska partija socijalista je daleko od potrebnog broja 30 za većinu u Podgorici. Čak i da taj mandat dobijete vi, čak i da ga date Demokratskoj partiji socijalista, neophodno im je još dvije parlamentarne stranke, koje imaju više od tri mandata.

Ono što je fakat jeste da je danas, dok mi razgovaramo, Demokratska partija socijalista u ubjedljivoj manjini u Podgorici. Moj apel jeste da se presaberemo svi, nakon ovog zakona, da nađemo politički minimum dogovora, da svako kako je odlučio da nastupi ako želi da smijeni DPS, ostvari to u političkoj akciji na uštrb glasova partije koja trenutno vrši vlast u Crnoj Gori. Oni su pokazali da imaju određenu slabost, da imaju određene nesporazume. Ali, to je njihov problem.

Što se DF-a tiče, gospodine Mustafiću, mi nemamo problem ni sa nosiocem, niti sa sastavom liste ni u Podgorici niti na drugim mjestima. Mi smo sve to razriješili. Čekamo da li će se usvojiti zakon. Ako se usvoji zakon, mi učestvujemo na izborima. Vraćamo se u Parlament i obznanićemo već tokom naredne nedjelje to što neke, vjerovatno, interesuje, a prije svega one koji se boje najviše nas, a to je DPS.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Bulatoviću.

Potvrda iz Javnog servisa da je prenos do 18 sati.

Poslije procedure od jedan minut idu kolege: Jelić, Abazović, Popović i Đukanović. To je redosljed.

Dalje, do 18. sati, ukoliko ima vremena idemo dalje. Četiri sam već najavio. Izvolite, kolega Simoviću. Mislim da ćete Vi doprinijeti dok okrenete crveni telefon da produži Javni servis.

MILUTIN SIMOVIĆ.

Ne znam o kojem crvenom mislite, ali javljam se proceduralno da bih Vas upozorio. Razumijem donekle tu potpredsjedničku solidarnost, pa dajete riječ kolegi Mustafiću koga je pomenuo kolega Bulatović jednom ili dva puta, a na moje traženje da date riječ, iako sam pet puta pomenut, u diskusiji kolege Bulatovića, u odnosu na negativne konotacije koje je saopštio gospodin Bulatović /Upadica/

Ne javljam se kao predlagač, nego se javljam kao neko ko je /Upadica/

Gospodine Bulatoviću, pitali ste se odakle meni politička, mentalna, fizička kondicija. Tako sam razumio Vašu sugestiju, ali

u odnosu na to pitanje pitao bih se odakle Vama kondicija poslije toliko poraza koje ste doživjeli u političkim utakmicama u Crnoj Gori. Normalno bi bilo da ste više umorni od svega toga. Vi koji ste u cijeloj toj utakmici koja traje, ne znam koliko, koliko je kola imala, bili tradicionalni gubitnik, vi koji ste pokušavali u ranijim periodima da date neke inovacije, u prethodnim izbornim zakonima, vi koji ste, znamo svi da je vaša kreacija bila u ime opozicije da se ugradi sprej za prskanje birača na biračkim mjestima, pa smo se prskali, a vi ste ponovo gubili. Evo sada idete korak dalje sa nekim tehnološkim inovacijama, pa hvalite se sa tom nekom elektronskom identifikacijom birača, koja, ponavljam, niđe nije primijenjena, osim jedan pilot projekat u susjednoj Albaniji koji nije uspio. Vi kažete da gubite na izborima zato što Demokratska partija socijalista zloupotrebljava slobodno izraženu volju građana Crne Gore. Ne. Gospodine Bulatoviću, vi gubite jer vam ne vjeruju građani Crne Gore. Nijesu vam ni do sada vjerovali, a tako će biti i u narednom periodu.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Simoviću.

Kolega Bulatović, navodno proceduralno. Izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Gospodine Simoviću, pa bar Vas ne treba da podsjećam. U jednom ste saopštenju maloprije rekli da sam jedino dobijao kada sam bio član DPS-a, pa ste mi predložili da se vratim u DPS. Zahvalio sam gospodinu Tarzanu. Najbolje i najčasnije godine moga života sam proveo boreći se protiv onih koji su Crnu Goru doveli do ivice ambisa ekonomskog i svakog drugog i učinili je da nije pravna država. Vi veoma dobro znate da sam bio značajna politička ličnost kada vi to niste bili, ali to uopšte nije važno. Naravno, priklanjajući se nečemu protiv čega se sada borimo i energija mi je upravo u tome i svu snagu i svu hrabrost i energiju imam samo u jednom - da doprinesem koliko moja malenkost može, dok bude daha u meni da odgovarate politički, a oni koji su popljačkali Crnu Goru da budu privedeni pravdi. Hvala Bogu, iz Američke ambasade stižu tonovi da oni koji nijesu dobro informisani, koji su slavili, tražili da im se Andrija Mandić, Koča Pavlović i ja izvinimo, postali su neobaviješteni, biće i to. Dobro je što je uhapšen Darko Šarić. Pozdravljam taj čin i bez ikakvih kvalifikacija vidjećemo kako to ide dalje.

Što se pobjeda i poraza tiče, vodio sam koliciju "Zajedno za Jugoslaviju" kao predsjednik Socijalističke narodne partije koja je pobijedila vas na izborima samo što ste obezbijedili manjinsku podršku, a vrijeme će pokazati kako i na koji način. Toliko o vašim

pobjedama. A što se tiče još nekih pobjeda, referendum 2006. godine i brutalna krađa - i to će biti dokumentovano. Biće svjedoka saradnika koji će o tome da govore. Slažem se sa gospodinom Brankom Radulovićem. Nećemo dovoditi u pitanje poziciju Crne Gore, jer je ona bila odvajkada nezavisna država, ali će se doći u poziciju da li je to neko uradio da Crna Gora bude privatna država. Jeste, uradio je da bi je pljačkao.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Bulatoviću.

Hoćete li Vi proceduralno? Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Slušam vas četiri sata ovdje. Par ljudi drži banak, a 99% je rasprave mimo Zakona o izboru odbornika i poslanika. Gospodine potpredsjedniče, Vi morate da spriječite ovakve riječi ovdje. Za ogroman broj ljudi u Crnoj Gori referendum je bio najsvjetliji dan crnogorske novije istorije. O kakvim krađama se ovdje radi? Tada je 55,5% ljudi podržalo obnovu državnosti Crne Gore poslije 88

godina. Vi morate da spriječite i ne možete pustiti ovdje da se takve stvari pričaju. Ovo je naša država. Ne možete dopustiti da takva stvar tako jednostavno prolazi. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega, ja nijesam ničiji tutor. Ja sam vaš ravnopravni kolega, vaš spiker i to spiker broj dva. Ja sam ođe kao neki saobraćajac. Vi ćete imati svojih pet minuta, pa ćete to opovrgnuti. Hoćete, ja vam garantujem.

Kolega Jelić, pa kolega Abazović, pa kolega Popović, pa kolega Đukanović i ako stignemo dalje.

Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, poštovani gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, suštinske izmjene koje su predložene u ovom zakonu odnose se na organe, sprovođenje izbora i same procedure izbora. Ovo rješenje treba da obezbijedi snažnu, nezavisnu i profesionalnu Državnu izbornu komisiju, koja će imati jasne nadležnosti i kapacitet da prati primjenu zakona, da

se nepristrasno i profesionalno reaguje na svaku vrstu zloupotrebe. Da li će tako biti, vidjećemo. Lično mislim da nova struktura Državne izborne komisije i način izbora predsjednika neće značajno uticati na povećanje kapaciteta iste. Ništa manje nije važno stvoriti finansijske i stručne resurse kako bi se unaprijedio rad, povećala efikasnost i transparentnost izbornog procesa kroz poslove koji pripadaju Državnoj izornoj komisiji. Nijesam siguran da smo takve uslove obezbijedili kroz Zakon o finansiranju političkih partija, jer u tom zakonu nijesu predviđena dodatna sredstva za rad Državne izborne komisije.

Dakle, to nijesmo imali ni do sada bez obzira na zakonska rješenja koja su otvarala mogućnost za jaku stručnu službu. Jer, rješenja koja se nude u nadležnosti Državne izborne komisije kako ovim, tako i nekim drugim zakonima prevazilaze njene kapacitete. Takođe, lično imam dilemu oko toga da u sastavu Državne izborne komisije treba da bude neko iz nevladinog sektora zbog činjenice da na ovaj način taj sektor gubi onu svoju osnovnu funkciju i ulogu koju imaju ove organizacije, kao i način kako su one formirane. Oni preko svojih predstavnika nose dio odgovornosti za sprovođenje izbornog procesa. Nigdje u uporednoj praksi nijesam naišao na ovakav slučaj, ali podržavam njegovo usvajanje ako je to cijena nekog kompromisa.

Dakle, za sve izborne zakone koje smo ovdje donijeli i koje ćemo, nadam se, donijeti postoji dobra namjera, ali pitanje je kod određenih zakona da li će oni moći da se primijene u praksi zbog loših rješenja. Svakako podržavam izgradnju povjerenja u dalji izborni proces.

Ono što me je zabrinulo danas ovdje jeste da se na neki način podržava nasilje u Parlamentu i da to na neki način postaje politička praksa koja se manifestuje na terenu. Pričali smo danas ovdje o nasilju u izbornom danu kakav je bio u Beranama. Na neki način se napravila inauguracija tog nasilja. Lično to osuđujem i ne podržavam.

Ovdje se govorilo i o otporu određenom, navodno, kriminalu. Uvažene kolege, od vas nijesam čuo ovdje danas, niti da je bilo koja politička parlamentarna partija osudila pljačkanje prostorija u Beranama prije izbornog ciklusa za vrijeme održavanja lokalnih izbora. To je jedino uradio gospodin Drobnič. Zašto je to tako? Mi smo to, da vas podsjetim, kada su se slične situacije događale, osuđivali jer napad na prostorije partija, na kolege, poslanika svakako zavređuje osudu. To danas nijesam čuo, a imali ste dovoljno vremena da osudite makar verbalno jedan takav kriminalni akt.

Govorilo se o kucanju na vrata. Naša vrata su otvorena, ne treba kucati. Ako ste došli sa dobrom namjerom, dobrodošli. Dakle, sve zavisi od onog kakvu namjeru ima. Dakle, ako neko pokuca na moja vrata, moja su vam vrata otvorena. Izvolite, dođite. Ali, ako imate lošu namjeru, onda ćemo vidjeti kakva će moja namjera biti.

Što se tiče zakonskog rješenja koji je ovdje predložen, naročito zakonsko rješenje oko elektronske identifikacije, apsolutno se slažem sa tim ako ćemo doprinijeti kvalitetnijem radu i ako ćemo izgraditi dalje povjerenje u izborni sistem. Tu su jasna pravila za sve. Bojim se da ćemo usložiti proces sa nekim administrativnim barijerama, jer imaćemo više postupaka u samom glasanju ... /Prekid/

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Jeliću. Završite, ali je isključeno. Tako je dogovoreno.

Dajte vrijeme za još jednu rečenicu.

ZORAN JELIĆ:

Dakle, podržavam i novitete, glasanje putem pisma, kutija i tako dalje, ali opet će to biti više napora za sami birački odbor i opunomoćene članove.

Na kraju, želim da kažem da se izbori ne dobijaju zakonima nego kvalitetnim programima što ćemo pokazati i na izborima u Podgorici i na ostalim izborima u lokalnim samoupravama. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Jeliću.

Kolega Dritan Abazović, a nakon njega kolega Andrija Popović.

Izvolite, kolega Abazoviću.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, gospodine Mustafiću.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore, trudiću se da budem brz jer ima puno stvari koje želim da podijelim sa vama.

Vjerovatno nijesam dobar političar. Možda nijesam ni logičar, ali stvarno više ne mogu da razumijem šta se ovdje dešava. Predlagači zakona se raspravljaju između sebe, što je stvarno čudno, a pitanje koje mi se čini logičnim po cijenu da me neko shvati kao najveću budalu na ovom svijetu jeste – Zašto, ljudi, nijesmo prije 15, 20 dana, kada je Tarzan Milošević ustao i rekao da budemo tanani prema amandmanu Bošnjačke stranke, glasali? Sada bi imali ovaj zakon. Nije valjda da se samo u 15 dana promijenila svijest o građanskoj Crnoj Gori, o potrebi da pomognemo manjinama. Ako je to logika, onda prihvatam da zaista apsolutno ništa ne mogu da razumijem.

Ljudi, multikulturalizam nije društvena kategorija, nego prirodna. Ljudi su po prirodi različiti, po boji kože, po intelektu, po rastu, po tome u šta vjeruju, po tome koliko je njihovo interesovanje za nešto, pa i nacionalno i etnički. A kako se stvara građanska država, poštovani građani Crne Gore? Stvara se dobrim, korektnim odnosom i voljom. Voljom koja nije postojala. Nemam ništa protiv onoga što ćemo inkorporirati u zakon, ali samo neka znaju oni koji su činjenicom, u ovom slučaju, možda ne svojom voljom, ali makar se tako dobio prizvuk, ušli u igru i u

zamku Demokratske partije socijalista. Ti ljudi koji su 25 godina na vlasti su krivi što manjina ima manje nego prije 20 godina. Ako će neko da optuži mene, možda sam kriv, neka to kaže. Ne želim da polemishem, uzmite koliko hoćete kaznenih replika, ali Vi, gospodine Mustafiću, i moj kolega Nimanbegu ili bilo ko drugi, kada su manjine imale priliku poslije parlamentarnih izbora da možda izaberu nešto drugo, u odnosu na ono što im do tada niko nije ostvario, potrčali su u zagrljaj DPS-a. Vi imate legitimno pravo, dobili ste mandat isto kao i ja. Ja u to uopšte ne ulazim, daj bože da sljedeći put imate 10 – 20. To neće riješiti problem. Ja vam garantujem da neće problem manjina riješiti broj ljudi u lokalnim parlamentima ili u državnom parlamentu. Bile su četiri kolege iz albanskih partija ranije. Koja su to prava Albanaca unaprijeđena? Neka neko odgovori ako može. Ima li to uopšte logike? O čemu pričamo, ljudi? Ko su manjine u Crnoj Gori? Nema zakona. Zašto nema zakona? Donesite zakon. Šta je problem? Tačno je da u Crnoj Gori nema većinskog stanovništva. To je problem. Zašto je došlo do promjene? Molim vas saslušajte ovo, jako je bitno. Zašto je došlo uopšte do promjena izbornog zakona? Zbog afere "Snimak", ljudi. Zbog afere "Snimak", građani Crne Gore. Mi smo znali i prije da se rade razne manipulacije i pljačke na izborima, ali nije bilo dokaza. Aferu "Snimak" je pokrenuo predsjednik Pozitivne. Ne radi reklame, neka ne dobije

Pozitivna ni jedan glas, ali to se desilo zbog toga i vi ste morali da pristanete na ovo. Samo me interesuje zašto prije 15 dana to nijeste usvojili. Zašto ste tada bili uzdržani? Što nijesmo glasali tada i završena priča? Naravno, uz amandman Bošnjačke stranke. Što je to sada? Uopšte ne mogu da vidim logiku. Da vam se neko izvini što vam je upadao u prostorije? Da se vi izvinite građanima za ono što radite 25 godina. Da vam se izvinimo kao za Telekom, je li? Za korupciju, za organizovan kriminal? Za to što vam obezbjedjenje pojedinih tajkuna vadi oružje na legitimnom protestu radnika? Zbog toga treba da vam se izvinimo? Je li to logika?

Da se vratim na manjine. Znate li što je bilo kada se dogovorila koalicija u Ulcinju? Nebitno koliko će da traje, nebitno ko je i što je. Imali ste vrlo jasne poruke premijera da će se promijeniti odnos prema onima koji su, po njemu, izdali to povjerenje. Imajte to u vidu kada budete dogovarali u Podgorici. Nema nikakvih problema. Neka vam je sa srećom, ko god da pobijedi.../Prekid/

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Abazoviću.

Dovršite misao.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala.

Obratite pažnju na to. Naravno, svako ko bude sjedio u Podgorici ili bilo gdje ima jednako pravo da odlučuje ko će da bude gradonačelnik i ko će da bude vlast. To je sasvim logično i nemojte da mislite da se samo tim brojem rješavaju suštinske stvari. Ovdje treba pokazati mnogo više volje, senzibiliteta za izgradnju iskrenog građanskog društva, a takvo društvo nemoguće je stvoriti ako budemo imali situaciju kao do sada da ne znamo ko je koliko dobio na izborima. Tačno je, možda se gazi član 79 na koji se vi pozivate. Sa pravom da treba da se realizuje, ali nemojte da zaboravite da Ustav predviđa da poslanici koji sjede u bilo kojem parlamentu treba da slobodne volje građana, a ne da ovdje gatamo ko je koliko dobio ili ko je koliko ukrao. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Neću zloupotrebiti mjesto predsjedavajućeg, ali moram Vam odgovoriti jer ste me lično prozvali dva puta. Dakle, manjinske

partije su napravile manjinski savez i onda se tako na osnovu odluka organa svojih stranačkih tijela ušlo u koaliciju sa Demokratskom partijom socijalista, Socijaldemokratskom partijom i Liberalnom partijom. Dakle, namjerno ističem ovo jer i vi imate jedan sličan najavljeni savez, aranžman sa jednom od tih partija. Samo da vas podsjetim. Dakle, mi samostalno osvajamo mandate i samostalno raspolažemo na osnovu odluka svojih stranačkih tijela oko svojih mandata. Samo to tražimo da bude na lokalnom nivou. Ništa više od toga.

Kolega Nimanbegu je tražio komentar jer je lično prozvan. Izvolite.

GENCI NIMANBEGU:

Imam komentar na izlaganje gospodina Abazovića i želim ga podsjetiti da dok neke partije ne odrastu i ne sazru mi manjinske partije nemamo prava da interese naših zajednica ostavimo na ledu. Zašto ovo govorim? U nedostatku argumenata zašto manjinske stranke traže primjenu Ustava, gospodine Abazoviću, govorite da je to igra DPS-a. To nije igra DPS-a, to je igra manjinskih partija koje smo mi vodili i doveli smo na osnovu onoga što nam je dao Ustav. Takođe vas moram podsjetiti da ako

se toliko vi zalažete za prava manjinskih naroda, pa vaš predstavnik nije na Odboru za ekonomiju glasao za opštinu Tuzi – Malesija. Vaš predstavnik nije glasao, a mi da čekamo da se dobije podrška. Ta procedura je bila u Skupštini i nije bilo podrške. Procedura za opštinu Malesija. Ja je i dalje držim u Skupštini. Do prava manjina trebamo biti iskreni u potpunosti, ne samo dobijati glasove manjina a voditi politiku koja može ići u procesu asimilacije.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala. Želite li komentar, kolega Abazoviću? Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ.

Gospodine Nimanbegu, možda nemam jake argumente kao Vi. Priznajem, nemam ih. Gospodine Nimanbegu, Vama se obraćam kao kolegi, kao prijatelju. Imate li Vi, kao legitimni predstavnik Albanaca, uopšte sopstvene odgovornosti zbog čega se ne ostvaruju prava Albanaca u Crnoj Gori? Imate li, čovječe? Ko vam je do sada ometao ostvarenje tih prava? Imate li taj argument? Podržao sam vaše amandmane, podržaću ih i danas. Vidjećemo kako će glasati kolege sa kojima ste u koaliciji.

Gospodine Nimanbegu, nemojte da manipulišete vezano za opštinu Tuzi. Nemojte da manipulišete time. Pozitivna Crna Gora je od starta rekla da to podržava, a ne podržavaju oni sa kojima ste vi u koaliciji, kao što vam ne mijenjaju liniju morskog dobra, kao što vam ne vraćaju imovinu. I vi to dobro znate. Ako hoćete zbog toga mene da optužite, nema nikakvih problema. Ali, to je snaga argumenata.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Abazoviću, što ste uštedjeli vrijeme.

Proceduralno? Kažite koji član Poslovnika je povrijeđen?

GENCI NIMANBEGU:

Iskoristiću odredbe Poslovnika pošto su ovo bile teške optužbe za što smo odgovorni. Mi smo odgovorni za budućnost, a ne za prošlost. Mi nijesmo vas optuživali da ste uzeli morsko dobro, ali se ni vi nijeste pokazali kod opštine Malesija. U skupštinskom domu.... /Upadica/

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Nimanbegu, molim Vas...

GENCI NIMANBEGU:

Nešto reći deklarativno, a vaš predstavnik kluba biti uzdržan kod glasanja, da li je opština ... /Upadica/ da li je opština, ... to nije principijelna politika. Tako ste glasali i za Petnjicu i za Gusinje, a sumnjate da Tuzi imaju razlike od Gusinja i Petnjice.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala. Bilo je pojašnjenje.

Izvolite, kolega Bojaniću, pojasnite Vi.

MLADEN BOJANIĆ:

Da pojasnim, a zna dobro to gospodin Genci jer mu je tada i rečeno, jasno i nedvosmisleno, da ću biti uzdržan prilikom glasanja na Odboru za ekonomiju vezano za Zakon koji se odnosi na Tuzi zato što tada nijesam imao kod sebe elaborat o ekonomskoj opravdanosti. Nema potrebe da zloupotrebljava,

izvrće teze. Isto kao što sam više puta ovdje govorio da ću da glasam zbog političke odluke i glasao sam i za Gusinje i glasaću i za Tuzi i Golubovce. Pomenuo sam da imaju potpuno ista prava kao sve opštine i da će dobiti podršku i moju i od kluba. Nema potrebe da izvrćemo teze i da govorimo o navodnoj neobaviještenosti, odnosno o razlozima koji nijesu tačni.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala. Bilo je korisno u cilju objašnjenja dvije strane.

Andrija Popović ima riječ, a nakon njega neka se pripremi kolega Milutin Simović.

Izvolite, kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani, do šest se ne mičem odavde. Evo, četiri sata slušam svašta što nema veze sa ovim zakonom. Prvo, da čestitam SNP-u 16. rođendan sa željom da dočeka i stoti. Čestitam, predsjedniče i kolege. Danas je Dan borbe protiv rasne diskriminacije tako da možemo to na neki način i povezati sa manjinskim pravima, dan sjećanja na 21. mart

1960. godine kad je 69 ljudi koji su protestovali protiv aparthejda ubijeno u Južnoafričkoj republici.

Iskoristio bih priliku da kažem, podsjetio me je neko, opljačkana je i razbijena prije 20 dana kancelarija Liberalne partije u Baru. Optužujem Upravu policije, poslije 20 dana mi ne možemo da uđemo u kancelariju. Strah me da to sve ima veze i sa našim koalicionim partnerom na državnom nivou iz 2012. godine. Dakle, 20 dana, na pragu smo izbora lokalnih, mi ne možemo da uđemo u kancelariju. Ići će krivične prijave protiv dosta ljudi zbog toga.

Liberalna partija ima određene rezerve prema Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika iako smatramo da je korak naprijed u odnosu na postojeći zakon. Da podsjetimo, Liberalna partija se prije mjesec solidarisala sa poslanicima manjinskih stranaka i napustila zasijedanje zbog toga što za vrijeme rasprave o ovom naročito važnom zakonu za manjinske stranke nije bilo TV prenosa. Sjutradan smo bili među 43 poslanika, odnosno poslanica koji su podržali Prijedlog zakona, ali je to bilo nedovoljno jer se tražila dvotrećinska većina, odnosno 54 poslanika. Ustav Crne Gore, koji je usvojen 2007. godine, daje za pravo manjinskim strankama i na lokalnom nivou. To pravo su već ostvarili na državnom nivou. Dakle, član 79 Ustava, stav 9 - na autentičnu zastupljenost u Skupšini Crne Gore i skupštinama jedinica lokalne samouprave u

kojima čine značajan dio stanovništva shodno principu afirmativne akcije. Pitanje je da li je ovaj donji prag 1,5% značajan dio stanovništva. Viđećemo kako će teći danas proces usvajanja ovog prijedloga zakona. Navikli smo ovdje na svakakva iznenađenja, čudne amandmane koji potpuno mijenjaju suštinu Prijedloga zakona. Shodno tome će se Liberalna partija i izjasniti o Prijedlogu zakona. Kada se završi rasprava u pojedinostima i vidimo koji su amandmani prošli i da li su obesmislili Prijedlog zakona, Liberalna partija će se odrediti i glasati iako to nije toliko ni bitno, jer najavljena dvotrećinska većina 54 poslanika postoji od poslanika DPS-a, Demokratskog fronta, Bošnjačke stranke, HGI-a koji imaju 55 poslanika. Tako da će, pretpostavljam, ovaj prijedlog zakona biti usvojen.

Ono što me u svemu ovome zbunjuje jeste minimalni prag 1,5%. Nijesam se posebno bavio tim. Evo čuli smo informacije da je u Bosni i Hercegovini taj minimalni prag 3%, Srbiji i Hrvatskoj 5%. Liberalna partija će se uvijek zalagati za najveća moguća prava strankama koje predstavljaju manjine. Liberali su sa manjinama bili oduvijek u najtežim momentima 90-tih godina prošlog vijeka, tada su se na mucu poznavali junaci, a u dobru je lako biti dobar.

Ne bih htio opet da izazivam lavinu nekih komentara, ali to se stalno provlačilo, iako je Liberalna partija nadnacionalna,

građanska partija, vjerujte, po svim činjenicama i svemu onome što mi vidimo, osjećamo da su danas u Crnoj Gori najugroženiji Crnogorci i Crnogorke.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Popoviću.

Kolega Milutin Đukanović, a nakon njega kolega Milutin Simović.

Izvolite, kolega Đukanoviću.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Dame i gospodo, uvaženi potpredsjedniče, poštovani građani Crne Gore,

Samo bih želio da podsjetim sve poslanike i građane da smo prije 15 dana usvojili maltene ovaj Zakon sa 43 glasa "za" i da su glasali poslanici Demokratskog fronta, Socijalističke narodne partije, Pozitivne Crne Gore, Socijaldemokratske partije i Liberalne partije. U čemu se razlikuje ovaj zakon od ovoga prije 15 dana? Razlikuje se samo u jednom amandmanu, i to

amandmanu koji definiše afirmativnu akciju. Želim građane da upoznam, što se tiče afirmativne akcije koja je predviđena ovim amandmanom na lokalnom nivou, mnogo je to korektnija afirmativna akcija nego afirmativna akcija koju imamo na državnom nivou. Tačno je to da se za manjinske partije ukida cenzus na lokalnom nivou, ali njihov mandat imaće istu ili čak veću težinu od mandata ostalih stranaka koje su prošle cenzus i ušle u Parlament. Znači da ne postoji jeftin mandat.

Takođe, ovaj model je primijenjen i u Srbiji, ali na državnom nivou. Zbog čega Demokratska partija socijalista prije dvije godine nije glasala za ovaj amandman je problem Demokratske partije socijalista. Ali, ja želim da izrazim čuđenje zbog čega opozicija, pojedine opozicione stranke ne žele da glasaju za ovaj zakon, odnosno za ovaj amandman. Čista opoziciona logika govori da je za opozicione stranke bolje ukoliko stranke vladajuće koalicije izlaze u takozvanih više kolona. To je za opoziciju bolje, jer prilikom raspodjele mandata Dontov količnik daje prednost opozicionim strankama. Ukoliko se DPS i Bošnjačka stranka, evo primjer Podgorice, razdvoje, veće će šanse biti da imaju veće rasipanje, odnosno da imaju manji broj mandata, nego što imaju broj mandata kad idu zajedno. Da li zbog ovog amandmana vrijedi srušiti kompletan zakon? Da li zbog ovog amandmana vrijedi srušiti Zakon o finansiranju političkih partija? DPS je glasao protiv

tog zakona i taj zakon je suštinski odgovor opozicije na aferu "Snimak".

Takođe, da li zbog jednog amandmana da srušimo elektronsku identifikaciju birača? Elektronska identifikacija birača u svojoj suštini je zamjena za nerad državnih organa. Ona je zamjena za loš zakon o prebivalištima, za loš zakon o crnogorskom državljanstvu. Neprirodno je da u Crnoj Gori imamo preko 510 hiljada birača, a 440 hiljada punoljetnih građana. Šta radi elektronska identifikacija birača? Ona prvo eliminiše sve birače koji u bazi podataka imaju dupli otisak prstiju. Ona eliminiše sve birače koji imaju duplu fotografiju. Elektronska identifikacija birača eliminiše fantom birače, a to je bio zlatni rudnik Demokratske partije socijalista. Elektronska identifikacija birača eliminiše falsifikovana dokumenta. Neće moći više da se koriste falsifikovane lične karte.

Takođe, ovim zakonom se eliminišu male stranke da falsifikuju potpise i tako čine veliko rasipanje glasova prilikom izbora, a znamo da su ti glasovi išli na konto DPS-a. Takođe, već na ovim izborima startovaće odredba koja se odnosi na glasanje putem pisma, a znamo da je DPS u aferi "Snimak" i te kako zloupotrebljavao glasanje putem pisma. Prema tome, Demokratski front može da izrazi zadovoljstvo jer dva suštinska zakona, Zakon o finansiranju političkih partija i Zakon o izboru

odbornika i poslanika, je kreirao Demokratski front. Da li neko glasa voljno ili nevoljno, to je već njegov problem.

Samo želim jednom rečenicom da se osvrnem na Berane. Skandalozno je da neko brani ubicu, a kritikuje onoga ko je okrio ubicu. E to je tako. To je jednostavno zamagljivanje javne scene. Kada ćete vi da odgovorite kako je moguće da na biračkom spisku na kojem ima 900 birača 300 birača dobija neku novčanu nadoknadu od Demokratske partije socijalista? Da li je to u redu? S tim nećete da se bavite, nego kažete da je upao neko u privatne prostorije. Zna li kolika je kazna za upad u privatne prostorije? To su uslovne kazne, a ovdje se radi o ubistvu. Vi ubijate volju, rušite pravni poredak Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, nadam se da je ta vaša terminologija – “ubica” bila metafora.

Proceduralno? Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Samo da vidim postoji li mogućnost da produžimo televizijski prenos, da nastavimo da svi radimo, ili da eventualno po isteku televizijskog prenosa napravite pauzu pet minuta da vidimo o daljem nastavku rada.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kako se dogovorimo, tako ćemo raditi, ali za sada nema mogućnosti produženja.

Kolega Milutin Simović, a nakon njega kolega Srđan Milić.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Dozvolite da kao neko ko je do kraja aktivno učestvovao u cijelom ovom procesu dam neko svoje viđenje hronologije naših zajedničkih aktivnosti.

Prošlo je skoro 10 mjeseci od usvajanja zaključaka u Parlamentu Crne Gore, koji su imali za cilj da obezbijedimo dalju izgradnju povjerenja u izborni proces u Crnoj Gori. Deset mjeseci našeg zajedničkog rada da pripremimo, kako smo imali zadatak, šest zakona iz izborne oblasti u najširem smislu. Imali smo 10

mjeseci da se poboljša povjerenje između svih političkih subjekata koji su aktuelni na političkoj sceni u Crnoj Gori. Imali smo zadatak da usvojimo zakone koji će biti usaglašeni sa pravnim sistemom Crne Gore, prije svega sa Ustavom Crne Gore i sa ostalim zakonima koji egzistiraju u pravnom sistemu, da usvojimo zakone koji će biti usaglašeni sa preporukama ODIHR-a i Savjeta Evrope, da usvojimo zakone koji će uvažiti dobra uporedna evropska iskustva i da usvojimo zakone kojima ćemo uvažavati mišljenja nadležni državnih institucija koje su odgovorne za implementaciju pojedinih zakona. Ako znamo da je to bio naš zajednički zadatak, normalno je da sada postavimo zajedničko pitanje za sve nas - Da li smo uspjeli u svemu tome? Ja bih rekao ne baš neki veliki uspjeh, odnosno ne možemo se pohvaliti uspjehom. Što se tiče dalje izgradnje povjerenja u izborni proces, rekao bih da smo uspjeli u tome, jer to je uostalom stalni proces, to je posao kontinuiteta, ne samo ovdje u Crnoj Gori, nego i u razvijenijim demokratijama. To je posao na kojem se stalno radi. Mi smo u Crnoj Gori već odavno u tom procesu i nije nam baš loša startna pozicija bila ako se okrenemo unazad i pogledamo sve izborne cikluse koji su iza nas i ako se podsjetimo i još jednom pročitamo pažljivo sve ono što su mišljenja i nalazi bili relevantnih međunarodnih posmatračkih misija, mislim na ODIHR, Savjet Evrope i mnoge druge posmatračke misije koje su

dale brojne nalaze oko izbornih procesa u Crnoj Gori i gdje je postajao je jedan zajednički imenitelj, a to je da u Crnoj Gori postoji ambijent koji dozvoljava slobodno izražavanje izborne volje građana Crne Gore.

Medjutim, u kojim segmentima se ne možemo pohvaliti uspjesima? Ne možemo se pohvaliti činjenicom da je produbljeno nepovjerenje unutar pojedinih političkih subjekata i to ne, interesantno, na relaciji vlast - opozicija, nego je produbljeno nepovjerenje unutar opozicionih partija. Mislim da i današnji dan svjedoči tome i ide u prilog tome. Vidjeli smo i brojne amandmane koji su podneseni ne od DPS-a, nego od određenih opozicionih partija, a druge opozicione partije strepe da li će možda biti usvojeni. Pa ako bi kojim slučajem bili usvojeni, odustalo bi se od donošenja ovog zakona. To je novi prilog za ovu tezu. Rekao bih - ništa novo, već viđeno.

Podsjetimo se i 18. februara ove godine kada smo usvojili četiri zakona u ovom plenumu. Zakon o ličnoj karti, skoro jednoglasno, nije ga teško bilo donijeti. Zakon koji broji devet, deset članova, neke tehničke rekao bih detalje i to je bilo početno ohrabrenje. Medjutim, nakon toga, istoga dana u ovom parlamentu usvajaju se dva zakona - Zakon o lokalnoj samoupravi i Zakon o biračkim spiskovima koji su konfliktni i to u važnom elementu - u roku primjene tih zakona. I to nikom ne smeta. Mi na

to upozoravamo i govorimo da to nije dobro. Toga dana usvaja se i Zakon o finansiranju političkih partija. Zakon koji broji 24 člana i, zamislite, od tih 24 člana su u suprotnosti sa 18 članova Ustava Crne Gore. Taj zakon je u suprotnosti, odnosno u koliziji sa više od 12 zakona koji egzistiraju u pravnom sistemu Crne Gore. Više nego zabrinjavajuće. Ali, sjetimo se, moto mnogih koji su toga dana dali doprinos da se taj zakon usvoji bio je u tome - pa dobro, važnija je politika od Ustava i od prava. Usvojili smo značajan broj preporuka...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Gospodine Simoviću, isteklo je vrijeme. Molim Vas da budete ekspeditivni.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Još dva minuta, neću koristiti pravo predlagača.

Preporuke ODIHR-a - pri čemu upozoravam da smo i u tim elementima otišli korak unazad. Podsjećam na rješenje koje sada stoji u ovom zakonu koje sam i ja potpisao, a reći ću zbog čega, koje je suprotno preporuci ODIHR-a, a mislim da je i suprotno Ustavu Crne Gore. Ne mislim, nego sam siguran - prikupljanje

potpisa. Rješenje koje kaže da parlamentarne partije ne moraju prikupljati potpise, a vanparlamentarne bi morale. Diskriminacija. To ideja nije bila Demokratske partije socijalista iako je bilo medijskog spinovanja, gdje se željelo predstaviti da je Demokratska partija socijalista ta koja je željela da mijenja dosadašnji model. Mi kažemo - izvolite, birajte, ali upozoravamo na element neustavnosti i diskriminacije koji je sada inkorporiran u ovom rješenju.

Upozoravali smo na rješenja koja su inkorporirana u ovaj zakon, koja nijesu u skladu sa uporednom evropskom praksom - elektronska identifikacija birača, epohalno otkriće, kreativno rješenje. Nobelovu nagradu treba neko da dobije za ovo, a mi kažemo - neprimjenjivo rješenje, neodrživo rješenje, skupo rješenje, rješenje koje će, bojimo se, blokirati izborni proces u izbornom danu. Nemamo politički ništa sa tim. Podržaćemo ovaj zakon i sa takvim rješenjem, ali kažemo da odgovornost za implementaciju toga rješenja nose kreatori tog rješenja i one državne institucije koje su ih podržale u tome.

Kao predlagač, da kažem zašto sam potpisao ovaj predlog zakona. To je bio doprinos da usvojimo ovaj zakon. Ta namjera, ta želja kao odgovor u odnosu na sve one koji su govorili da DPS opstruira ovaj proces i kao poruku da Demokratska partija socijalista ne pobjeđuje zahvaljujući zakonu nego svojoj politici,

svom odgovornom radu, svojim kadrovskim kapacitetima i svojim vrijednosnim kapacitetima. Taj potpis ne znači prihvatanje odgovornosti za implementaciju ovog zakona. Kazao sam, tu odgovornost treba da nose kreatori nekih rješenja i institucije koje su ih podržale u tome. Odgovornost je za kreatore rješenja dodatno produbljena zato što ste skratili rokove za implementaciju onih rješenja u odnosu na ono što je bilo mišljenje nadležnih državnih institucija. Utoliko ste odgovorniji. Demokratska partija socijalista iščekuje da u nastavku ove sjednice dođe do približavanja unutaropozicionih stavova. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i Vama, kolega Simoviću.

Daću vam pravo na komentar. Samo da vas obavijestim da nijesmo više u ...servisa. Dakle, Javni servis je procijenio da je nešto drugo interesantnije nego rasprava o Zakonu o izboru odbornika i poslanika. Naravno, ukoliko želite, da damo priliku svima koji su se prijavili da, bez Javnog servisa, odnosno prenosa, diskutuju. Promijenjeno je našim međusobnim nepoštovanjem vremena, pa se onda desilo četiri ili četiri i po plus. Ako se slažete, možemo da prekinemo i ovdje. Da li se slažete? Prvo, ja sam jedan od trojice onih koji su vodili danas parlament, tako da ne bi trebalo meni da upućujete to. Čini mi se da sam

najmanje vodio danas. Želimo da damo svakome priliku da govori i ne bi bilo prvi put da prekoračimo vrijeme. Mislim da ne trebamo više da se prijavljujemo, nego da se iscrpi ta lista govornika. To je ukupno još četvero govornika.

Kolega Đukanović. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Simoviću, ovaj projekat oko elektronske identifikacije birača sa informatičkog aspekta...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Đukanoviću, izvinite. Ipak smo dobili prenos, i to na prvom kanalu Javnog servisa. Zahvaljujemo ovim putem Javnom servisu na razumijevanju zbog važnosti ove teme. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Simoviću, samo da znate, sa informatičkog aspekta i posmatrajući informatičke standarde, elektronska identifikacija birača može da se realizuje za tri mjeseca. Jedini rok koji je problematičan je rok za nabavku opreme. Očigledno, Demokratska partija socijalista je uradila sve što je u njenoj moći da to ne zaživi za predstojeće lokalne izbore. Ali, bolje da zaživi na, mi se nadamo, vanrednim parlamentarnim izborima nego da

ne dobijemo to sredstvo. Jer, u Crnoj Gori, evidencija državljana i registar prebivališta su katastrofalni. To služi na čast ovoj vlasti. Ustavnu normu, član 45 koji definiše pravo glasa, gdje se spominje državljanstvo i prebivalište od dva mjeseca, ova vlast ignoriše maltene 15 godina.

Elektronska identifikacija birača će da spriječi glasanje fantoma i upotrebu falsifikovanih dokumenata. Mislite da nijesmo znali da ima pojedinaca koji na dan izbora obilaze čitavu Crnu Goru i glasaju sa raznim ličnim kartama na 15 biračkih mjesta? Toga, kada se uvede elektronska identifikacija birača, više neće biti. Što se tiče odgovornosti, da mi vodimo taj projekat, to bi zaživjelo za tri mjeseca. Nemojte da na nas prebacujete potencijalnu odgovornost u ovoj implementaciji. Kada god želite, informatički stručnjaci mogu da vam dokažu da se ovo realizuje za tri mjeseca. Vi svejedno hoćete da opstruirate Zakon o finansiranju. Pa i ovaj zakon hoćete da opstruirate. Očigledno da je Demokratski front, što se kaže, pogodio u centar prostora za vaše izborne i predizborne manipulacije.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Kolega, odgovor na komentar.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Gospodine Milutine Đukanoviću, mislio sam da doprinesem racionalnosti našeg rada, ali prosto ne mogu da odolim da ne iskoristim priliku za dijalog sa čovjekom koji generiše ovako genijalna rješenja, koja su, kazali ste, zašto ne i za Nobelovu nagradu. Ne mogu da odolim a da vam ne kažem da ne znam da li ste pogodili u centar ili ne, ali bi bilo možda dobro da, kada dođe do implementacije, do primjene ovoga rješenja, pomognete nekim vašim istaknutim članovima da preispitaju svoje pozicije u biračkim spiskovima. Da vidimo jesu li glasali do prije neki dan biračko mjesto Palilula u Beogradu, pa će možda za koji mjesec u Pljevljima i sl. Hajmo to neka bude pilot ispit ovog vašeg rješenja. Dajte, neka to bude centar vaše pažnje.

Nemojte na nas da prenosite sada odgovornost. Ponavljam, da, da, upravo na vas. Na one kreatore ovih rješenja koji su kazali da je to genijalno, da je to izvodljivo, da će to da ubrza proceduru u izbornom danu. Da ćemo morati zadržati i staru metodologiju spreja, biračkih spiskova i mehaničkog praćenja. Bojim se da će toga dana ako bi bili oslonjeni na ovu vašu novu tehnologiju, biti haos u tom izbornom danu kao što je bio problem u pilot projektu kada je ovaj model pokušao da se isplementira na parlamentarnim izborima u Albaniji, u Tirani, koji je otkazan pet do šest dana prije izbora. Čitali smo zajedno, čitao sam vam

mišljenja nadležnih institucija koji kažu da je neprimjenjiv model. Nemoguće je vršiti elektronsku identifikaciju ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Simoviću.

Kolega Srđan Milić. Nakon kolege Srđana Milića, kolega Nik Gjeloshaj. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Poštovani građani Crne Gore, vjerovatno ste primijetili da ima malo više tenzija uglavnom kada se pomene Berane i čista kao suza pobjeda koalicije "Zdravo Berane", koju su činili SNP, DF i slobodni građani Berana. S ovog mjesta još jedanput čestitam od srca na toj pobjedi. Znam kakva je muka kod pojedinaca i ne žalim nijednog sekunda što sam htio dati sve da se ta pobjeda sačuva. Znaju oni koji pokušavaju to obesmisлити da je istina.

Poštovani građani Crne Gore, ušli smo sa šest zakona. To je bio zahtjev i sa protesta. Od tih šest zakona, danas razgovaramo o jednom jedinom za koga je potrebno dvije trećine. Za dva druga za koje je potrebno 41 glas, Zakona o crnogorskom državljanstvu i Zakona o registru prebivališta i boravišta, nije postojala volja u

ovom parlamentu da se izglasa, niti volja da se obezbijedi da idu zajedno sa ovim zakonom, makar u raspravi. Dva zakona koja smo usvojili, već je DPS pokrenuo ocjenu ustavnosti, jer žele da pokušaju na svaki način da obesmisle njegovu primjenu.

Treća teza kod DPS-a je da, evo oni će dati koliko treba za ovaj zakon. Svih 30 vas će da glasa za ovaj zakon i snosićete odgovornost ukoliko se ovaj zakon ne bude primjenjivao. Ne koliko treba, nego svaki od 30 ćete da pritisnete taster i biće kao najbolji. Biće za vas vaš zakon. Ne vjerujem vam. I meni ne smeta ako vama neko vjeruje. To što vam vjeruje oko ovoga svega za zakon da ćete glasati, imali smo prilike da vidimo, ne znam kojeg bješe, 18. februara kako ste se ponašali. Znam da je njihova namjera poštena, da hoće da obezbijede da to funkcioniše. Znaete kako, između poštene namjere i prostora koji se otvara za manipulacije DPS-a, ostavljam veliku razliku i pravim veliku razliku. To je ono što mi smeta. Niko od nas nije ovđe došao da ga neko uči pameti. Sjećam se teza oko velike izlaznosti, oko našeg rezultata, oko svega ovog ostalog. Sve to ostavljam istoriji. Nemojte meni da pričate kao predsjedniku SNP-a oko zastupanja manjinskih prava, jer mi je čast da SNP ima odbornika u Petnjici. Čast mi je da SNP dobija albanske glasove u Ulcinju. Čast mi je bila da 2006. godine pa nadalje SNP ima vlast u Ulcinju sa albanskim partijama, bez ijednog potpisanog sporazuma, samo na

osnovu date riječi. Čast mi je da ćemo u Gusinju da uđemo u parlament. Naš građanski karakter partije mi ne dokazujemo glasanjem ili ne glasanjem za jedan amandman ili za jedan zakon. Dokazujemo tako što ne postoji pedalj ove teritorije u Crnoj Gori đe treba neko da me čuva ili bilo kojeg poslanika ili čovjeka iz SNP-a. Nijednom čovjeku nijedne zajednice nijesmo ništa nažao uradili.

Vidio sam oko ove norme da samo parlamentarne partije ne moraju da imaju potpise, a da oni koji hoće da uđu u parlament na lokalnom nivou trebaju da prikupe potpise. Slučaj Gusinja. Imamo jednu partiju koja je dominantno svih ovih godina tražila mogućnost da Gusinje bude samostalna opština. Sada dr Laličić i ostale partije za Gusinje će da prikupljaju potpise, a onima koji su u parlamentu a možda nemaju ni deset glasova u Gusinju ne trebaju potpisi da učestvuju na izborima. To je diskriminatorско i o tome neću ni riječi više.

Bitan je drugi sistem, afis, ne elektronska identifikacija. I danas tražim od svih da mi se kaže je li kupljeno to za 600.000, jer tek tada neće biti Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i Vama, kolega Miliću.

Molim Vas, kolega Simoviću, da se uzdržimo od komentara, ukoliko može, da bismo racionalizovali našu raspravu.

Izvolite, nikakav problem. Vi ste bili koopredsjedavajući, imali ste prilike da se dosta razjasnite u Radnoj grupi. Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Gospodine Miliću, na samom početku, pošto cio dan protiče u čestitkama za 16 godina rada SNP-a, da i ja, u ime Kluba Demokratske partije socijalista, čestitam i da kažem još dvije godine do političkog punoljetstva. U dobrom zdravlju i te dvije godine da dosegnete do 18. rođendana. Raduju me neki modni detalji koje primjećujem na vama. Neko će da kaže to je modni detalj kravata, neko će da kaže to je marketinški detalj. Ono što mene raduje je jedan dobro odabran katalog boja za tu kravatu. To me onako ohrabruje i to me raduje.

Imam problema sa vašom ocjenom kada kažete kako mi vama da vjerujemo, kažete Demokratskoj partiji socijalista i to kažete vi koji ste 18. februara, nije to tako davno bilo, imali jednu veoma interesantnu komunikaciju sa tadašnjim predlagračem tog zakona, predsjednikom Parlamenta, gdje ste u jednoj žustroj diskusiji kolege Gošovića kazali - neće Klub Socijalističke narodne partije glasati za Izborni zakon. Pristupilo se glasanju, bili ste uzdržani i u zadnjoj sekundi ste promijenili svoju odluku. Pitao bih

kontra pitanjem - kako mi vama da vjerujemo, imajući takva, a i još neka iskustva.

Na kraju bih se složio sa Vama. I sam sam kazao da su neka rješenja u ovom zakonu oko prikupljanja potpisa za podršku izbornim listama neustavna, da su diskriminatorna. Pozivam i ostale kolege predlagače da još jednom razmislimo. Kazali smo da nama ne smeta ni staro, ni postojeće rješenje. Bilo je onih koji su insistirali po svaku cijenu da se to radi u opštinskoj izbornoj komisiji ili pred notarima, pa smo došli do ovom hibridnog rješenja kao posljedica amandmana koji su dati 18. februara. Hajmo tu još malo da razmislimo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Simoviću.

Što se nas tiče, mi smo razmislili.

Kolega Srđan Milić, odgovor na komentar. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Oko kravata, oko stajlinga, oko svega ovoga ostaloga. Da ne bih trošio vrijeme, to je stvar, prije svega, odnosa prema onome što predstavljate i koga predstavljate. Činjenica je da ne morate obući ništa, ali uvijek ćete biti prepoznati kao pošten čovjek, kao čovjek koji može da pogleda svakoga u oči i koji može da brani

ideju koja je superiorna. Ali, da vas ne ubjeđujem oko toga. Vi ste ubijeđeni odavno, samo treba da dođe aber, a aber dolazi brzo. Dolazi brzo sa raznoraznim stvarima koje će se dešavati. Pozivam vas da oko svega toga dobro razmislite. Vidite i sami da ne koristim nijednu grubu riječ. Pokušavam da zadržim i svoje i vaše dostojanstvo. Nikada nikome nijesam prijetio. Želio sam i želim da ova zemlja bude zemlja slobodnih građana koji mogu na slobodnim, fer i demokratskim izborima da iskažu kome će da daju podršku.

Ono što je bitno, gospodine Simoviću, poslije sve ove vaše priče, zaboravili ste jedan detalj. SNP nije dao priliku da se onu noć završi posao, mi nijesmo dali, kada je bila priča oko odlaganja zato što nema televizijskog prenosa i svega ostalog, nego smo željeli pred licem javnosti, ništa tajno, da kamere vide svakoga od nas. Da se sjete kako su neki pričali i za mene kada sam predlagao oko KAP-a neke amandmane, pa osvanule novine da li dvije trećine za KAP, pa vi brže bolje glasali, a predsjednik vaše partije, predsjednik Vlade nijedan gram toga nije

Nemojte da potpadate pod uticaj DPS-a za davanje dodatnih minuta. Meni minuti ne trebaju.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Mislím da sam, kolega Miliću, prema Vama najširokogrudiji bar kada su minuti u pitanju. Vi ste poslanik koji najviše prekoračuje vrijeme predviđeno za izlaganje.

Izvolite, kolega Miliću.

SRĐAN MILIĆ:

Biće, gospodine Mustafiću, da sam po nečemu to zaslužio.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Apsolutno kao predsjednik partije.

SRĐAN MILIĆ:

Da ne bude da mi je neko nešto poklonio u ovoj zemlji. Možda nije zbog toga što sam iz Budve.

Vidite, znam vašu muku, ali svaki od vas 30 danas za ovaj zakon, za sprovođenje ovog zakona, za poštovanje svega onoga što je predviđeno ovim zakonom. Nemojte sada da vi mene podržavate u nečemu što ste vi predložili. Koliko mi se čini, vi ste potpisali ovaj predlog zakona. Vi morate, prvi među jednakima, i cijenim, gospodine Simoviću, Vašu spremnost da ovako zdušno branite ovaj zakon.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Miliću.

Kolega Nik Gjelošhaj, a nakon njega kolega Goran Tuponja.

NIK GJELOŠHAJ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolegice i kolege poslanice i poslanici,

Želim vam se srdačno svima vama zahvaliti na čestitkama povodom mog stupanja na ovu novu odgovornost poslanika.

(Govor na albanskom jeziku)

Kolegice i kolege, moja politička partija se formirala kao odraz volje građana Malesije. Sjedište Albanske alternative je u Malesiji. To je jedina nacionalna politička partija sa stvarnim sjedištem u Malesiji. Nadam se da ćemo i o ovom pitanju ubrzo ovdje razgovarati. Ovaj saziv povodom ovog pitanja nije ništa preduzeo, iako je potreba građana Malesije velika za lokalnom samoupravom. Prije nego što iznesem stav o predloženom zakonu, želim napomenuti da će se Albanska alternativa sa svim ostalim političkim partijama odnositi po onoj već poznatoj rečenici - Po zaslugama prema svima.

Predloženi zakon želim komentarisati u dijelu koji vi nazivate afirmativna akcija, sa naglaskom na državnom nivou, a koja za albanske nacionalne partije nije bila afirmativna nego suprotno, sa istom podrškom građana nacionalne partije Albanaca. Na

izborima 2009. godine proizvod je bio četiri mandata, a 2012. godine samo dva. Ovo svi dobro znate, svima vama smo zajedno sa gospodinom Nimanbeguom objasnili i prethodnih dana, ali nijesmo dobili podršku da se ispravi očigledna deafirmativna akcija.

Najbolji pokazatelj kako vi vidite ravnopravnost građana kada glasa je sljedeći - DPS i SDP koalicija, Demokratski front, SNP, Pozitivna Crna Gora oko 4.000 glasova za mandat. Bošnjačka stranka 5.000. Jedan naš mandat 6.000 glasova, jer naš zbir na osnovu zakona iznosi 12.000. Nadam se da će neko pokušati da počne da razmišlja da se prave zakoni koji afirmišu, a posebno autohtone narode, a da neće gledati samo na dnevno-političke projekcije za jedan izborni ciklus. Tako je bilo i oko afirmativne akcije na lokalnom nivou. Kada je trebalo da se ispoštuje Ustav, prolongirano je. Onda, velika želja za afirmativnom akcijom, pa politizacija i čak vrijeđanje manjina da prihvate da počnu ponovo odloženo da politički žive.

Napokon, poštovani građani, ne zbog velike demokratičnosti onih koji podržavaju, nego zbog pritiska međunarodne zajednice i političkih kalkulacija, došlo se do rješenja da se ispoštuje Ustav. Političkoj partiji kojoj pripadam je posebno ovo drago i zbog podgoričkih izbora, jer smo u prethodna dva izborna ciklusa dva puta sa oko 2.000 glasova građana ostali bez svog predstavnika.

Drago mi je zbog toga što nećemo morati da pravimo koalicije sa većim političkim partijama, nego ćemo sami osvojiti čist mandat, bez ikakvih prethodnih sporazuma i time lakše i bolje ostvariti politički program sa kim budemo mi htjeli. Dakle, samostalno odlučiti, naravno, i u ovom slučaju po zaslugama.

Na kraju, ukoliko amandmani koji naše glasače ne tretiraju čak ni afirmativno, ni pozitivna diskriminacija, nego ravnopravno, budu prihvaćeni i budu dio Izbornog zakona, glasaću "za". U suprotnom, Albanska alternativa biće protiv predloženog zakona. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i Vama, kolega Gjelošhaj, a pogotovo na racionalizaciji diskusije.

Goran Tuponja, a nakon njega koleginica Marta Šćepanović. Potom Azra Jasavić i kolega Boro Banović. To su prijavljeni za diskusiju.

Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Uvaženi potpredsjedniče, uvažena Skupštino, poštovani građani Crne Gore, set zakona za unapređenje povjerenja u

izborni proces bi danas trebao da bude priveden kraju. Posao koji je dugo trajao, koji je nekih devet mjeseci imao jedan težak, mukotrpan put, trpio pritiske međunarodne zajednice, omekšavao stavove pojedinih partija, trebao bi danas da bude priveden kraju. Danas imamo jedan dosta čudan skupštinski dan gdje prisustvujemo cjelodnevnoj raspravi, diskusiji predlagača ovog zakona, što zapravo i pokazuje sa koliko se napora, sa koliko se kompromisa ušlo u ovaj predlog zakona.

Mi suštinski danas nemamo ništa novo u odnosu na prije nekih 20-ak dana kada smo, takođe, mogli završiti ovaj posao. Ne vidim nijedan razlog, nijednu suštinsku promjenu ovog zakona, ovog amandmana, uvrštenog amandmana u Predlog zakona sa onim što smo imali prije dvadesetak dana. Prije dvadesetak dana predstavnici DPS-a nijesu željeli podržati ovaj zakon bez podrške amandmanom manjinskih partija. Takođe, kolege iz DF nijesu htjele podržati takav zakon sa tim amandmanom. Što se, u međuvremenu, desilo? Mislim da su jedni i drugi tražili zapravo neki izlaz iz ove situacije, gledajući praktično uskopartijske interese više nego cijeli koncept toga predloga. Ovakav predlog, ovakav zakon vodi građansku Crnu Goru jedan korak unazad u nacionalnom smislu.

Ono što nije dobro u ovom zakonu je da se krši koncept građanske Crne Gore. Takav odnos nije dobar za budućnost. On

će možda da riješi neke trenutne političko-partijske nesuglasice koje imamo u ovom domu, ali za neko buduće vrijeme ovaj zakon nije dobar za Crnu Goru. Zašto tako mislim? Taj zakon podstiče podjele, on nas vraća korak unazad. Koncept građanske Crne Gore ne podrazumijeva nacionalni koncept. Pozitivna Crna Gora je prijatelj manjinskih naroda i nacionalnih zajednica. Puno naših glasača, puno naših članova, čak i u našem poslaničkom klubu, mi imamo veliki šarolikost, i u nacionalnom, i u vjerskom smislu i zbog toga i vjerujemo u taj građanski koncept. Nekih 30.000 građana Crne Gore se na prošlom popisu nije izjasnilo o svojoj nacionalnosti. To je oko 6%. Da li ti građani, onda, po ovom istom osnovu imaju pravo da formiraju neku manjinsku stranku i da ta stranka ima tapiju nad njihovom afirmacijom? Da su oni isključivi predstavnici tih građana koji jednostavno nijesu željeli da se nacionalno ili etički opredijele.

Mislim da se ovim zakonom ne radi dobro Crnoj Gori. Ovaj zakon kao jedan vrlo važan zakon koji je u osnovi jako potreban Crnoj Gori i koji je u sklopu sa ostalim setom zakona, treba da omogući jednu pravedniju, fer borbu na nekim budućim izborima. Ovakvim rješenjem se baca sjenka na taj i takav zakon. Žao mi je što se danas na ovaj način privodi kraju ta tzv. izgradnja povjerenja koja se i danas kao povjerenje ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Tuponja, molim Vas, ako želimo da poštujemo vrijeme. Izvolite, završite.

GORAN TUPONJA:

Žao mi je što se taj proces izgradnje povjerenja ne završava praktično izgradnjom povjerenja, nego imamo predlagače zakona koji su u međusobnom prepucavanju i u diskusiji ovaj zakon doveli do njegovog obesmišljavanja.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Tuponja. Žao mi je što sam trenutno na mjestu predsjedavajućeg pa ne mogu odgovoriti na neke od vaših vrlo teških kvalifikacija. Nastavljamo dalje.

Koleginica Marta Šćepanović. Nakon koleginice Šćepanović, kolega Emilo Labudović. Nakon njega kolega Banović, a nakon kolege Banovića koleginica Jasavić.

Izvolite, koleginice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, kolegkinice i kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Demokratsko konstituisanje političkih poredaka zasniva se na priznavanju opšteg, jednakog, neposrednog i tajnog izbornog prava, a oblikovanje izbornog sistema za svaku demokratiju spada u red najvažnijih institucionalnih odluka. Izorno pravo kao osnovno političko pravo nalazi svoje mjesto u Ustavu, dok se zakonom reguliše uređivanje načina na koji se ovo pravo realizuje.

Demokratska partija socijalista, odnosno njeni poslanici od samog početka jačanje povjerenja u izborni proces shvataju kao važan zadatak i cilj, a današnja sjednica, na čijem dnevnom redu je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika, dokazuje da posjedujemo političku i društvenu odgovornost, odnosno da nijesmo prepreka u ovom procesu. Izmjene izbornog zakonodavstva nijesu ni lake, niti jednostavne. U potrazi za najboljim rješenjem postoji više kriterijuma, ali ono što je svakako najvažnije jeste da se politički akteri koji učestvuju u ovom rukovode standardima koji se moraju zadovoljiti da bi izorno zakonodavstvo predstavljalo okvir za demokratsku utakmicu izbornih aktera. Ono što je postalo očigledno u cijelom

ovom procesu je da se pojedini politički akteri nijesu rukovodili ovim principima, te je umjesto pažljivog pristupa koji vodi računa o svim kriterijumima, koji definišu ovaj proces kroz cijeli ovaj proces postala vidljiva težnja pojedinih aktera da se kroz usvajanje ključnih izbornih zakona ostvari i neka prednost i kalkulacije. Očigledno je to bio dominantan faktor prilikom pripreme ovakvih zakonskih rješenja, tako da danas imamo zakone čija se primjena u praksi dovodi u pitanje, odnosno pitanje je da li će se unaprijediti ili usporiti sprovođenje izbornog procesa u Crnoj Gori usvajanjem ovih i zakona koji su već usvojeni u ovoj Skupštini.

Dakle, činjenica je da Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika ima dobrih rješenja. Sastav Komisije, unapređenje glasanja putem pisma, lokalna afirmativna akcija, ali i činjenica da u ovom zakonu postoje norme koje sigurno nijesu korak naprijed već su diskriminišuće. Pomenuću samo novinu da izborna lista za izbor odbornika i poslanika može biti utvrđena i bez potpisa podrške ukoliko politička partija ili grupa birača koja je podnosilac izborne liste ima poslanika u Skupštini Crne Gore.

Što se tiče ovog i nekih drugih rješenja, koje je još prije pomenuo kolega Vuković i koja se mogu pojaviti u praksi, ja ću se povodom ovog zakona osvrnuti samo na jedan član, a koji su pominjale kolege iz Demokratskog fronta. To je član 61, kojim se

predviđa da će se pojedine odredbe koje se odnose na elektronsku identifikaciju birača primjenjivati od 1. novembra 2014. godine, te je obaveza Vlade da u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona posebnom uredbom uredi način i postupak nabavki cjelokupnog izbornog materijala potrebnog za sprovođenje ovog zakona, a u skladu sa članom 3, stav 1, tačka 12 Zakona o javnim nabavkama, koji predviđa izuzeće od primjene zakona, nabavke izbornog materijala. Prije svega, ovdje se postavlja pitanje da li se kompaktna hardverska i softverska cjelina, odnosno tehnička oprema za identifikaciju, sva prateća računarska oprema, elektronski čitač uopšte mogu smatrati izbornim materijalom i da li se uopšte mogu podvesti pod ovu tačku izuzeća.

Dakle, u pitanju je oprema čija je vrijednost procijenjena još u toku rada radne grupe od strane Ministarstva unutrašnjih poslova na više stotina hiljada eura. Još uvijek nemamo ni tačnu procjenu i ona mora biti nabavljena isključivo u otvorenom postupku javne nabavke, shodno Zakonu o javnim nabavkama. Jer, svako drugo regulisanje nabavke ove opreme je suprotno Zakonu o javnim nabavkama, a time i direktivi Evropske unije o javnim nabavkama. Takođe, Vlada Crne Gore nema nadležnost da uredbom reguliše ovo pitanje, imajući u vidu član 2, stav 2 Zakona o javnim nabavkama, kojim se predviđa da samo u pojedinim slučajevima

koja ne potpadaju pod ovaj Vlada Crne Gore može uredbom urediti ovo pitanje. Tako da prema posljednjim preporukama Evropske unije za unapređenje zakonodavnog okvira u oblastima javnih nabavki Crne Gore i ovaj izuzetak, odnosno stav treba brisati. Neshvatljivo je da se oprema ovolike vrijednosti nabavlja mimo zakona o javnim nabavkama, posebno kada imamo u vidu da se za, shodno sada važećem zakonu, svaku procijenjenu vrijednost preko 25 hiljada eura, nabavku robe i usluga mora sprovesti otvoreni postupak javne nabavke, a mi ovdje govorimo o mnogo većem iznosu. Dakle, očigledno se ide na uštrb propisima o javnoj nabavci kako bi se na ovakav način omogućilo da rok za primjenu zakona za elektronsku identifikaciju birača bude pošto-poto 1. novembar 2014. godine.

Ja se nadam da će ovakva rješenja osigurati primjenu oni koji su ga predložili, jer odgovornost primjene upravo leži na njima.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, koleginice Šćepanović.

Poslanik Labudović. Nakon njega Borislav Banović, a na kraju kolegistica Jasavić.

Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče. Izvinjavam se kolegama, nijesam imao namjeru na učestvujem u raspravi. Htio sam da iskoristim možda dva minuta za jednu repliku, ali, kad ste mi već dali priliku, osvrnuću se na cijelu ovu priču i na cijeli ovaj galimatijas koji se čuje danas u ovoj sali.

Znate, kad smo zaglušeni sopstvenim glasovima, sopstvenim partijskim, nacionalnim i kako god hoćete interesima, onda nijesmo u stanju da saslušamo i sagledamo cjelinu priče. A, vjerujte, kad bismo bili u stanju da se makar duhovno izmjestimo iz ovog prostora i da saslušamo sami sebe, ovo bi ličilo na grotesku. Zamislite, 20 i kusur godina nakon početka višestranačja u Crnoj Gori. Nakon više ni sam ne znam koliko održanih izbora mi danas, 2014. godine pokušavamo da vratimo povjerenje u izborni proces. I još uvijek nijesmo sigurni i još uvijek nema ni onih koji su predlagači ni onih koji osporavaju pomenuta rješenja koji bi se mogli zakleti da ono što će ući u ovaj zakon danas znači kraj svemu onome protiv čega se evo 24 godine

borimo. A za šta se mi borimo, gospodo? Pa borimo se upravo za ono što vi ovdje najviše osporavate, a to je koncept građanske Crne Gore, koliko god on nama odgovarao ili ne odgovarao. Jer, u konceptu građanske Crne Gore postoji nešto što se zove sloboda izbora. Ovim rješenjima koliko god ona bila palijativna, nedovršena, modernom demokratskom svijetu neshvatljiva, jer smo najveći problem imali u razgovorima sa predstavnicima OSC-a i međunarodnih organizacija da im objasnimo činjenicu da uopšte takve anomalije postoje. Oni to ne mogu da shvate. To liči na onu anegdotu o onom našem nekom manijaku koji je zafrljačio dinamit u Ženevsko jezero pa ga nijesu mogli osuditi jer nijesu mogli da pretpostave da postoji kreten koji bi to uradio. E oni nas ne mogu da razumiju i oni ne mogu da razumiju činjenicu da se 20 i kusur godina dešava ono što je protiv elementarnog poimanja koncepta građanske države, a to je otimanje slobode građaninu da se izjasni shodno svojim uvjerenjima. Zar mislite da je ova trgovina dušama trgovina nečijom nesrećom, nečijim siromaštvom, nezaposlenošću doprinos građanskoj Crnoj Gori? Zar, stvarno mislite da će se time što će ova ili ona pobjeda biti zasnovana na jednoj jedinoj suzi donijeti sreću Crnoj Gori i da će to biti iskorak prema njenom evropskom imidžu i doprinos njenom evropskom putu? Ovdje je neko na nivou sarkazma rekao kako bi predlagače ove identifikacije trebalo predložiti za Nobelovu

nagradu. To je zastiđe Crne Gore. Da se mi nakon 24 godine poznavanja međusobnog, znamo se, hvala bogu, nije nas pet miliona, štitimo nečim što se zove elektronska identifikacija. A svemu ste to doprinijeli, gospodo. I kako god se vi danas odnijeli prema ovom zakonu, šta god vi danas odlučili voljno ili nevoljno i jedni i drugi moramo biti svjesni da smo 21. marta 2014. godine opet svi na gubitku. Jer, srećne države su za 20 i kusur godina sazrele do te mjere da se oko ovih stvari više ne pogađaju, a mi se stalno i iznova vraćamo na početak i stalno pokušavamo da jedni druge ili prevarimo ili da spriječimo tu prevaru. To, gospodo, nije ni građanska, ni evropska, ni demokratska, to nije na kraju krajeva ni čojška Crna Gora, oko koje se poneko zaleti onako pa se lupi u grudi i kaže da je to ta. To je dokaz dokle smo stigli za 24 godine i ovo je zakon od nevolje. Ovo su rješenja koja eto koliko toliko pokušavaju da vas spriječe u onim scenarijima nad kojima danas lamentirate i stvarno djelujete smiješno. Nemojte mi se naljutiti, ja ovo govorim bratski i drugarski. Kad govorite o pobjedi u Beranama, bogami ispada kao da ste i nacionalna manjina i politička i svaka druga pa smo vas terorisali i ukrali vam je iz ruku.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Labudoviću. Kolega Banović i nakon njega kolegistica Jasavić.

BORISLAV BANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Stav Kluba Socijaldemokratske partije je već rekao kolega Rastoder, ali ja bih otvorio nekoliko pitanja koja nijesu danas bila na dovoljan način osvijetljena.

Da ponovim da je Socijaldemokratska partija konstruktivno učestvovala svih ovih godina ne samo u ovom zadnjem procesu dogovaranja o izbornom zakonodavstvu. Uvijek smo govorili i govorićemo to i ubuduće i tako se ponašati - spremni smo sve ovo što druge kolege misle i poslanici što predlažu, a što doprinosi fer pravilima i izbornoj praksi. To ćemo podržavati iako nekad smatramo da nešto možda čak nije ni nužno ni praktično, da nije dobro itd. Ali, bićemo konstruktivni i tolerantni prema takvim predlozima. I bili smo upravo zato što držimo do mišljenja drugih o svemu, mišljenja onih koji smatraju da je nešto sporno samo iz razloga što želimo da volja građana bude izražena na demokratski način, što želimo da nakon izbora dođemo do prave istinske i čiste volje građana u pogledu ko će da ih prezentuje u državnom parlamentu i u parlamentima opština. Mislamo da je to

prevashodni cilj koji treba da bude svima u ovim razgovorima i donošenju ovih rješenja. U tom smislu smo bili konstruktivni i kad se razgovaralo zadnjih godinu u ovom Parlamentu.

Na jednoj stvari bih se zadržao zato što je spomenuta u nekoliko zadnjih diskusija, a to je ovo pitanje potpisa. Predlagač sam bio u onoj prethodnoj iteraciji rješenja za koje sam i tada rekao da ima jednu diskriminirajuću notu u odnosu na one koji nijesu u parlamentima. To je tačno, ali, s druge strane, to bi bila preporuka da to riješimo. Tada sam rekao da sam spreman i da smo spremni da izbrišemo potpis. Bilo je drugih rješenja. Na primjer, depoziti novčani, pa oni koji ne uđu da gube to ako ulaze u igru samo radi izbornih šumova, izbornih prevara. Nažalost, svjedoci smo da postoje partije kao zečevi u onim trkama pasa, da budem malo grub, koji samo žele da podignu tempo trke, a onda odustanu poslije nekoliko krugova. Takvih slučajeva izgleda ima i u našoj izbornoj praksi. Postoje partije koje su svjesne da nemaju legitimitet, koje su svjesne da nemaju izbornu podršku, ali potpomognuti sa strane, učestvuju u izbornim trkama da bi možda nekog drugog oštetili. E zbog toga smo smatrali da je potrebno da se eliminišu sve te barijere koje se nameću, a jedna je barijera bila potpis, kako je predloženo bilo u osnovnom tekstu. Da građani idu da potpisuju u koloni pred nekom komisijom, na neki način da javno iskazuju pred nekim državnim tijelima svoj izborni

stav. Mislimo da to nije fer, nije fer ni u onom zakonu o izboru predsjednika i nije po preporukama koje su davale OEBS i ODIHR. OEBS i ODIHR su preporučile da se tim elementom narušava tajnost izbornog procesa i da se to izbací, a mi ga pojačavamo, osim u onom i ovom zakonu.

Sada kratko samo oko ovog što najviše zaokuplja pažnju, a mislim da nije trebalo da se tako desi, a to je afirmativna akcija. Smatram da je afirmativna akcija potrebna i poželjna, a u Crnoj Gori u mnogim elementima još uvijek ima otežanih pristupa manjinskim grupacijama, bilo da su to manjinski narodi ili manjinski pol itd. U svim tim elementima smatramo da treba uvoditi praksu i normu afirmativne akcije kako bi se otklonili neki problemi koje imaju te manjine. Tako podržavamo i da se propiše da bude više žena u Parlamentu, tako smo doprinijeli rješenjima da se afirmativne akcije, zastupljenost manjinskih naroda u parlamentima i kroz Ustav i kroz izborne zakone uvede. Ali, u ovom slučaju smo bili protiv iz jednog razloga. Prvenstveno zato što smatramo da je ovdje došlo do selektivnih pristupa afirmativnih akcija. Dakle, da je, pošto ovo je država građanska i nije definisan većinski narod, s pravom i ja to podržavam kao Crnogorac, kao pripadnik naciji koja je brojčano trenutno najveća u Crnoj Gori, važnije da funkcionišemo kao građansko društvo, a da sve ove probleme rješavamo kroz integracione procese.

Naravno, ukoliko ti integracioni procesi ne pređu mjeru pa da budu asimilativni. U tom smislu, postoji dosta prostora za afirmativnu akciju manjinskih naroda. I u zapošljavanju u javnim službama i u mnogim drugim da vidimo da li postoji prostora i potrebe za toliko afirmativne akcije u političkom predstavljanju. Ako pogledamo cifre, od ovog Parlamenta do mnogih drugih, onda baš se ne bi reklo da pripadnika manjinskih naroda nema u tim parlamentima. Ja ih nijesam prebrojavao, ali ovako ugrubo znam moj klub i u Podgorici i u nekim drugim parlamentima. Ova partija pokušava da integriše i da predstavi u cjelini crnogorsko društvo i sve pripadnike, pa da ne svedem ovu priču na afirmativnu akciju za manjinske partije, nego se ovdje radi, kao i u svim međunarodnim konvencijama i standardima, o afirmativnoj akciji za pripadnike manjinskih naroda i nacionalnih manjina, a ne za političke partije.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Banoviću.

Kao jedan od autora amandmana, moram da kažem da je naša namjera bila da afirmišemo na lokalnom nivou manjinske nacionalne zajednice a ne manjinske partije.

Samo pojašnjavam. Mogu da vam dam te podatke koje sam iznio da vidite zastupljenost na lokalnim nivoima.

Izvolite, nije problem. Bio sam vrlo kratak samo da ukažem na to.

BORISLAV BANOVIĆ:

Razumije se da ste iznijeli podatak za Podgoricu, za skupštinu u Podgorici. Nemojte da mi stavljate u usta ono što nijesam rekao. Ja sam rekao da je falična zastupljenost predstavnika manjinskih naroda u javnim službama i tu podržavamo one mjere koje smo kao država, kao društvo i ovaj Parlament donijeli - da pripadnici manjinskih naroda imaju prednost prilikom jednakih referenci pri konkursima kako bi se ta niska stopa zastupljenosti podigla i približila potrebama crnogorskog društva. Ja ovdje govorim o političkom predstavljanju, a tu nijeste iznijeli podatke. Samo, na primjer, u našem klubu u političkom predstavljanju u skupštinama mislim da baš takvo stanje nije. Znači, afirmativna akcija se koristi tamo gdje je ispod nivoa.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Ako govorimo o lokalnim, ovako je kao što kažemo.

BORISLAV BANOVIĆ:

Ispod nivoa, nijesam siguran baš da je u Podgorici koliko rekoste da je.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Ne, govorio sam o nekim drugim opštinama.

BORISLAV BANOVIĆ:

A o drugim. Ja sam pitao primjer za Podgoricu gdje je ta afirmativna akcija najveća. Dobro.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Kolega Simoviću, da li je prijavljen komentar? Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

... za razliku od ovog živog dijaloga predsjedavajućeg i uvaženog kolege poslanika Banovića. Kolega Banoviću, imam potrebu da još jednom otvorim ovo pitanje prikupljanja potpisa, jer to pitanje ima svoj istorijat kroz rad radne grupe i želim ovdje pred očima crnogorske javnosti, jer je javnost drugačije obaviještena, kroz pisanje raznoraznih medija, da je to bila ideja Demokratske partije socijalista, da kažem da je to bio uslov, da je to bio ultimatum, da je to bila ucjena Demokratskog fronta - ako se ne promijeni dosadašnji način prikupljanja potpisa za podršku izbornim listama, da će se prekinuti rad radne grupe i ponuđena su dva modela. Ponuđen je model prikupljanja potpisa pred opštinskom izbornom komisijom. Tada smo mi iz Demokratske partije socijalista kazali da je to potpuno suprotno mišljenju koje je ODIHR napisao u Izvještaju nakon predsjedničkih izbora. Ponuđena je druga ideja da se ti potpisi skupljaju pred notarom, a naš odgovor je bio da je to komplikovano i da mislimo da bi to bilo pomalo skupo. I kazali smo - 'ajmo da zadržimo dosadašnje rješenje, prikupljanje potpisa kao što je do sada bilo. Međutim, sadašnje rješenje je posljedica amandmanskog djelovanja koje smo imali 18. februara i u odnosu na ovo rješenje današnje koje imamo mi kažemo da je to neustavno, da je to diskriminatorski. Ali, kao predlagač, ne sa željom da kvarim put do donošenja

ovoga zakona, ali na nivou upozorenja, nije valjda da smo mi ovdje najodgovorniji da donosimo određena rješenja. Mi upozoravamo i to upozorenje i dalje traje, a vi izvolite. U konačnom, tu je Ustavni sud koji će se o tome izjasniti.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Izvolite, kolega Banoviću.

BORISLAV BANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Ja mislim da nije najbitnije čija je ideja. Bitno je da je to ostalo u zakonu da jedan dio građana mora da ide da potpisuje pred izbornom komisijom, da iskazuje svoju volju da će nekoga podržati na izborima, što mislim da nije dobro. Mislim da nije dobro. Mi smo predlagali da se to potpuno izbriše, ali ste vi kao predlagači zakona to ostavili pa se, što bi se reklo, vidite, drugovi, među sobom zašto ste to ostavili i je li to dobro.

Ja sam zadovoljan iako sam rekao već u ranijem izlaganju da nosi tu diskriminatorSKU notu u odnosu na druge, jer za neke

važi a za neke ne. Mislim da bi trebalo da ne budemo sebični, da ne ostavljamo prostor političkim akterima, političkim organizacijama, ljudima koji hoće da se udruže, politički da djeluju, da oni imaju pravo na ravnopravnu utakmicu sa nama koji smo već 16, 18, 24 godine, kako ko u ovom parlamentu i na političkoj sceni. Mislim da će nam građani biti zahvalni, nama koji smo to tražili, 80% građana koji glasaju ove partije neće morati da idu u opštine pred izborne komisije da to potpisuju.

Dozvolite, kolega Simoviću, da završim. I oni drugi neće morati da idu faktički dva puta da glasaju. Jednom da idu i da zaokružuju za koga su, pa onda na dan izbora da ponovo idu. Bar smo to uspjeli. To nije dovoljno dobro. Znači, ostaće nekih deset posto koji glasaju ove partije vanparlamentarne. To nije u redu, nije dobro, slažem se. Ali, evo kao predlagači odmah to možete da ispravite, kolega Simoviću, i da i za njih to ukinete.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Banoviću.

Kolega Danilović, kao predlagač.

GORAN DANILOVIĆ:

Toliko je teško pitanje da ponekad mora i više predlagača da se javi. Ne bih to omalovažavao. Da pojasnim neke stvari.

Ovdje su neki ljudi u jednom trenutku bili za nešto, u drugom trenutku za drugo, a po našem pravilu zaboravi se onaj prvi trenutak. A ja sam cijelo vrijeme bio u radnoj grupi, tako da bih pozvao kolegu Simovića da i on prizove sjećanje. Nije ovo ocijenjeno kao neustavna stvar ili kao loša stvar od OEBS-a. Preporučeno nam je samo da razmotrimo mogućnost da se kad se daje potpis, uvažena gospodo, građaninu ostavi mogućnost da potpiše istovremeno za više lista. To je bila jedina primjedba u pisanoj formi od strane OEBS-a. Mi smo rekli da bi tu bilo, takođe, manipulacije, pa smo se dogovorili da spustimo kvotu potpisa. Pa ona nije 1,5%, kao za predsjednika, i nemojte da govorite da ovo nigdje nema. Ima u našoj zemlji i zbog toga nemamo namještene predsjedničke izbore po broju kandidata, nego samo po rezultatu, ali eto nešto smo makar uradili da se ne može kandidovati kome je volja. Jer, ja sam spreman za to da dovedemo u pitanje lijek. Ali, prethodno 'ajte da definišemo šta je bio razlog - bolest. A šta je ta bolest? Prijavljuju se ljudi koji švercuju potpise, a mi u postojećem stanju Državne izborne komisije nemamo mogućnost to da spriječimo i onda crpe određena materijalna sredstva i to smatraju biznisom, i to vrlo dozvoljenim, a uz to vrlo neprimjereno kontaminiraju političku javnost za vrijeme izbornih kampanja,

sluđuju javnost, govore neodgovorne stvari i za to na kraju povuku novac kao i onaj koji se potrudio.

Čak smo na radnoj grupi, ako ćete vi toga da se sjetite, rekli sljedeću stvar - Neka ova norma uz saglasnost nas ovdje koji je sad potpisujemo važi do trenutka dok potpuno ne profunkcioniše Državna izborna komisija. Govorili smo da onoga trenutka kad bude u punom sastavu, kad bude mogla da radi svoj posao i da provjerava potpise skupljene na bilo koji način, ja sam spreman da glasam da se makne ovo kao obezbjeđenje. Ali, danas kad niko ne provjerava potpise, kad se oni skupljaju iz videoteka, kad imate, evo ovdje među vama, navodno date potpise od strane vaših poslanika za stvari koje su potpuno protiv vašeg interesa, da ne pominjem kolegice koje su to iskustvo imale nedavno, mi smo samo htjeli da se zaštitimo od zloupotreba i ništa više od toga. I ne mislim da je potpuno nepravedeno, nego je norma koja štiti dok ne profunkcioniše Državna izborna komisija u punom kapacitetu.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Daniloviću.

Kolega Banović, odgovor na komentar. Izvolite.

BORISLAV BANOVIĆ:

Kolega Daniloviću, u izlaganju sam rekao da postoje devijacije u izbornom procesu i postoje stranke koje samo izazivaju šum, a ne stvarno žele da učestvuju i doprinesu političkom životu i poštenoj utakmici. Dakle, to je tačno i protiv toga treba, to je bolest, naći lijek. Ali sam smatrao da postoje druga sredstva liječenja, a ne ovo. Lakša sredstva koja će dati iste dobre rezultate i do takvih se sredstava moglo doći. Takve uporedne prakse ima. Rekao sam već možda u nekim novčanim depozitima, pa oni da se ne igraju baš, možda bi ih to više zaboljelo nego prikupljanje potpisa pred komisijom, nego ako izgube, a nemaju stvarnu podršku građana nego se lažno prijavljuju.

To je moguće bilo riješiti, a moguće i, kako ste sad rekli, za ubuduće, provjerom naknadnom tih potpisa. Vidite da smo ovim dosta mjera unijeli, izbornog zakonodavstva kojima vršimo te kontrole, tehnike kontrolne Državnoj komisiji i svima drugima obaveze. To se moglo i u ovom slučaju - potruditi se. Ja mislim da se vrlo lako moglo naći rješenje da se ti potpisi provjere i da se ustanovi istinitost podrške koja se daje ili ne daje, a koja bi bila u ovom smislu demokratičnija nego ovo kako je predloženo - da se

skuplja pred izbornom komisijom, zato što ugrožava tajnost. Možda nije ova posljednja ekspertska grupa, ali smo imali puno savjetodavaca ovih 20 godina. Nijesmo 20, jer onih prvih desetak godina se niko nije ovdje pojavljivao, nego se lopatama glasalo i sabirali ti glasovi. Ali otkad smo ušli u neke demokratske reforme krajem 90-tih godina, dolaze eksperti koji nam pomažu da demokratske standarde ugradimo. I ne mogu se sad sjetiti, mislim da je od strane ODIHR-a ili Venecijanske komisije u jednom prethodnom monitoringu našeg izbornog zakonodavstva i prakse rečeno da prikupljanje pred komisijama ugrožava tajnost izbornog procesa. Hvala vam. Ne mislim na ovu zadnju ekspertsku, nego na neku od prethodnih.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ.

Hvala Vam, kolega Banoviću.

Koleginica Azra Jasavić. Time zaključujemo raspravu o ovoj tački dnevnog reda.

AZRA JASAVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, Vi ste u svojoj polemici sa gospodinom Banovićem ... jedno vrlo važno pitanje koje ste potkrijepili statističkim podacima. Rekli ste da u javnim službama u Podgorici nema više od 0,70% zastupljenih Bošnjaka. Zamolila

bih Vas kao vrlo iskusnog političara koji je već dugo u ovom parlamentu, ne želeći da me shvatite pogrešno, da to pitanje postavite svojim koalicionim partnerima. To je Demokratska partija socijalista, jer su oni upravo ti koji vrše izvršnu vlast u Podgorici, pa bi oni morali da daju odgovor na to pitanje ne samo Vama, nego i kompletnoj crnogorskoj javnosti. Vjerujte, meni je jako važan odgovor upravo od te partije. Zašto nema manjina u izvršnoj vlasti u Podgorici? Čini mi se da se i na lokalnom nivou u koaliciji, nijesam sigurna da li ste u Podgorici, na lokalnom nivou, saveznici i koalicija. Ako jeste, onda pitanje uputite sami sebi.

Želim da kratko kažem vezano za afirmativnu akciju. Uvijek sam je podržavala i uvijek je moj odgovor bio potvrđan kada su manjine u pitanju. Ali, rušenje koncepta građanske Crne Gore za koju se Pozitivna Crna Gora zalaže nećemo sigurno dozvoliti. Najjači politički subjekti koji se pojavljuju kao predlagači ovog zakona, Demokratska partija socijalista i DF, modelom afirmativne akcije, po mom mišljenju, ruše koncept građanske Crne Gore. Zašto? Ranije sam glasala za amandmane Bošnjačke stranke za izbor odbornika i poslanika oko afirmativne akcije, vama je to dobro poznato, na lokalnom nivou, jer taj amandman nije onemogućavao da i predstavnici Srba i Crnogoraca u opštinama gdje oni jesu manjine mogu imati svoje zastupnike. Nije bilo precizno definisano, ali nije bilo ni zabranjeno. Nije bilo

onemogućeno. Opet bih takav amandman glasala. Na ovaj način kako se sada sklopio nekakav politički dogovor, mi otvaramo privid da nekom nešto dajemo, a zapravo mislim da mi oduzimamo pravo na konstitutivnost narodima koji su stvarali Crnu Goru, među kojima je i bošnjački, i albanski, i hrvatski i, normalno, brojčano jači narodi crnogorski, srpski, romski i svi oni koji žive u Crnoj Gori.

Ovako predloženo rješenje afirmativne akcije koji je predložio, po mom mišljenju, DPS i DF neću podržati jer on predstavlja danajske darove Bošnjacima, Albancima i Hrvatima, a ja danajske darove ne primam. Ovaj zakon sprječava razvoj građanske Crne Gore jer favorizuje samo višebrojne narode u Crnoj Gori, a to su za mene nedopustive stvari jer ne smatram da neko može više imati prava u ovoj zemlji od mene, makar on bio brojčano jači, mislim na Crnogorce i na Srbe. Afirmativna akcija za manjinske političke partije sa ovakvim sadržajem predstavlja drvo od koga mnogi ne vide šumu, a šuma je upravo Crna Gora, građanska Crna Gora koja će baštiniti vrijednosti Evrope i evropske standarde. Koja će baštiniti vrijednosti potpune, jasne, nacionalne identifikacije bez asimilacije bilo koga. Koja će baštiniti slobodnu izraženu narodnu volju, bez pritisaka i ucjena. Svi oni narodi koji su stvarali Crnu Goru, koji su uložili u Crnu Goru, svoju teritoriju, svoju istoriju, svoj narod, svoju kulturnu baštinu, imaju

pravo da u ovoj zemlji budu ravnopravno tretirani i da im niko ništa ne daje, da im niko ništa ne poklanja, da se nikome ništa ne zahvaljuju.

Ušla sam u politiku zato da se moje troje djece ne bi nikom zahvaljivali ni za šta, da nikom ne bi služili, da bi bili ravnopravni građani, da bi bili uvaženi, poštovani, da bi zaslužili poštovanje svojim načinom života, da ne bi ulazili u bilo kakve vazalske odnose sa bilo kim već u partnerske odnose, gdje će biti poštovani na način kako oni znaju da poštuju. Na taj način želim da kažem da je koncept ovog amandmana koji je predložio DPS i DF nešto što će ići u prilog svima, ali neće ići u prilog upravo narodima Crne Gore koji žele da budu konstitutivni i koji sebe ne doživljavaju manjinom. Sebe nikada nisam doživljavala manjinom. Još nešto. Ovaj zakon ima jedno rješenje koje je diskriminatorско, a odnosi se na žene i to je saglasnost politička i trgovina Demokratske partije socijalista i Demokratskog fronta. Očigledno je da ne odgovara rješenje Pozitivne Crne Gore, jer smo tražili da mnogo bude veći broj žena u parlamentu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, koleginice Jasavić. Pošto ste mi uputili nekoliko direktnih pitanja, moram da Vam odgovorim. Autor ovog

amandmana za afirmativnu akciju smo kolega Kemal Purišić koji je bio u prvom sazivu ovog parlamenta i ja.

Drugo, 15. novembra kada smo se izjašnjavali o amandmanima, vaš delegirani predstavnik je podržao amandman u kome su bila oba ograničenja, i na državnom, i na lokalnom nivou. Donja granica ne, ali gornja granica je bila u oba slučaja, koleginice Jasavić. Poslat Vam je taj amandman na e-mail, vidjeli ste ga i izjasnili ste se o njemu.

Treće pitanje, koje se tiče zastupljenosti u Podgorici, delegiram ga jednako i Demokratskoj partiji socijalista i Socijaldemokratskoj partiji, jer su zajedno bili u najvećem broju godina na vlasti. Ne znam tačno koliko je ko bio. Dakle, mi smo ovdje u vlasti svega nepunih tri godine, čini mi se, ako se ne varam i sa jednim odbornikom shvatićete, vjerovatno, da je veoma teško pomjeriti mnoge stvari u onom progresivnom pravcu koji bi svi željeli. U potpunosti se slažem sa ostalim vašim konstatacijama koje ste izrekli oko manjinskih, većinskih naroda, oko onih koji su konstituisali državu Crnu Goru. Smatram da su svi ovi narodi koji su se konstituisali jednako ravnopravni. I njihovi pripadnici, pojedinci, i oni kao građani. Hvala vam.

Kolega Rastoder, komentar. Izvolite.

RIFAT RASTODER:

Radi se o potrebi da konačno razjasnimo ovo pitanje. Rekli ste da smo se izjasnili, da su se neki izjasnili o istom tekstu amandmana. Nije tačno. Bila je u amandmanu u kome smo se izjašnjavali na Odboru za politički sistem jedna nesuvislost na koju smo skrenuli pažnju. Pominjala se i opština i izborna jedinica. A izborna jedinica je i opština ako govorimo o lokalnom nivou, ili je naročito htjelo da se sakrije državni nivo? Primijetio sam to, ali sam to smatrao lapsusom i rekao sam tada - vidite, iščitajte to, to nije dobro. Ovo je drugi amandman. Predložili ste ga i vi odgovarate za to, ali nemojte tovariti to nama, jer nijesmo za ovakav amandman nikada bili. Nikada ne bih mogao biti jer znam šta je suština tog amandmana.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Rastoder.

Nijesam uopšte diskutovao, samo sam komentarisao. U redu, pojašnjenje, nije problem, ali samo da se u potpunosti razumijemo. Kolega predsjednik veoma često na ovakav način vodi sjednicu i ja samo primjenjujem nivo iskusnijeg, odnosno manire iskusnijeg od mene.

Pošto je riječ konkretno o potpisnicima amandmana, ovaj amandman, kolega Rastoder, je isti onaj amandman o kome se izjašnjavalo na Radnoj grupi. Crna Gora je jedna izborna jedinica,

koliko znam, po našem izbornom zakonodavstvu i tamo se naznačava i skupština opštine i Glavnog grada. Hvala vam.

Izvolite, kolega Daniloviću.

GORAN DANILOVIĆ:

Kolega Rastoder zna da neću izazvati repliku sa njim, ali reda radi ovo je pojašnjenje na kojem ste Vi insistirali, kolega Rastoder. Znam da Vi to znate. Tražio je gospodin Krivokapić, koji je rekao da dok je on predsjednik Parlamenta neće dozvoliti da prije svega Crnogorci, da mu ja ne pridružujem da li je rekao za druge, budu manjina u bilo kojoj opštini u Crnoj Gori. I to je koncept koji zastupa SDP. Na to stavljam tačku. Nama nije smetalo da SDP, da Crnogorci neće biti manjina nikad u Crnoj Gori ni u jednoj opštini. /Polemika/ Ja sam ovo čuo od gospodina Krivokapića. Žao mi je, vi znate da ću to ponoviti pred njim, zbog toga što kaže da bi tek to srušilo Crnu Goru kao građansku državu i da nema takvih primjera, a i meni se čini da ih nema. Ostavimo to po strani. Nama nije smetalo, nekome drugom jeste. Znao sam da će to biti tako sada, nego da dovršim priču sa kolegicom Azrom. Vjerujte nam na riječ da smo samo tražili donju granicu, da nema zloupotrebe od strane onih koji su nepostojane manjine, to je 1,5%. To je sve što je naša intervencija na amandman kolega iz

Bošnjačke stranke i dovoljno da onda glasamo za njega, da nema zloupotreba.

Što se tiče odnosa prema damama, najmanje što mogu, najcivilizovanije i najkorektnije, sjetite se, vi ste glasali za taj tekst nevoljno kao i ja, svaka četvrta da prodje kad nije moglo više. I sada kažete da smo mi to napisali sa DPS-om. Pa vi ste glasali za to prošli put i vi i /Prekid/ nema nikakve saradnje između nas i DPS-a. Mi radimo svoj posao. Njima je bio uslov afirmativna akcija. Dobili su to malo prepravljeno u dijelu da nema zloupotrebe sa donjom granicom i tu smo da glasamo danas opet. Dakle, ništa mi nijesmo dogovorili oko afirmativne akcije za dame sa DPS-om, nego sa svima vama i glasali ste svi. Sjetite se toga. Hvala lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Odgovorite na komentar.

AZRA JASAVIĆ:

Gospodine Daniloviću, ja nijesam u SDP-u, nego u Pozitivnoj Crnoj Gori. Ja nikada nijesam bila u SDP-u. Ja sam potpredsjednica Pozitivne Crne Gore i to je partija koju predstavljam. Druga stvar, vezano za afirmativnu akciju, odnosno za zastupljenost žena, nikada se nijesam dogovorila ni sa kim ni na Radnoj grupi, ni van radne grupe, ni interno, ni na bilo koji drugi način o bilo kojoj drugoj zastupljenosti žena izuzev one koju sam kao poslanica Pozitivne Crne Gore na Radnoj grupi predložila prva od svih članova Radne grupe. Znaete da je došao moj amandman oko zastupljenosti žena u brojčanom iznosu od 30% na izbornim listama sa ciljem da se broj žena poveća u parlamentu jer bi se na taj način poboljšao kvalitet ovog parlamenta. To ne znači da ovaj parlament nije kvalitetan, ali sa povećanjem broja žena on bi bio mnogo kvalitetniji. Tako da kada sam, izmedju ostalog, sa ostalim koleginicama predavala amandmane i sa mojim kolegama iz Pozitivne Crne Gore, takođe, sam tražila da se glasa o tom amandmanu. Gospodin Krivokapić nije prihvatio amandman Pozitivne Crne Gore, niti amandman Socijalističke narodne partije. Prihvatio je amandman Demokratske partije socijalista i to je postao sastavni dio zakona i mi smo tada glasali. To je bilo iznuđeno rješenje. Što se tiče toga da sam bilo kakav dogovor oko toga bilo sa kim postigla, vi znate da to tako nije i ja to odbacujem sa indignacijom.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Komentar na Vaše izlaganje, kolega Simović.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala na Vašoj unaprijed iskazanoj pažnji. Podsjećanja radi, mislim da smo ovdje danas malo promijenili teze i “od drveta ne vidi se šuma”. Govori se o afirmativnoj akciji koja se izdefinisala zadnjih dana kao posljedica nekoga dogovora u kojem je obavezno učestvovao DPS. Ali, podsjetiću vas na bitne datume koji govore o obavezi da o ovome danas razgovaramo i da ugradimo u izborni zakon. Počecu od najvažnijeg datuma, od 25. oktobra 2007. godine, kada je donesen Ustav Crne Gore, u kojem je jasno upisan član 79, tačka 9 koja definiše i ovu obavezu koju ćemo, nadam se, danas realizovati kao posljedicu ne političkog dogovora, nego kao posljedicu poštovanja ustavne obaveze.

Drugi važan datum je oktobar 2011. godine, odnosno 11. septembar te iste godine kada je na Kolegijumu predsjednika

Skupštine dogovoreno da će se formirati Radna grupa koja će raditi na realizaciji ove ustavne obaveze i definisati model afirmativne akcije. Nije valjda da je Kolegijum predsjednika Skupštine dogovorio formiranje Radne grupe koja će raditi na realizaciji neustavne obaveze.

Treći datum je jun 2013. godine, kada je bio prvi sastanak ove Radne grupe i kada je na prvom sastanku pomenuta od strane predstavnika Bošnjačke stranke potreba definicije afirmativne akcije na lokalnom nivou.

Sljedeći datum je 14. novembar 2013. godine, kada smo se u Radnoj grupi izjašnjavali o amandmanu o kojem se praktično danas izjašnjavamo, u kojem je bilo definisano da važi za nacionalne zajednice koje su brojno zastupljene do 15% na nivou izborne jedinice, na nivou države Crne Gore. I u tom momentu izjašnjavanja nije bilo kolege Rastodera. Bio je odsutan iz Crne Gore opravdano. Ali, Pozitivna Crna Gora se ne preko predstavnika koji je bio u Radnoj grupi uvažene kolegice Jasavić, nego iz usta gospodina Perića izjasnila za tu afirmaciju.

Sljedeći datum je 18. februar 2014. godine kada smo imali pokušaj donošenja izbornog zakona sa ugrađenim amandmanom. Nije bilo tada potrebne većine. Danas je ima od onih koji tada nijesu htjeli da glasaju. Nijesu htjeli da razumiju koja je to ustavna

obaveza, da je to odgovornost prema državi, prema Ustavu. Danas ih imamo na toj obavezi i to je dobro. I posljednji datum je danas, 21. mart, gdje ćemo, siguran sam, izglasavanjem ove afirmativne akcije pokazati odgovoran odnos prema ustavnoj obavezi koja je definisana u oktobru 2007. godine. To je istorijat, a ne dogovor DPS-a sa bilo kime. To je odgovoran odnos DPS-a prema Ustavu Crne Gore.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Odgovorno kršenje Ustava Crne Gore, da budem precizan. Mislim, odgovara se za kršenje Ustava Crne Gore.

Ne, nego je bio komentar na Vaše izlaganje.

Izvolite. Koleginica Jasavić.

AZRA JASAVIĆ:

Gospodine Simoviću, Vama se obraćam. Ispoštujte samo činjenicu da ja sve poslanike vrlo pažljivo slušam, jer moj manir je da pažljivo saslušam svakog sagovornika. To je moj odnos prema sebi, jer poštujem sebe i to je uslov da poštujem druge. Nema poslanika koji može reći da ga nijesam pažljivo saslušala. Vidim

da ste vrlo pažljivo hronološki pripremili sav kompletan redosljed događaja i to je dobro. Ono što nije dobro jeste to što mi nijeste odgovorili, a ni gospodinu Mustafiću. On je postavio to pitanje, a ja mu pomogla - zašto Demokratska partija socijalista u ovom gradu u kome vrši izvršnu vlast ima samo tako malo zastupljenih pripadnika Bošnjaka u izvršnoj vlasti. To je pitanje koje postavljam i Vama i gospodinu Mustafiću, mada ga je on postavio na jednu drugu adresu. Vi na to nijeste htjeli da se obrnete, a pretpostavljam da ćete Vi tako isto hronološki za par godina napraviti dobru analizu i pokazati da umijete da pažljivo slušate svoje političke protivnike i sagovornike. To je jedna stvar. Kada ste tako bili spremni da poštujete Ustav koji ste donijeli u ovom parlamentu, zašto 2011. godine kada se donosio Zakon o izboru odbornika i poslanika nijeste poklonili dovoljnu pažnju afirmativnoj akciji na lokalnom nivou, nego ste se sjetili sada kada ste odlazeća snaga i kada ste postali svjesni činjenice da ste prošlost Crne Gore? Vi ste se sjetili da o tome razmišljate onog momenta kada ste vidjeli da gubite izbore u Podgorici. To je bila posljednja linija odbrane da vi omogućite da Bošnjaci dobiju mogućnost da vama daju opet šansu da opet ne bude Bošnjaka u lokalnom parlamentu. Ne samo u lokalnom, nego i u izvršnoj vlasti. Pitaću vas, ako se to slučajno desi, a desiti se neće, šta ste uradili

ukoliko se ne budete sjetili ovog današnjeg dogovora. Ništa nećete uraditi.

Želim da zaključim time da ste na Radnoj grupi kojoj ste predsjedavali Vi mudro ćutali. Vi se o afirmativnoj akciji nijeste izjašnjavali. Ćutali ste misleći da je ćutanje zlato. Ćutanje Vaše je podvala narodu Crne Gore, to je podvala za predstojeće lokalne izbore. To je podvala onima koji glasaju, nažalost, za vas, ali oni moraju shvatiti gdje su i evo im najbolje objašnjava kolega Mustafić kada kaže da ih ima 0,70% u izvršnoj vlasti - tamo gdje vas jako puno podržavaju.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Predlagači dobijaju završnu riječ, rasprava je završena. Posljednja je bila prijavljena kolegica Jasavić. Ovo je bio odgovor na Vaš komentar, a možete dobiti završnu riječ kao predlagač.

Kolega Perić ima pravo na repliku jer je pobočno pomenut.

SRĐAN PERIĆ:

Zaista nastojim da uvijek govorim istinu i da budem iskren u onome što govorim. Dakle, gospodine Simoviću, u hronologiji ste pomenuli moje izjašnjavanje. Gospodin Mustafić je pomenuo, takođe, nekoliko puta. Nema nikakvih problema, kažem, uvijek nastojim da govorim istinu. Da demistifikujemo to glasanje - mi smo, gospodine Simoviću, dali kart blanž da budem do kraja iskren i otvoren i u tom trenutku to nije bio ovaj amandman u ovoj formi. To je takodje bitna stvar, ali to po strani stavite. A onda, gospodine Simoviću, promijenili ste čitav niz političkih okolnosti koje mijenjaju političke principe u tom dijelu, ali ono što je mnogo bitnije jeste da smo mi saznali u medjuvremenu da je mnogo značajniji i ozbiljniji sagovornik u cijeloj ovoj priči DPS, koji je uspio da broj manjina u Crnoj Gori smanji za gotovo 25%. Razumjećete da tada, za vrijeme vašeg mandata, da budem precizan 25 godina, već zalazimo i u domen političkih principa. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Završili smo raspravu u načelu.

Da krenemo u raspravu o pojedinostima. Ne bih htio da se ova tanka većina izgubi, da se ospe.

Kolega Simović traži pauzu.

Ne znam kome da dam završnu riječ. Ne znam ko je predlagač za završnu riječ. Kolega Simoviću, hoće li završnu riječ kolega Danilović ili Vi? Na četiri dijela, ili na dva dijela? Možemo li bez završne riječi? Sačekaćemo još da se kolege okupe. Tanka je većina pa je treba sačuvati.

/Pauza/

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Stavljam Predlog zakona u načelu na glasanje.

Potrebna većina je 54.

Glasalo je 66 poslanika - 54 za, četiri protiv, osam uzdržanih. Konstatujem da je zakon dobio potrebnu većinu u načelu. Idemo na raspravu u pojedinostima. Bilo je 18 amandmana, i to: Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu - dva amandmana, koji su sastavni dio Predloga zakona. Prihvatili su i predlagači, poslanici Milutin Simović, Goran Danilović, Amer Kalač, Ljerka Dragičević - jedan amandman, koji je sastavni dio Predloga zakona; poslanici Simović i Danilović - dva amandmana, koji su sastavni dio

Predloga zakona; Klub poslanika SNP-a - 10 amandmana, o kojima treba glasati i poslanici Genci Nimanbegu i Nik Gjelošhaj - tri amandmana, a oni su na Zakonodavnom odboru amandmani 1. i 3. spojeni u jedan amandman jer se odnose na isti član i o njemu treba glasati, a amandman 2 Zakonodavni odbor je ocijenio da nije pravno prihvaljiv, a o tome odlučuje glasanje. Sa tom činjenicom ćemo saopštiti da je pravno neprihvatljiv jer nije u skladu sa ustavnim sistemom, ali ćemo o njemu glasati sa tom konstatacijom.

Idemo na 10 amandmana kolega iz SNP-a. Izvolite. Kolega Gošoviću, Vi obrazlažete amandmane 1, 2, i 3. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, obrazložiću prva tri amandmana SNP-a koji se odnose na sastav organa za sprovođenje izbora.

Amandman 1 odnosi se na član 8 Predloga zakona, kojim se mijenja član 25 važećeg zakona koji predstavlja korak unazad u odnosu na postojeće zakonsko rješenje. Ovim članom koji je sadržan u Predlogu zakona smanjuje se broj članova stalnog sastava opštinske izborne komisije i to za dva člana, a da tome nije prethodila bilo kakva analiza razloga za smanjenje broja članova opštinske izborne komisije u stalnom sastavu. Prema

predloženom rješenju, sekretar opštinske izborne komisije ne bi bio član komisije glasa, već bi bio zadužen za realizaciju administrativnih poslova. Ovakvo rješenje je, prije svega, izuzetno štetno za opoziciju jer u najvećem broju opštinskih izbornih komisija sekretar je predstavnik političkih partija iz reda opozicije, a predlog ovakvog rješenja je potekao od Demokratskog fronta. Znači, od opozicije. Podržao ga je, normalno, DPS, jer mu odgovara u svemu tome da oslabi uticaj opozicije u sastavu opštinskih izbornih komisija. Sekretar komisije uvijek je bio pandan predsjedniku izborne komisije i u pripremi sjednice, i u odlučivanju, i u mnogo čemu drugome.

I zaista mi nije jasno, mogu da shvatim da se sporimo zbog načina izbora sekretara Državne izborne komisije, ali u sastavu opštinske izborne komisije, načinu izboru članova opštinske izborne komisije - tu medju nama ne može biti ništa sporno. Prosto je neshvatljivo da se ne prihvata jedan ovakav amandman koji na potpuno jasan i precizan način utvrđuje postupak izbora predsjednika, sekretara i članova, bilo da dolazi iz reda vlasti ili iz reda opozicije. Ovim se čini šteta opoziciji. Istina, mnogo manja od one koja realno može nastati primjenom predloženog modela afirmativne akcije.

Amandman 2 odnosi se na odredbe člana 10, odnosno na odredbe zakona kojim se uređuje sastav Državne izborne

komisije. Tu je suština predloženog amandmana da se ta pitanja uredi na nesumnjivo jasan način kako bi se stvorili uslovi za njihovu primjenu. To nije urađeno. To nije urađeno ni kada je u pitanju izbor sekretara Državne izborne komisije i ostaje rješenje da ga bira opozicija, ali kako i na koji način opet će biti sporno među nama. Ne može Predlog zakona koji izlazi iz ovog doma, iz ovog parlamenta, sadržati normu kao što je sadržana u ovom članu 30 Predloga zakona da zamjenik člana Komisije predstavnika političke partije, odnosno podnosioca izborne liste za autentičnu zastupljenost pripadnika manjinskog naroda ili manjinske nacionalne zajednice, koja je na prethodnim izborima dobila najveći broj glasova treba da bude pripadnik nekog drugog manjinskog naroda ili manjinske nacionalne zajednice.

Definicija nekog drugog je potpuno neprecizna i ne prihvata se predlog da se to uredi na način - druga po broju dobijenih glasova iz reda partija koje predstavljaju manjinske nacionalne zajednice. Smijaće nam se neko kako smo mogli ovako nešto da predložimo i da ovakva norma izađe iz Parlamenta. I zar se na ovakvim stvarima treba graditi neki dogovor vezano za usvajanje ovakvih rješenja? Amandmanom 3 na potpun način uređuje se pitanje sastava i načina izbora predsjednika i članova biračkih odbora, naravno, i prava grupe građana za slučaj da participiraju u parlamentima i mogu imati predstavnika u sastavu biračkih

odbora. Tu ne vidim da može biti bilo što sporno bilo kog učesnika jer se ne mijenja suština onoga što je bio sastav do sada biračkih odbora, ali se na potpuno jasan i precizan način u primjeni ovih normi uređuju ova pitanja.

To je suština razloga podnesenih amandmana 1, 2 i 3. Bilo bi više nego realno da dobiju podršku. Naravno, imajući u vidu kako je tekla rasprava na odborima, bilo bi čudo da se i prihvate rješenja koja, pogotovo kada je sastav opštinske izborne komisije u pitanju, ne bi smjela da budu usvojena ovako kako su data u Predlogu zakona. Zahvaljujem, predsjedniče.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne, rasprava je u tom dijelu završena, ali možemo da glasamo.

Glasamo o amandmanu 1 poslanika Socijalističke narodne partije. Čuli smo upravo obrazloženje i zato odmah glasamo dok je sveže obrazloženje. Izvolite. Za, protiv, uzdržani? Hvala vam.

Glasalo je 56 poslanika - 17 za, četiri protiv, 35 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 kolega iz SNP-a. Izvolite. Hvala vam.

Glasalo je 54 poslanika - 18 za, dva protiv, 34 uzdržana.
Amandman 2 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3 kolege iz SNP-a, obrazložio je kolega Gošović.
Hvala.

Glasala su 53 poslanika - 18 za, četiri protiv i 31 uzdržani.
Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 4 će obrazlagati koleginica Jonica, 5 i 6 kolega Milić, 7 i 8 Velizar Kaluđerović, a 9 i 10 Aleksandar Damjanović.
Izvolite.

Jedino je kolega Gošović imao malo više da radi. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Amandmanom 4 ... da se osim što će na izbornim listama jedna trećina lica manje zastupljenog pola ili još uvijek u Crnoj Gori žena, obezbijedi da na svakom trećem ili na svaka tri kandidata na izbornim listama bude najmanje jedno lice manje zastupljenog pola. I ponavljam da se radi o jedinom dobrom rješenju, kojim se obezbjeđuje zaista povećanje broja žena na mjestima odlučivanja i podsjećam da se radi o rješenju koje su

eksperti TAEKS misije jedino podržali kao odgovarajuće rješenje za ostvarivanje ovog cilja.

I ukazujem na to da rješenje koje je ponuđeno u zakonu, a koje ovim amandmanom želimo da promijenimo, a koje su predložile kolege iz Demokratskog fronta i Demokratske partije socijalista, da se umjesto u svaka tri, nadje u svaka četiri kandidata po jedna žena, uz normu za 30% obezbjeđuje da liste izgledaju ovako. Da imamo srazmjerno u četiri kandidata žene do mjesta broj 73, a da onda za zadnjih devet mjesta na listi imamo samo žene. I podsjećam da su na posljednjim izborima takvu listu ponižavajuću za sve žene u Crnoj Gori imali Demokratska partija socijalista i Demokratski front i ne želim da vjerujem da je ovo pokušaj da primorate sve ostale jer su SNP i Pozitivna Crna Gora u skladu sa svim evropskim standardima, predlagali liste u skladu sa onim što smo predlagali ovdje i očekujem da ćete razmisliti još jednom prije nego što glasate za ovo jako ponižavajuće rješenje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam. Čuli ste obrazloženje.

Otvaram glasanje. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 56 kolega i koleginica - 23 za, sedam protiv, 26 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Kolega Miliću, 5 i 6 amandmani su Vaša obrazloženja.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala Vam. Amandman 5 - u članu 22 kojim se mijenja član 43 Zakona stav 2 se briše. Tiče se odredbe o kojoj smo danas govorili, da parlamentarne stranke imaju mogućnost da prilikom novih izbora ne prikupljaju potpise podrške, a da sve nove partije koje se pojave prikupe potpise podrške. Smatram da je diskriminatorska, smatram da su u pravu oni koji kažu da je postojalo dosta satelit partija koje su prikupile potpise podrške, ali nijesu imale toliko glasova i zbog toga smo čuo sam ovdje da se ljudi podsjećaju šta je bilo na Radnoj grupi, naročito moj kolega koji je predsjedavajući a koji je rekao neke stvari koje se nijesu desile, a zaboravio da kaže oko ovoga, da nikada ovakav oblik nije došao na Radnu grupu, nego smo razgovarali o tome da se ne mogu kopirati knjige potpisa birača i da se mora zaštititi da svako ima pravo da da taj potpis i u pravu je bio gospodin Danilović. Pričali smo za dvije ili tri liste kao predlog koji je došao kao preporuka. Ja sam vam rekao to kroz primjer Gusinja. Partija koja je nosila priču o samostalnoj Opštini Gusinje, a nije bila

parlamentarna, da nikoga ne uvrijedim od ostalih, sutra će morati da prikuplja potpise u Gusinju, a parlamentarne stranke koje možda nemaju ni desetoro ljudi koji će ih glasati u Gusinju ne moraju. Ili jedna druga teza, izađe se u koaliciji, izađu politički predstavnici nekih manjinskih partija. Jer, mi se čini da su neki politički predstavnici manjinskih partija podržali ovo da bi zacementirali po mogućnosti svoje prisustvo u parlamentima. Izađe se u koaliciji i onda imaju pravo da ne prikupljaju potpise podrške svugdje gdje imaju iznad 1,5% ako prođe ovaj vaš amandman. Ako se kojim pukim slučajem ovaj moj amandman na bilo koji način usvoji, a to bude razlog da se ne usvaja zakon, ja bih volio da znam, jer bih ga rado povukao da ne razbijem ovo jedinstvo. Hvala.

Hoću li i drugi odmah? Hvala Vam. Držaću se amandmana, jer znam da se jedno priča ovđe, drugo se glasa na odboru, a treće će biti na plenumu. To se odnosi na DPS, da ne bude dileme.

I amandman 6, član 44 se mijenja i glasi - U članu 89, nakon stava 8 dodaje se stav koji glasi: Nevažeći listić je i glasački listić koji sadrži bilo kakvu oznaku, osim načina glasanja propisanog članom 82, stav 2 ovog zakona. Jednostavno, da bi izbjegli one ružice, trouglove, kvadrate, sve ono što u kreativnom naletu oni iz štabova DPS-a daju kao nalog da oni koji trebaju da dokažu da su

glasali za njih da tako to urade, predložili smo da se ovo na ovakav način definiše i žao mi je što predlagači nijesu našli zajednički jezik da se ovo prihvati. I u stavu 9 riječ "glasali" zamjenjuje se riječima "identifikovani u izvodu iz biračkog spiska da su glasali", a poslije riječi "veći od broja kontrolnih kupona" dodaju se riječi "ili ako se utvrdi broj glasačkih listića u kutiji veći od broja potpisanih odrezaka i potpisanih kupona".

Glasajte kako god hoćete, onako kakva vam je savjest. Živjeli.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam. Čuli ste obrazloženje.

Amandman 5 kolege SNP-a.

Ne možete voditi političku raspravu, završili smo. Ako ga prihvatate, svakako.

Izvolite, kolega.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, neobična je situacija. Četvoro je predlagača i ja hoću makar da znamo da postoje i razlike.

Pozivam javno, drugačije ne mogu. Pitam javno - ukoliko se jedan ne slaže, ovo ništa ne važi, svakako, ali ako se slaže troje drugih ljudi koji su potpisali ovaj tekst, ja predlažem da se amandman koji je upravo obrazlagao gospodin Milić šest prihvati u sastavni dio teksta. Tako je, da samo u skladu sa zakonom važi glasački listić. Ako se slažete. Ako se ne slažete, nikome ništa.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim vas, idemo prvo na amandman 5. Stavljam na glasanje amandman 5.

Poništavanjam glasanje. Kolega Simović traži o petom.

Izvolite, kolega Simoviću.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Odlična ponuda od predlagača za prvi amandman gospodina Milića, za amandman broj 5. Govorim o petom amandmanu, ali o prvom koji je obrazlagao. Govorio sam u toku današnjeg dana da mi smatramo da je ovo rješenje kako je ugrađeno u sadašnji Predlog zakona neustavno, da je diskriminatorско, parlamentarnih partija u odnosu na one koje su vanparlamentarne. I ako se

slažete, ako se slažu ostali predlagači, da to ugradimo u tekst zakona, voljom predlagača i da o tome ne glasamo. A ako glasamo, onda da se izjasnimo u skladu sa svojim opredjeljenjima.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim vas za malo ozbiljnosti. Imali ste radna tijela, vremena nemamo. Ne možemo u plenumu vas pitati po četvoro.

Prema tome, glasamo ako postoji saglasnost.

Amandman 5 kolege Milića stavljam na glasanje. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 57 poslanika - 38 za, jedan protiv, 18 uzdržanih. Amandman 5 nije prihvaćen.

Amandman 6. Izvolite.

Poništavam glasanje o amandmanu 6.

GORAN DANILOVIĆ:

Molim Vas da ne pokušavate više da mi pomognete. I Vas molim, kolega Simoviću, vrlo je osjetljiva situacija. Znate li zašto? Sačekajte, molim vas, imajte strpljenja, na kraju smo.

Dakle, rekao sam bez glasanja. Tražio sam da ako se slažemo kao predlagači, nešto prihvatimo. Samo sam tako tražio, gospodine Simoviću. Nijesam otvorio sezonu da sad glasa ko šta hoće. Čim je uslijedilo da nemam podršku vašu, ja sam rekao da ne važi. Ja ovdje nemam vašu podršku i ne možemo glasati o tome, odnosno nije sastavni dio teksta i bilo bi pošteno da se uzdržimo. Ali, vi ste sad uradili nešto drugo. Možete da nastavite tako, samo izvolite. Ja vas podsjećam, ustao sam da tražim vašu saglasnost. Kad je nije bilo, očekivao sam da budete uzdržani, kako smo se dogovorili. Mogli smo javno da prihvatimo bez ikakvog glasanja da bude sastavni dio teksta. Jesam li pitao? Nijesam imao saglasnost i ja sam odustao.

Hvala. Dakle, nemamo ovdje saglasnost, očekujem da budemo uzdržani.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Mogu li otvoriti glasanje o amandmanu 6? Hvala vam.

Glasamo amandman 6.

Hvala vam. Glasalo je 59 poslanika - 24 za, četiri protiv, 31 uzdržan. Amandman 6 nije prihvaćen.

Kolega Kaluđeroviću, vaš 7 i 8. Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Prvo, amandman 8, jedna rečenica. Samo da se precizira da postupak pred nadležnom izbornom komisijom kada za popunu upražnjenog odborničkog ili poslaničkog mjesta pokreće izborna lista sa koje je upražnjeno odborničko mjesto. A amandmanom 7, koji je značajniji, predlažemo da se briše član 47, a član 47 uređuje pitanje afirmativne akcije, o kojoj je bilo danas pretežno riječi. Povodom konstatacija da su neke naše diskusije, prepoznali smo se, brutalne neistine, samo da kažem da mislim da je kristalno jasno da Crnoj Gori koja je ustavno deklarirana kao građanska država nije u interesu, nije u interesu njene budućnosti da podstiče pripadnike manjinskih nacionalnih zajednica da glasaju nacionalne partije, nego treba prvenstveno da se zalažemo da se glasaju građanske partije.

Dakle, veliki građanski protest iz maja prošle godine posvećen protestu zbog otimanja predsjedničkih izbora ni jednom svojom riječju u zaključcima nije tražio da se dotiče pitanja afirmativne akcije na lokalnom nivou. To je jedna potpuno jasna i, ako hoćete, brutalna istina. Kao što je takođe jasna i brutalna

istina za one koji govore o brutalnoj navodnoj neistini da je u afirmativnoj akciji koja se predlaže usaglašenim predlogom četiri podnosioca izborne liste, da u Crnoj Gori u kojoj najmanje tri puta ima više pripadnika manjinskih nacionalnih zajednica nego u Hrvatskoj i Srbiji se tri puta spušta prag, dakle na 1,5 u odnosu na Srbiju i Hrvatsku koje traže 5% za učešće u korišćenju mogućnosti afirmativne akcije. Ovo je, htjeli to priznati ili ne, svojevrsni pokušaj bacanja pojasa spasavanja DPS uoči predstojećih lokalnih izbora, posebno u Podgorici. Kolege, dobro obratite pažnju na to. Biće dana kada ćemo oko toga ukrštati argumentaciju. Poziv kolegama iz Demokratskog fronta posebno, ako ne prođe amandman broj 7, da povuku svoj potpis sa Predloga ovoga zakona. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama. Malo strpljenja da slušamo i ono što nam se ne sviđa.

Izvolite, ko je povrijedio proceduru?

GORAN DANILOVIĆ:

Obratiću se direktno Vama i zamoliti Vas. Ja sam danas pokušao nekoliko puta da sačuvam dostojanstvo međuopozicione komunikacije. Ne ide mi i ja to javno priznajem, ali, ne zato što smo mi krivi. Molim vas da se obrazlaganje amandmana ne koristi da se vrijeđaju opozicioni poslanici i da se govori ono što nije tačno i za šta bih ja, naravno, imao odgovor kad bih kršio proceduru.

Objasnite, sve je u redu, ako ste svjesni da ja ne mogu da reagujem iako sam predlagač. Čak nemojte ići toliko daleko da nas optužujete za saradnju, jer, niti je čovječno, niti je ljudski, a računate da ćete sa nama raditi nekakvu političku saradnju.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Proceduralno? Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Gospodine predsjedniče, iz ovih klupa je saopšteno da je brutalna neistina to što smo govorili i da je to doživljeno kao politički rat. Politički rat protiv SNP-a je počeo u avgustu 2012. godine brutalnom zloupotrebom imena i znaka Socijalističke narodne partije. Vidi se dobro od koga. Nedjelju dana uoči

parlamentarnih izbora da je bilo nadležnog državnog tužioca da radi svoj posao, pokrenuo bi postupak krivične odgovornosti protiv onih koji to rade.

Još jednom, veoma dobronamjerno, mi ćemo nakon izbora, bez obzira na pokušaj bacanja pojasa spasavanja DPS-u, sigurno pobijediti i pod ovim uslovima DPS i sa vama praviti parlamentarnu većinu i kolegama iz Pozitivne. Ali je korektno da vas upozorimo da je ovo izuzetno loše rješenje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo trenutak da se čujemo, kolega Radunoviću. Molim vas.

Meni je malo čudno da ne postoji nikad veća saglasnost u Parlamentu, a nikad više rasprave i neslaganja. Imate dvotrećinsko slaganje u Parlamentu.

Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, opet se obraćam Vama. Sve mogu da razumijem, ali ne mogu da shvatim da u trenutku kada obrazložimo amandmane radimo ovakve stvari. Još jedanput Vas

molim, kao predsjednika Parlamenta, kad mi u opoziciji već nemamo mjeru, niko nije danas branio da se pokažu leci iz 2012, 2011, 2010, mogli smo da počnemo od Kulina bana. Nije pošteno raditi ovo u trenutku kad ne postoji drugi način nego da kršim proceduru da odgovorim. Ili onda dajte da se mi raspravimo za jedno 15-20 minuta, ja se argumenata ne bojim, ili Vi presijecajte i recite da to nije u skladu sa amandmanom predloženim. Ovo nema nikakve veze sa onim što treba ovdje da se radi danas.

Imao sam dobru volju, nezgodu da sam jedan od četiri predlagača, ne stidim se toga jer to radim za dobro i za budućnost, od ovoga će imati dobro i opozicione partije koje danas potežu argumente iz 2012, a ovo je 2014. Samo tražim da ispoštujemo pravilo da kad se priča o amandmanima, pričajte o amandmanima. Nemojte širiti teme. Molim vas da to ne dozvoljavate, jer ćemo onda zloupotrebljavati i mi proceduru pa izvaditi iz arhive ko je šta radio i ko je šta kome govorio. Nije pošteno i molim vas da na to stavimo tačku.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim Vas. Kolega Kaluđerović je obrazlagao amandman objašnjavajući zašto bi trebalo da ga podržite. Njegovo obrazloženje je bilo u domenu razloga zašto podnose amandman,

obrazlagao je zašto treba da ga podržite. Nijesam to vidio kao ništa što izlazi iz svrhe amandmana. Što se tiče fotografija /Polemika/ nije sudnji dan, ovo je izborni zakon, nijesu izbori.

Možemo li se vratiti na glasanje?

Amandman kolege Kaluđerovića ste čuli. To je amandman 7. Glasamo o amandmanu 7, a odnosi se na brisanje člana 47. Izvolite. Ključni amandman o takozvanoj afirmativnoj akciji. Hvala vam.

Glasalo je 54 poslanika - 15 za, 18 protiv, 21 uzdržan. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 8 kolega iz SNP-a. Obrazložio ga je kolega Kaluđerović.

Poslanici glasaju po savjesti, barem u principu bi trebalo da bude tako. Ko hoće, može tražiti prozivku. Glasamo amandman 8 kolege Kaluđerovića. Hvala vam.

Glasalo je 52 poslanika - 17 za, 11 protiv, 24 uzdržana. Ni amandman 8 nije dobio potrebnu većinu.

Amandmani 9 i 10 su u nadležnosti kolege Damjanovića. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovana Skupštino, kolege, ne mogu reći poštovani građani jer nijesmo u direktnom TV prenosu. Zahvalnost svim kolegama izvještaičima koji nas cio dan ovdje slušaju i koji će nadam se objektivno izvjestiti sa ove sjednice, kao i Javnom servisu koji je zamalo izdržao da do kraja zaokruži ovu veoma važnu raspravu, gdje evo, čini mi se, padaju maske i vidi se otprilike kakav je scenario. Scenario je takav kakav je. Karta za Brisel kupljena, ali od toga koristi neće biti nikome ovdje u Crnoj Gori.

Amandmani 9 i 10 jesu nešto što se tiče Državne izborne komisije. Amandmanom 9 smo predvidjeli nešto što su kolege predlagači ovog zakona iz DPS-a i DF-a, uz kolege iz manjinskih partija zaboravili, a to je da definišu sredstva, način i sve ono što treba Državnoj izbornoj komisiji da odradi svoj dio posla zajedno sa opštinskim izbornim komisijama, zajedno sa onim što jesu sredstva koja su potrebna i članovima biračkih odbora i opunomoćenim predstavnicima, a znamo na kakve probleme nailazimo od opštine do opštine kada treba realizovati izborni proces.

Sa tim u vezi je i amandman 10. Pročitaću ga zbog javnosti i reći ću zašto se ovaj amandman predlaže. Naime, kolege iz DPS-a i DF-a koji danas žele da usvoje ovaj zakon su predložili normu da se u roku od 30 dana bira Državna izborna komisija. Ako se pod pretpostavkom ovaj zakon danas usvoji, objavi u "Službenom listu" za par dana, imaćemo usred izbornog procesa nešto što je drugostepeni organ u odnosu na opštinske izborne komisije, smjenu članova izborne komisije i to imajući u vidu odredbe zakona koje se tiču nekih javnih konkursa koji traju 15 dana, pa žalbe i tako dalje. Žurba, poštovane kolege, a i građani koji ovo ne gledaju, ali će svakako dobiti informacije sa terena. Žurba, poštovani građani, da se "strijelja" sadašnja izborna komisija koja nema elementarne uslove da sprovede ni ovo što smo do sada usvojili, ni ovo što sada usvajamo. Na kraju krajeva, žurba da se opstruira sam izborni proces time što se ugrožava djelovanje Državne izborne komisije koja je u punom kapacitetu, predlaže se nova usred izbornog procesa u roku od mjesec, a ispod toga se za opštinske te iste komisije predlaže norma dva mjeseca nakon završetka izbora lokalnih koji su predviđeni za 25. maj. Usaglasili smo to sa ovim amandmanom. Ne očekujem kao ni kod ostalih amandmana podršku i entuzijazam, ali bih na kraju zaključio ovako.

Sad neka svi dobro procijene, a i građani koji su nas slušali i koji će biti obaviješteni, je li bilo vrijedno dati četiri mandata unaprijed DPS-u u Podgorici za sekretara izborne komisije. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Glasamo amandman 9 kolege Damjanovića. Hvala.

Glasalo je 49 poslanika - 17 za, sedam protiv, 25 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 10 poslanika SNP-a. Izvolite. Hvala.

Glasalo je 47 poslanika - 12 za, šest protiv, 29 uzdržanih. Hvala vam.

Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na amandmane kolega Nimanbegua i Gjeloshaja.

Amandmani 1 i 3 su spojeni i to je amandman jedan. Je li tako? Oni nemaju pravne prepreke tako da se o njemu možemo normalno izjasniti. Izvolite.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala, predsjedniče.

Poštovani dome, amandman 1 odnosi se na član 94, tačka 2 koja se mijenja - Izborne liste za izbor poslanika pripadnika određenog manjinskog naroda ili manjinske nacionalne zajednice naznačene u izbornoj prijavi ili u nazivu izborne liste u slučaju da nijedna od njih ne ispuni uslove iz stava 1 ovog člana stiču pravo na učešće u raspodjeli mandata kao jedna izborna lista sa ukupno dobijenim brojem važećih glasova svih lista, a u raspodjeli neće učestvovati izborna lista koja pojedinačno dobije manje od 0,7 % važećih glasova, s tim da se obračun mora priznavati zbrajanjem koji obezbjeđuje osvajanje do 4 mandata.

U drugom dijelu, to je 1a, u slučaju da jedna od izbornih lista za izbor poslanika pripadnika albanskog naroda u Crnoj Gori ne ispuni uslove iz tačke 1 ovog stava, najuspješnije od njih sa najmanje 0,7% važećih glasova ako imaju četiri najveća količnika u ukupnom zbiru dobijenih glasova stiču pravo na poslaničke mandate.

Poštovane kolege, iako je stav predlagača i onih koji su došli do kompromisa, do broja 54 za ovaj izborni zakon bio da se ne prihvate nikakvi amandmani, ja još jednom podsjećam da je ovaj izborni zakon time prihvaćen sa polazišta od 43 glasa. Kada je u

ovom domu prošlog mjeseca bilo puno nadglasavanja i prihvatanja amandmana od strane predsjednika ovog doma, amandmana koji će se pokazati da su i teška rješenja za izborni zakon, smatrali smo kolega Gjeloshaj i ja da vam jednom damo priliku da ispravite ono što 2011. učinili ukidanjem stečajnog izbornog prava za Albance u Crnoj Gori.

Ovi amandmani su jasni. Ne zahtijevaju puno napora, pritisnite „za“, otklonite onu nepravdu koju ste uradili. I još jednom želim reći da zbog toga što se kod manjinske afirmativne akcija na lokalnom nivou danas poteže jedna izuzetno teška priča, uvjeravam vas da je to najbolja stvar u ovom izbornom zakonu, a takođe i da vas podsjetim da je za tada predložene amandmane koji su u istom obliku sada dati glasalo po dvoje poslanika Socijaldemokratske partije i Pozitivne Crne Gore. Samo toliko da bi znali kako će se na kraju izjasniti oni koji su, takođe, glasali tu brojku 43 za izborni zakon koji je danas u obliku i za te amandmane. Komplet su prihvatili, a ovako ne znam kako će.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Stavljam amandman 1 na glasanje. Izvolite. Hvala vam.

Glasalo je 57 poslanika - 15 za, 2 protiv, 40 uzdržanih. Ovaj amandman nije dobio potrebnu većinu.

Drugi amandman. Imam prigovor Zakonodavnog odbora da nije u skladu sa pravnim sistemom, ali mi ćemo to jednim glasanjem riješiti. Sa tom informacijom glasamo o njemu. Izvolite. Za, protiv, uzdržani? Hvala.

Glasao je 51 poslanik - 9 za, 12 protiv i 30 uzdržanih. Konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu. Stekli su se uslovi da uz ono što sam naveo, amandmane koji su postali sastavni dio predloga zakona, glasamo. Nijedan amandman nije prošao u međuvremenu predloga zakona u cjelini. Možemo li glasati? Hvala.

Glasamo o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika. Potrebna većina su dvije trećine, odnosno 54 poslanika. Izvolite. Otvaram glasanje. Hvala.

Mogu li zaključiti glasanje? Kada zaključim glasanje, biće kasno. Zaključujem glasanje. Nemam potrebnu većinu.

Glasao je 71 poslanik. Ponovićemo glasanje. Izvolite. Po prozivci tražite. Mogu li konstatovati rezultat? Da li neko daje prigovor na rezultat? Glasamo po prozivci da ne bi bilo neispravnih tastera. Izvolite, sekretare, prozovite.

GENERALNI SEKRETAR DAMIR DAVIDOVIĆ:

Ranko Krivokapić - protiv, Željko Šturanović - odsutan, Mevludin Nuhodžić - za, Milutin Simović - za, Rifat Rastoder - protiv, Andrija Popović - za, Borislav Banović - uzdržan, Tarzan Milošević - za, Predrag Sekulić - za, Filip Vuković - za, Radivoje Lala Nikčević - za, Miodrag Vuković - za, Šefkija Murić - za, Srđa Popović - za, Slobodan Radović - za, Damir Šehović - protiv, Saša Pešić - za, Branko Čavor - za, Ljubo Škrelja - za, Milorad Vuletić - za, Obrad Stanišić - za, Zoran Jelić - za, Marta Šćepanović - za, Zoran Srzentić - za, Draginja Vuksanović - za, Džavid Šabović -

odsutan, Husnija Šabović - za, Izet Bralić - odsutan, Halil Duković - za, Branka Tanasijević - za, Rešid Adrović - za, Mićo Orlandić - odsutan, Žana Filipović - za, Željko Aprcović - za, Zorica Kovačević - za, Radovan Obradović - za, Nada Drobnjak - za, Veljko Zarubica - za, Nikola Gegaj - za, Miodrag Lekić - za, Ljiljana Đurašković - za, Branka Bošnjak - za, Milan Knežević - za, Janko Vučinić - za, Andrija Mandić - za, Nebojša Medojević - za, Predrag Bulatović - za, Goran Danilović - za, Branko Radulović - za, Strahinja Bulajić - za, Slaven Radunović - za, Koča Pavlović - za, Vladislav Bojović - za, Emilo Labudović - za, Radovan Asanović - za, Novica Stanić - za, Veljko Vasiljević - za, Milutin Đukanović - za, Jelisava Kalezić - za, Srđan Milić - protiv, Neven Gošović - protiv, Snežana Jonica - protiv, Milorad Bakić /greška/ Aleksandar Damjanović - protiv, Radosav Nišavić - protiv, Dragoslav Šćekić - odsutan, Danko Šarančić - protiv. /Upadica/ Mislim da nije gospodin Kaluđerović prozvan. Velizar Kaluđerović – protiv, Darko Pajović - ..., Azra Jasavić - uzdržana, Mladen Bojanić -..., Srđan Perić -..., Dritan Abazović - uzdržan, Goran

Tuponja - uzdržan, Suljo Mustafić - za, Kemal Zoronjić - za, Almer Kalač - za, Ljerka Dragičević - za, Nik Gjeloshaj - protiv, Genci Nimanbegu - uzdržan, Zoran Miljanić - za, Obrad Gojković – protiv. Osam poslanika, Šćekić nije tu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ima li neko da nije prozvan? Hvala.

Možemo li sabrati?

Poštovane kolegice i kolege, glasalo je 76 poslanika - 55 za, 13 protiv, osam uzdržanih. Konstatujem da je predlog zakona dobio potrebnu većinu. Usvojili smo Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika.

Ovim smo završili Treću sednicu prolječnog zasijedanja u 2014. godini. Hvala vam.

